

2018. aasta MAJANDUSAASTA ARUANNE

Ärinimi	AS Harju Elekter
Põhitegevusala:	elektrijaotusseadmete ja juhtaparatuuri tootmine; metalltoodete tootmine; hulgi- ja vahenduskaubandus, valgustite ja elektritarvete jaemüük; kinnisvaraalane tegevus; äri- ja juhtimisalane nõustamine; valdusfirmade tegevus
Äriregistri number:	10029524
Address:	Paldiski mnt.31, 76606 Keila
Telefon:	+372 67 47 400
Faks:	+372 67 47 401
Elektronpost:	info.he@harjuelekter.com
Interneti kodulehekülg:	www.harjuelekter.com
Tegevjuht:	Andres Allikmäe
Audiitor:	AS PricewaterhouseCoopers
Majandusaasta algus:	1. jaanuar
Majandusaasta lõpp:	31. detsember
Majandusaasta aruandele lisatud dokumendid:	<ul style="list-style-type: none">• sõltumatu vandeaudiitori aruanne• kasumi jaotamise ettepanek

SISUKORD

NÕUKOGU ESIMEHE PÖÖRDUMINE	3
JUHATUSE ESIMEHE PÖÖRDUMINE	4
JUHATUSE TEGEVUSARUANNE.....	5
AKTSIA JA AKTSIONÄRID	41
JUHTIMISPÕHIMÕTTED JA TEGEVUSARUANDE KOOSTAMISE ALUSED	44
ÜHISKONDLIK OSALUS	49
JÄTKUSUUTLIKKUSE ARUANDLUSE (GRI) SISUKORD	51
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE.....	55
JUHATUSE KINNITUS KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANDELE	111
NÕUKOGU ALLKIRJAD 2018.A MAJANDUSAASTA ARUANDELE	111
SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE	113
KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK	119

NÕUKOGU ESIMEHE PÖÖRDUMINE

Harju Elekter 50 - mitme inimpõlve jagu kogemusi

Harju Elekter tähistas 2018. aastal oma 50. tegevusaastat. Ettevõtte sai nime 1983. aastal, see registreeriti Eesti äriregistris 1993. aastal ning firma tegevusajal on nähtud erinevaid riigikordi ja ettevõtlusvorme mitme inimpõlve jagu. Siiski ei julgenud 1968. aastal Harju KEKi osakonnana elektrikaablit tootma hakates keegi ette näha, et poole sajandi pärast on allasutusest kasvanud enam kui 100 miljoni eurose käibega kontsern, kellel tütarettevõtted lisaks Eestile nii Rootsis, Soomes kui ka Leedus.

Olles kõik need 50 aastat Harju Elektris töötanud, julgen öelda, et tagasi vaadates on eraldi märkimisväärne saavutus, et ettevõtte pole olnud poole sajandi jooksul mitte kordagi kahjumis. Meie kindel soov on Eesti kapitalil tööstusettevõtete gruppi edasi arendada ning teha kõik selleks, et me jätkaks iseseisvana ja et Harju Elekter oleks hinnatud partner klientidele, aktsionäridele ja Kontserni töötajatele.

Juubeliaastale tagasi vaadates saan välja tuua mitmeid sõlmpunkte ettevõtte ajaloos, mis kõik mängisid olulist rolli selle edukuses. Kui nii võtta, siis alustati sisuliselt juba sügaval Nõukogude Liidu ajal ettevõttes kapitalismi juurutamisega – algul küll naturaalmajanduse korras, kus ettevõtte toodetud kaablit sai vahetada teiste ehitusmaterjalide vastu. Peagi hakati juba mõtlema sellele, kuidas Keila tehasesse meelitada parimaid insenere. Õnnestus luua hästi toimiv, sellele ajastule vajalik sõltumatu ettevõtte, mis omas tehnika-tehnoloogiaosakonda, instrumentaalosakonda, tootmistsehhe, varustus-turustus ja ökonomika osakondi. Eesti taasiseseisvumise ajal, 1991. aastal oli küll suur šokk, kui Nõukogude Liidu kaubavahetus ära kukkus, aga ka siin olime toimetanud ettenägelikult. Meid päästis paar aastat varem taotletud ja saadud väliskaubanduse litsents, mida oli kogu Nõukogude Liidus ehk kümnel ettevõttel. See tähendas, et eksporditud kauba vastu saime valuutat, mida kasutasime seadmete ja kõige muu vajaliku ostuks. Valuuta hoidmiseks avati valuutaarve Soome pangas. Järgnes aktiivne väliskapitali kaasamise periood. Edukat koostööd tehti Nokia, ABB, Glamoxi jt välisfirmadega. Kahjumit vältides on üle elatud ka raskemaid aegu, kui majanduskriisi ajal tuli minna üle 4-päevasele töönalale ja ettevõtte töötajad nõustusid palga vähendamisega, kuid siis hakkas taas jõuline laienemine. 2002. aastal laiensime Soome, aasta hiljem Leetu ning 2010. aastal Rootsi. Kahel viimasel aastal lisandus Kontserni veel neli ettevõtet.

Nii on Harju Elekter läbi viie aastakümne kasvanud tuntud ja tunnustatud kesk- ja madalpinge elektri- ja automatikaseadmete tootjaks Läänemere regioonis, pakkudes oma klientidele ja koostööpartneritele jätkuvalt toimivaid elektrilahendusi. Kontserni kuulub 12 ettevõtet Eestis, Soomes, Rootsis ja Leedus.

Täna nõukogu nimel kõiki aktsionäre, koostööpartnereid ja töötajaid.

Endel Palla
Nõukogu esimees

JUHATUSE ESIMEHE PÖÖRDUMINE

2018. aasta - Harju Elektri 50. tegevusaasta - oli väga tõine ja päädis vaatamata keerulistele väljakutsetele 18%lise müügitulu kasvuga. Kontserni 12 firmat Eestis, Soomes, Rootsis ja Leedus võimaldasid konsolideerida 120,8 miljonit eurot müügitulu ja 2,4 miljonit eurot ärikasumit.

Ärikasumi vähenemise tingisid eelkõige kasvanud organisatsiooni administreerimis- ja arendusvõimekuse loomisega kaasnenud kulud, energiaspektori tellimusmahtude mõningane vähenemine Soomes ja Eestis ning mahukad projektilulud laevatööstuses. Valdava osa müügitulust andis elektriseadmete ja kaupade müük, mida toetasid elektriinstallatsioonitööd, telekommunikatsioonitoodete müük ja tööstusliku kinnisvara renditulud. Turgudest oli jätkuvalt suurim Soome (63%), kuid jõudsalt kasvas Rootsi osakaal, mis jõudis 11%ni. Eesti turu osakaal Kontserni müügituludes langes 13%le ja see oli tingitud nii turu väiksusest kui ka siinse suurima jaotusvõrgu väikese tellimusmahuga.

Aasta oli sündmusterohke. Olulisimaks peame mitme energiaspektori tarnelepingu sõlmimist ja pikendamist nii Caruna ja Eleniaga Soomes kui ka Ellevio ja E.ONiga Rootsis. Märkimisväärse müügitulu kasvu saavutas Kontserni Leedu tütarfirma RIFAS UAB, kes jõudis 14,7 miljoni euroni. Väga head tööd tegid Soome tütarfirmad Satmatic Oy ja Finnkumu Oy. Kontserni juhtkond tunnustab ka Eestis ja Rootsis tegutsevate tütarfirmade panust. Kontserni ettevõtted osalesid mitmel olulisel messil ning nii tütarfirmad kui ka kogu Harju Elekter kontsern sai erinevatelt ettevõtluskonkurssidelt kõrgeid kohti, mis näitab selgelt meie konkurentsivõimekust ja jätkusuutlikkust. Märkimisväärsed investeeringud tehti nii tehnoloogiasse kui ka ärikinnisvarasse. Lehtmatali töötlemise võimekuse lisamiseks investeeriti moodssasse täisautomaatsesse lehtmataliini ja laiendati oluliselt lehtmatalitoodete valmistamisega tegeleva tütarfirma AS Harju Elekter Teletehnika tootmispindasid. Esile võib tõsta esimese kommertseesmärgil rajatud päikeseelektrijaama rajamist Haapsallu, võimsusega üle 700 kW. Lisaks on Kontsernis omanäpiliselt kasutusel üle 550 kW päikeseenergiaühendusi, mis paiknevad hoonete katustel.

Kogu aruandeaastat ilmestas rida pidulikke üritusi Harju Elekter kontserni 50. tegevusaasta tähistamiseks ja märkimiseks. Ühise kaubamärgi Harju Elekter kasutuselevõtuga oleme liitmas oma pea 750 töötajaga rahvusvahelist töötajaskonda üheks suureks motiveeritud meeskonnaks.

Harju Elekter kontsern on haldamas ja arendamas eelkõige oma tarbeks, aga ka rendiks erineva otstarbega kinnisvara Eestis, Soomes ja Leedus. Erinevaid tootmis-, ladustamis- ja büroopindasid on aasta lõpu seisuga üle 106 000 m² ning maavaldusi 47ha. Eestis tegutseme kolmes tööstuspargis – Keilas, Haapsalus ja Saue vallas. 2019. aastal lisandub märkimisväärne laiendus, 6 000 m², Leedu tütarfirmale.

Oleme panustanud kontserni-ülelül inseneri arendusvõimekusse ja näeme lähiaastatel ette oma erinevate protsesside digitaliseerimisvajadusi, et tagada efektiivsus ja konkurentsivõime ning pakkuda atraktiivset väljakutset meie meeskondadele.

Vaatame käesolevale ja järgnevale aastatele lootusrikkalt. Jätkuvate arendustegevustega organisatsiooni ja protsesside juhtimisse ning efektiivsuse tõstmisesse kasvatame kasumlikkust ning müügitulumeid.

Täna ASi Harju Elekter juhatuse nimel kõiki meie kliente, partnereid, aktsionäre ning töötajaid! Soovin edu ja õnnestumisi järgmisteks aastateks.

Andres Allikmäe
Juhatuse esimees

JUHATUSE TEGEVUSARUANNE

ORGANISATSIOON

Harju Elekter kontserni tegevus ja ärifilosoofia

AS Harju Elekter toodab elektriseadmeid 1968. aastast. Kontserni põhitegevus on elektrienergia jaotusseadmete, sh alajaamad, kaablijaotus- ja liitumiskilbid ning automaatika- ja juhtimiskeskuste disain, tootmine ja turustamine energia- ja tööstussektori ning infrastruktuuri tarbeks. Kontserni toodangust 87% turustatakse väljaspool Eestit. ASi Harju Elekter aktsiad on noteeritud väärtpapieribörsil Nasdaq Tallinna.

Enam kui 50-aastase ajalooga Harju Elekter kontsern on kasvanud olulise mõjuga ettevõtteks Eestis, Leedus, Soomes ja Rootsis. Rahvusvahelisel turul konkurentsipüsimise ja kasvamise eelduseks on jätkusuutlikkuse põhimõtete järgimine. Jätkusuutlikkus ning aus ja eetiline äritegevus on saanud üha olulisemateks koostööfaktoriteks Kontserni huvigruppidele, mistõttu peab Kontsern oluliseks juhinda oma igapäevases äritegevuses ausa ja läbipaistva ärikultuuri põhimõtetest.

Missioon

Harju Elekter, vastutustundliku tööstuskontsernina, pakub klientidele ja partneritele asjatundlikke, kvaliteetseid, keskkonnasõbralikke elektri- ja automaatika lahendusi.

Visioon

Kasvada Põhjamaade üheks suurimaks elektri- ja automaatika seadmete disainijaks ja tootjaks.

Eesmärk

Tahame olla pikaajaliselt edukas, tootes lisandväärtust ja olles esimene valik oma klientidele ja koostööpartneritele ning pakkuda oma rahvusvahelisele meeskonnale motiveerivat tööd ja arenguvõimalusi.

Väärtused

Areng - Oleme õpialtid ja uuendusmeelsed

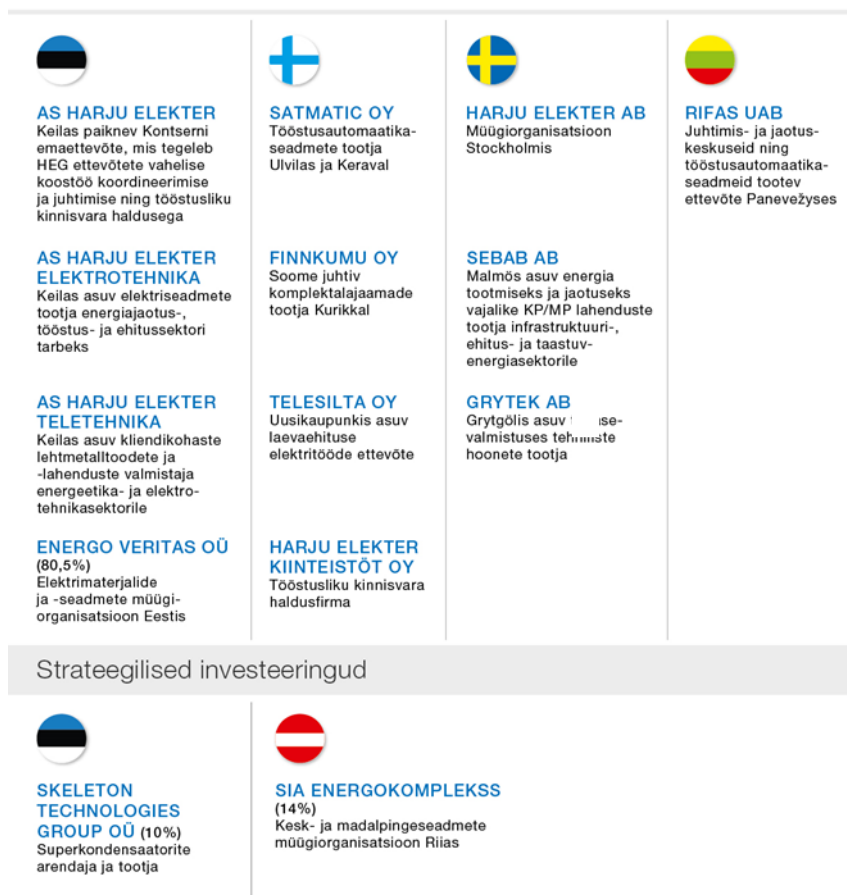
Koostöö - Koos saavutame rohkem

Usaldusväärsus - Kvaliteedis ei tingita

Organisatsiooniskeem

ASi Harju Elekter osalus tütaretevõtetes on reeglina 100%, kui ei ole märgitud skeemil teisiti.

HARJU ELEKTER GRUPP

Seisuga 31.12.2018

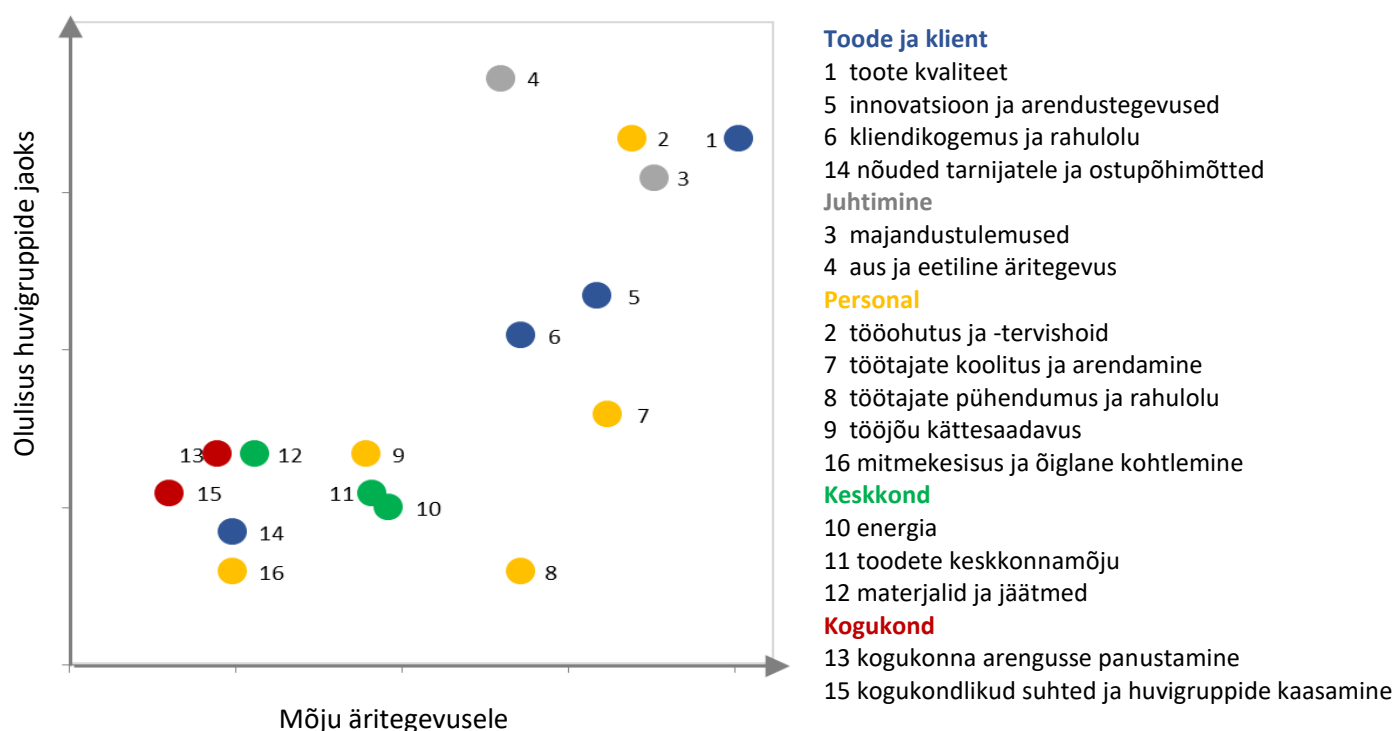
Harju Elekter kontserni jätkusuutlikkuse fookusteemad

AS Harju Elekter mõistab, et Kontserni kasvu üheks eelduseks on juhendumine oma huvigruppide jaoks olulistest teemadest. Ühelt poolt suunavad huvirühmade ootused Kontserni tegevust, teisalt tunneb Kontsern vastutust seal, kus äritegevus teisi osapooli mõjutab.

Kontserni mõjutavad kõige enam omanike, töötajate, klientide ja tarnijate arvamused. Suhtlus nendega on tihe – olenevalt suhtest informeeritakse, arutatakse ja küsitakse tagasisidet (täpsemalt kirjeldatud aruande vastavates peatükkides). Suhtes kohaliku võimu ja elanike, regulaatorite ja järelvalve-asutustega, tõstatatakse vastastikku teemasid vastavalt vajadusele. Koostöös haridusasutuste, erialaliitude ja vabaühendustega tegeletakse teemadega, mis mõlemale poolele väärtust loovad. Kuna huvigruppide ootustega arvestamine on Kontserni meelest märk kaasaegsest juhtimiskvaliteedist, on sama tähtis kõiki osapooli Kontserni juhtimisviisidega kursis hoida. Võttes arvesse tavapärase suhtluse käigus tõstatatud teemasid ning klientide ja töötajate poolt antud tagasisidet, kaardistati Emaettevõtte ja suuremate tütaretevõtete juhtide osalusel 2016. aasta lõpus olulisemad teemad, mis Kontserni edukust kõige enam mõjutavad. Kvaliteetse ja usaldusväärse tulemuse tagamiseks juhtisid analüüsi sõltumatud nõustajad.

Kuna Kontserni väliste huvigruppide ootused on suures plaanis sarnased, siis on need nimetatud koondvaatena jätkusuutlikkust mõjutavate fookusteemade maatriksis. Käesoleva aruande peatükid kajastavad huvigruppidele olulisemate teemade juhtimise põhimõtteid. Töötajate poolt tõstatatud küsimusi analüüsitakse ettevõtete siseselt, sh rahulolu uuringutega, ja vastavalt saadud ettepanekutele plaanitakse arendustegevusi.

Vastutustundlik juhtimine iga fookusteema osas on Kontserni jaoks suuremal või vähemal määral tähtis kõigis tegevussegmentides ja kõigis tütarettevõtetes. Olulisemad teemad on detailselt, süsteemselt ja teadlikult Kontserni ettevõtete strateegilise ja operatiivse juhtimise osad. Väiksema tähtsusega aspekte arvestatakse juhtimisotsustes tunnetuslikult ja baaspõhimõtetena. Seetõttu kajastab ka Kontserni 2018. aasta aruanne ülevaadet kõigi nende teemade juhtimisest ja tulemuslikkusest.

Joonis: Harju Elekter kontserni jätkusuutlikkust mõjutavad fookusteemad

Harju Elekter kontsern tunnetab, et nii kliendid kui ka rahastajad ootavad Kontsernilt tervikuna ning igalt Kontserni ettevõttelt eraldi üha tugevamat tervikvaadet oma sotsiaalsete- ja keskkonnamõjude juhtimisel ning eetiliste ja jätkusuutlike äritavade rakendamisel. Töötajate kasvavad ootused kaasavale ja hoolivale töökeskkonnale ning ambitsioon tegutseda senisest enam Põhjamaade turgudel, seavad samuti eelduseks vastutustundliku tegevuse.

Kõike seda arvesse võttes soovib Kontsern arendada oma ettevõtete juhtimist huvigruppide ootusi teades, inimeste ja keskkonna suhtes arvestavalt ning ausalt, eetiliselt ja läbipaistvalt.

AASTA 2018 – SÜNDMUSED, TUNNUSTUSED, AUHINNAD

Harju Elekter tähistas 50. tegevusaastat läbi kogu 2018. aasta. AS Harju Elekter Elektrotehnika avas 1. veebruaril oma uue kaasaegse tehase Keila Tööstuspargis. Uues tehases komplekteeriti aruandeaastal ligi 3000 komplektalajaama ja jaotusseadet, millest üle 80% eksporditi. Mais olid ettevõtte sportlikud kliendid ja koostööpartnerid kutsutud Energiagolfile, mis toimus juba 10. korda. Ka Kontserni Soome tütarettevõtted tähistasid juubeleid, kogunedes juulis Pori Jazzul: Telesilta Oy sai 40-aastaseks, Satmatic Oy 30 ning Finnkumu Oy 15-aastaseks. AS Harju Elekter Teletehnika tähistas uuendusliku robotliini käivitamisega septembris oma 20. tegevusaastat Kontserni tütarettevõttena ning 25 aastat Kontserni ridades tegutsenud Leedu tütarettevõtte RIFAS UAB pani sügisel nurgakivi tehaselaiendusele, mis valmib 2019. aasta keskpaigaks. Juubeliaasta pidulik lõpetamine toimus 14. detsembril Tallinna Tehnikaülikoolis.

Tunnustused ja auhinnad

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda tunnustas Eesti konkurentsivõimelisimaid ettevõtteid, kus AS Harju Elekter pälvis tööstuse ja energeetika valdkonnas esikoha ja tuli suurettevõtete grupis II kohale. Alates 2003. aastast välja antavate auhindadega tunnustatakse Eesti tublimaid ettevõtteid, et väärtustada nende rolli ühiskonnas ning edendada ettevõtlikkust. Arvestuse aluseks on kahe aasta majandustegevuste näitajad: müügitulu, puhaskasum, töajook, investeringuid põhivarasse, omakapital, töötajate arvu.

Majandusajaleht Äripäev esitles novembri lõpus Eesti parimate ettevõtete edetabelit, sh maakondade parimaid, kus AS Harju Elekter saavutas Harjumaa edukamate firmade edetabelis esimese ning Äripäeva TOP100s, Eesti ettevõtete üldarvestuses kõrge teise koha. Pingerida koostatakse äriregistri eelmise aasta majandustulemuste põhjal. 25 aastat järjest koostatud Eesti edukate ettevõtete edetabelis on võidurõõmu nautinud kokku 17 ettevõtet.

Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liidu (EETEL) sügiskonverentsil kuulutati välja erialaliidu parimad ning teadaolevalt esimest korda liidu ajaloos kuulusid EETELi TOP3e kaks sama kontserni ettevõtet. 1. koha pälvis AS Harju Elekter Elektrotehnika ja 2. koht läks ASile Harju Elekter. Pingerida koostati eelmise majandusaasta aruande ja tulemuste põhjal.

AS Harju Elekter Elektrotehnika tunnistati 2018. aastal Elenia Oy poolt tiitli „Kvaliteetseimad tooted“ vääriliseks.

Keila Tööstuspargi kvaliteedijuhtid kogunesid aasta alguses esimesele kvaliteedijuhtimise arendamise ümarlauale, millest kujunes ühise eesmärgi nimel toimetavate kvaliteediiinimeste regulaarne kohtumine. Koos hoitakse suuremas pildis kvaliteedi-, keskkonna- ja tööohutuse teemade olulisust ning sarnaste teemade ühine käsitlemine annab parema ülevaate võimalustest ja riskikohtadest. Eesti Kvaliteedijuhtide ühing pärjas Keila Tööstuslinnaku kvaliteedijuhtide ettevõtmise auhinnaga „Kvaliteedi Tegu 2018“.

Harju Ettevõtetus- ja Arenduskeskuse konkursil selgusid novembris Harjumaa 2018 aasta tegijad erinevates kategooriates ning AS Harju Elekter pälvis käimisvõistluse Energialaks korraldajana Harjumaa Tervisenõukogu poolt Aasta tervisetegija tiitli.

Sündmused

AS Harju Elekter Elektrotehnika on 2018. aastal allkirjastanud mitmeid tarnelepinguid nii Soome, Rootsi kui ka Eesti elektrivõrguettevõtetega. Soome suurima elektrivõrguettevõttega Caruna Oy allkirjastati leping orienteeruva mahuga 5 miljonit eurot madalpingeliste liitumis- ja arvestikappide tarnimiseks 2+1+1 aasta jooksul ning pikendati 2016. aastal sõlmitud alajaamade tarnelepingut kahe jätkuaasta võrra aastani 2020. Rootsi suurima jaotusvõrguettevõtte E.ON Energidistribution AB sõlmiti 3-aastane raamleping enam kui 2 000 alajaama tarnimiseks Rootsi ning Elektrilevi OÜga 5-aastane leping kogumahu 2,25 miljonit eurot 250 kVA alajaamade tarnimiseks Eestisse. Lisaks võitis tütarettevõtte ka Rootsi Ellevio alajaamade hanke, kus 3-aastase lepinguperioodi kogumaht on orienteeruvalt 3 miljonit eurot.

Läbi aasta kestnud aktiivne investeerimine tootmise ja tehnoloogia kaasajastamisse Kontsernis kulmineerus FMS automaatliini piduliku avamisega tütarettevõttes AS Harju Elekter Teletehnika septembris 2018. Robotiseeritud tootmisliini käivitamine aitab suurendada tehase võimekust toota paindlikult ühtse voona nii väike- kui suurpartiisid tõstes hüppeliselt tehase tootlikkust ning viies tootmise Kontsernis targatehase ehk Industry 4.0 tasemele. Koos renoveerimistöödega, mille käigus suurenesid tütarettevõtte tootmispinnad ligi 9 000 m²ni, ulatus investeringute maksumus kokku 3 miljoni euron.

AS Harju Elekter ostis III kvartalis 2,7ha äri- ja tootmismaad Keila Tööstuspargiga piirneval kinnistul tööstusliku kinnisvara arendamiseks ja äritegevuse laiendamiseks.

AS Stera Saue avas 2017. aasta augustis ASile Harju Elekter kuuluvas Allika tööstuspargis pidulikult uue tehase, kus on tootmispinda 3 400 m². 2018. aasta jooksul jätkas Harju Elekter Sterale teise ja kolmanda etapi välja ehitamist ning arvele võeti vastavalt 4 000 m² ja 3 000 m² ulatuses uusi tootmispindasid. Kokku kasvasid Sterale renditavad tootmispinnad 10 400 m²ni.

Augustis sõlmis Harju Elektri Leedu tütarettevõtte RIFAS UAB lepingu oma tootmishoone laiendamiseks Panevežyses. Ehitustööd algasid septembris ning pärast tööde lõppu 2019. aastal suureneb Leedu tütarettevõtte kontori- ja tootmispind seniselt 3 500 m²lt 9 000 m²le. Investeeringud tootmishoone laiendusse ja tehnoloogia uuendamisse võimaldavad oluliselt lisada tootmisvõimsust tarnete tagamiseks tütarettevõtte klientidele laevaehituses ja tööstuse segmendis. Investeeringute kogumaht on 3,5 miljonit eurot.

AS Harju Elekter rajas Haapsallu päikeseelektrijaama, mis on ettevõtte jaoks esimene selletaoline. Rajatav päikeseelektrijaam paikneb paari hektari suurusel maa-alal. Kokku paigaldati Haapsalu jaama üle 2 700 paneeli, mis teeb jaama võimsuseks 794 kilovatti.

AS Harju Elekter Elektrotehnika avas veebruaris Keila Tööstuspargis oma uue tehase. Seoses mitmele suurtellimusele tegi KP/MP jaotus- ning automaatikaseadmeid valmistava tütarettevõtte tootmismahht 2017. aastal läbi suure kasvu, mis tingis vajaduse suuremate ruumide järele. Uues tehases on varasema 10 400 m² asemel pinda 16 715 m². Tootmisvõimsuste suurendamine koos töötajate arvu kasvuga 251 inimeseni, sh 40 müügi-, tootmis- ja tootearendusinseneri on esialgu piisav tellimuste täitmiseks.

8. jaanuaril 2018 jõustus tehing müügi- ja tehnilisi lahendusi pakkuva Rootsi ettevõtte SEBAB AB ning tehasevalmistuses tehnilisi hooneid tootva sõsarettevõtte Grytek AB kõigi aktsiate omandamiseks ASi Harju Elekter poolt. SEBAB AB on spetsialiseerunud energia jaotuseks vajalike kesk- ja madalpingeliste lahenduste välja töötamisele ning tarnimisele infrastruktuuri, ehitus- ja taastuvenergiasektorile. Soetatud ettevõtted jätkavad Kontserni 100%liste tütarettevõtetena.

ASi Harju Elekter aktsionäride 3. mai 2018 korraline üldkoosolek kinnitas 2017. majandusaasta aruande ja kasumijaotuse ettepaneku, nimetas ettevõtte 2018.-2020. aasta audiitoriks ASi PricewaterhouseCoopers ning kiitis heaks ASi Harju Elekter ja temaga samasse gruppi kuuluvate äriühingute võtmeisikute optsooniprogrammi.

Kontserni tütarettevõtted osalesid aruandeaastal aktiivselt erialamessidel Soomes, Rootsis ja Eestis: elektriala messil Sähkö Tele Valo AV 2018 Jyväskylä, Alihankinta messil Tampere, EBR messil Falunis, rahvusvahelisel ehitusmessil Eesti Ehitab Tallinnas ning Maamessil Tartus.

Aruandekuupäeva järgsed sündmused

ASi Harju Elekter tütarettevõtte AS Harju Elekter Elektrotehnika sai tellimuse 54 eriotstarbelise komplektalajaama tarnimiseks Konecranesile aastase perioodi jooksul. Tarned on suunatud Araabia Ühendamiraatidesse.

KONTSERNI TEGEVUS AASTAL 2019

Harju Elekter kontsern tervikuna juhindub äristrateegiast, vastavalt millele lähtutakse nii lühema- kui ka pikemaajaliste otsuste tegemisel eesmärgist olla Baltimaades ja Skandinaavia riikides tuntud ja tunnustatud elektri- ja automaatikaseadmete tootja, kes toodab ja tarnib professionaalset tootevalikut ning terviklahendusi kesk- ja madalpinge toodete osas, kasutades selleks kaasaegset tehnoloogiat ja rakendades parimat oskusteavet. Kontserni tegevused lähtuvad ideest tegutseda ja otsustada eelkõige klientide ja partnerite huvisid ja eelistusi toetavalt. Muutuv maailm lisab oluliselt väljakutseid ja valikuid. Oleme veendunud, et Kontsern tervikuna, organisatsioon ja tütarfirmad on valmis uueneva maailma ja muutuvate majandusmudelitega keskkonnas oma edulugu jätkama.

Kontserni edasiste tegevuste ja plaanide seadmisel tuginetakse oma tugevustele tootearenduses, õpitud kogemustele ja klientide ootustele, püüdes olla avatud ja tähelepanelik kõige uue ja muutuva suhtes. Kontserni prioriteet on asetatud peamistele turgudele Skandinaavias, kuid selle kaudu näeme võimalusi tarneteks ka kõikjale üle maailma, nii tööstusautomaatika kui ka energiajaotussektori toodete osas.

Kontserni igapäevases äritegevuses panustame energiasäästlike toodete ja tehnoloogiate arendamisse, aga ka uute ja innovaatiliste projektide ja tegevusalade kaasamisse.

Seoses viimastel aastatel toimunud jõulise laienemisega ning tütarettevõtete lisandumisega on Kontserni fookus suunatud juhtimisstruktuuri(de) ülevaatamisele, uute ettevõtete Kontserni integreerimisele, Kontserni ettevõtete vahelise koostöö edendamisele ja selleks vajalike organisatoorse eelduste loomisele. Seda toetavad piisavad investeeringud personali ja tehnoloogiasse, sh digitaliseerimisprojektidesse äriarenduses, turvalisuses ja finantsarvestuses. Samaaegselt jätkatakse tegevust võimalike finantsinvesteeringute, ühinemis- ja ülevõtmisprojektide leidmisel ja käivitamisel.

AS Harju Elekter näeb oma olulisima sihtturuna jätkuvalt Skandinaaviat. Seoses uute Rootsi tütarettevõtete soetamisega on lähiaastate tähelepanu all Kontserni turuosa suurendamine Rootsis, keskendudes eelkõige uute lepingute hankimisele, täitmisele ja müügi kasvatamisele. Samas Eesti ettevõttena peetakse oluliseks ka osatähtsuse säilitamist koduturul, kus nähakse kasvu võimalusi eelkõige ehitussektorile suunatud toodete ja tooterühmade turu nõudmistele sobivaks kohandamisel ja konkurentsivõimelisemaks muutmisel. Uue perspektiivse ärisuunana nähakse päikeseenergia kasutamisel komplekse teenuse pakkumist.

Allika Tööstuspargi jätkuv arendamine uute rentnike leidmiseks ning uute perspektiivsete tööstusliku kinnisvara projektide alustamiseks.

FINANTSKOKKUVÕTE

Kontsern	2018	2017	2016	2015	2014
Kasumiaruanne (miljon eurot)					
Müügitulu	120,8	102,4	61,2	60,7	50,6
Ärikasum	2,4	5,4	3,2	3,3	2,2
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	1,5	29,1	3,2	3,2	9,7
Finantsseisundi aruanne aasta lõpu seisuga (miljon eurot)					
Käibevara kokku	44,0	48,7	22,3	19,8	25,1
Põhivara kokku	54,2	41,3	51,7	46,7	44,7
Varad kokku	98,2	90,0	74,0	66,5	69,8
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	66,9	69,9	60,3	58,1	58,5
Omakapitali kordaja (%)	72,7	77,7	81,5	87,2	83,8
Juurdekasvutempod (% vrd eelmise aastaga)					
Müügitulu	18,0	67,4	0,8	19,9	4,8
Ärikasum	-55,7	71,1	-2,9	47,1	27,8
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	-94,7	804,9	0,9	-67,1	87,9
Varad	9,1	21,6	11,1	-4,6	-1,8
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	-4,2	15,9	3,8	-0,7	-6,4
Tulususe suhtarvud (%)					
Käibe ärirentaablus	2,0	5,3	5,2	5,4	4,4
Käibe puhasrentaablus	1,3	28,4	5,3	5,3	19,3
Varade puhasrentaablus	1,7	35,5	4,6	4,7	13,8
Omakapitali puhasrentaablus	2,3	44,7	5,4	5,5	16,0
Aksia (EUR)					
Keskmine aktsiate arv (1000 tk)	17 740	17 740	17 740	17 551	17 400
Omakapital aktsia kohta	3,86	3,67	3,34	3,32	3,48
Aksia sulgemishind	4,12	5,00	2,83	2,63	2,79
Puhaskasum aktsia kohta	0,09	1,64	0,18	0,18	0,56
P/E suhe (kordaja)	45,78	^[3] 3,05	15,72	14,61	4,98
Dividend aktsia kohta	^[1] 0,18	0,24	0,18	^[2] 0,12	0,15
Likviidsussuhtarvud					
Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja	2,2	2,4	2,1	2,7	2,8
Likviidsuskordaja	1,5	1,6	1,3	1,7	1,9
Personal ja palgad					
Keskmine töötajate arv	713	567	455	472	459
Töötajate arv perioodi lõpu seisuga	736	630	480	470	483
Palgakulu (miljon eurot)	18,5	14,1	10,6	9,7	9,2
Käibe ärirentaablus	= Ärikasum/Müügitulud*100				
Käibe puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Müügitulud*100				
Omakapital aktsia kohta	= Omakapital(keskmine, emaettevõtte omanikele kuuluv)/Aktsiate arvuga (perioodi keskmine)				
Vara puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Keskmine vara*100				
Omakapitali puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Keskmine omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) *100				
Omakapitali kordaja	= Keskmine omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Keskmine varad*100				
Puhaskasum aktsia kohta	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / Keskmine aktsiate arv				
P/E suhe	= Aktsia sulgemishind/Kasum aktsia kohta				
Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja	= Käibevara (keskmine) / Lühiajalised kohustused (keskmine)				
Likviidsuskordaja	= Keskmine likviidsed varad (käibevara-varud)/ Lühiajalised kohustused (keskmine)				

[1] Juhatusettepanek

[2] sh 0,07 eurot, omakapitali väljamakse

[3] arvestab kasumit erakorralisest investeeringu müügist 2017

MAJANDUSKESKKONNA ÜLEVAADE

Maailmamajandus

SEB majandusprognoosi kohaselt oli 2018. aasta maailma majanduses heitlik ja eripalgeline. USA majandus jätkas vaatamata poliitilistele konfliktidele kasvu, Euroopas seevastu optimismilaine jahtus ja majanduskasv aeglustus. Suurimat muret valmistas arenevate turgude käekäik, mille väljavaadet on tumestanud USA intressitõusud, kaubanduspinged, rahvusvaluutade nõrkus jpm. Finantsturud muutusid pärast pikale veninud rahuaega volatiilseks. Samas tegi USA dollar teiste oluliste valuutade suhtes aastaga 4,3%lise tõusu. Intressid püsisid jätkuvalt madalal ja inflatsioon jäi euroalal 2% tasemele. IMFi hinnangul kasvas maailma majandus 2018. aastal 3,7%, Euroalal 2%, Ühendriikide majanduskasv oli 2,9% ja Hiinas 6,6%.

Põhja- ja Baltimaad

Põhja- ja Baltimaadel läks Swedbanki analüütikute hinnangul hästi. Soomes on ekspordi ja nõudlust suurendanud maailmamajanduse kiire kasv. Lisaks on sealsele majandustõusule aidanud kaasa ostujõu tõus, hõive kasv ja madal intressitase. Samas on kahanenud eksporditava tööstuse optimism tuleviku osas. Soome Panga andmetel kasvas Soome majandus 2018. aastal 2,7%, kuid suurem kasvufaas on läbi ning järgnevat kaheks aastaks prognoositakse sarnaselt Rootsile ligikaudu 2%list kasvu. Rootsi majanduskasv on aeglustunud peale mitmeid aastaid kestnud tugevat tõusu. Vaatamata Rootsi krooni nõrkusele, rekordmadalatele intressimääradele ja eelarvepoliitilistele stiimulitele, ei näidanud Rootsi majandus oodatud tulemusi. Ekspordiv tööstus ei kasutanud odavast valuutast tulenevat potentsiaali, eratarbimist pidurdas kinnisvaraturu ebakindel olukord ning jätkuv elamuehitusmahtude aeglustumine. Suurima riskitegurina tuuakse Soome, Rootsi jt väikeste majanduste puhul välja väliskeskkonna nõrgenemine. Balti riikidest oli eelmisel aastal kiirem majanduskasv Lätis, kus see ulatus 4,8%ni, Eestis kasvas majandus 3,9% ning Leedus 3,5%.

Eesti

Eesti Statistikaameti andmetel oli Eesti jaoks tegu järjekordselt tugeva aastaga, kusjuures aasta teine pool oli esimesest tugevam. Eesti majanduskasvu toetas väliskeskkond ning kuigi välisnõudluse kasv oli möödunud majandusaastaks oma tipu juba läbinud, oli see jätkuvalt tugev, pakkudes Eesti ettevõtetele häid ekspordivõimalusi. Majanduskasvust suurima osakaalu – 28% - andis ehitussektor, kuid ka teiste tegevusalade - eelkõige töötleva tööstuse, kutse- ja tehnikaalase tegevuse ning transpordi- ja IKT-sektorite - panus oli oluline. Töötleva tööstuse kasvule aitasid kaasa peamiselt mobiilsideseadmete, põlevkiviõli- ja puittoodete tootmine ja nende väljavedu. Eesti sisemajanduse nõudluse, milles olid suurima osakaaluga eratarbimine ja investeringud, kasv kiirenes möödunud aastal 5,5%ni.

Tugev sisenõudlus ja tootmisaktiivsus kiirendasid impordi kasvu, kuid paranes ka tootlikkus, mis on töajõukulude kiire kasvu ja töajõupuuduse juures väga oluline. Kokkuvõttes jäi tootlikkuse kasv siiski töajõukulude kasvule alla, mis tähendab hinnapõhise konkurentsivõime nõrgenemist. Üldiselt on Eesti majandus heas tasakaalus. Swedbanki hinnangul püsib jooksevkonto lähiaastatel ülejäägis, riigi rahandus on tugev ja majapidamised suudavad säästa. Swedbanki prognoosi järgi on Eesti majanduskasv 2019. aastal ca 3%.

TEGEVUSTULEMUSED

Kontserni struktuur ja muutused

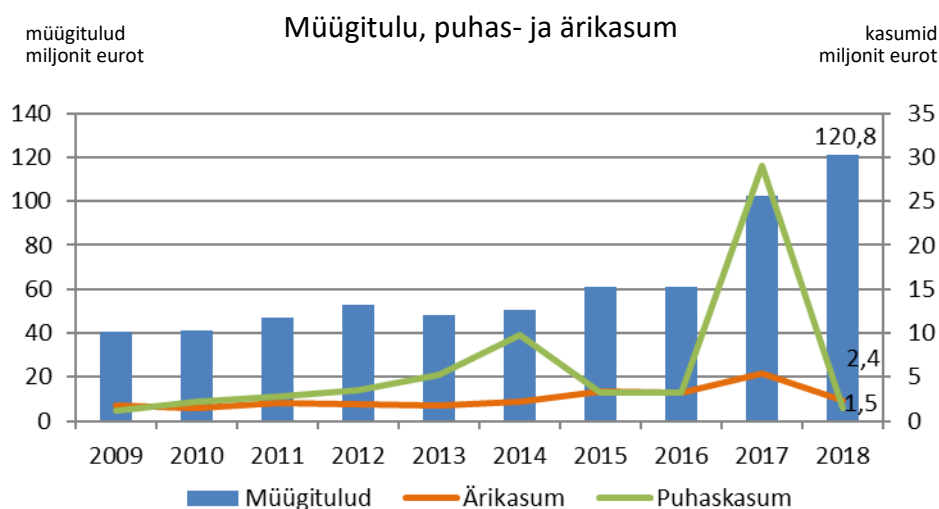
2018. aasta majandusaasta aruandes on ridarealt konsolideeritud ASi Harju Elekter (konsolideeriva üksuse) ja tema tütarettevõtete ASi Harju Elekter Elektrotehnika, ASi Harju Elekter Teletehnika, Energo Veritas OÜ, Satmatic Oy, Finnkumu Oy, Telesilta Oy, Harju Elekter Kiinteistöt Oy, Harju Elekter AB, SEBAB AB, Grytek AB ja RIFAS UAB finantsaruanded. Kolmandas kvartalis likvideeriti seoses tegevuse lõppemisega RIFAS UAB tütarettevõtte Automatikos Iranga UAB. Likvideeritud tütarettevõttel oli väheoluline mõju konsolideeritud finantsaruannetele.

AS Harju Elekter ostis I kvartalis 100% suuruse osaluse müügi- ja tehnilisi lahendusi pakkuvas Rootsi ettevõttes SEBAB AB ning tehasevalmistuses tehnilisi hooneid tootvas sõsarettevõttes Grytek AB. Tehing jõustus 8. jaanuaril 2018. aastal. SEBAB AB ja Grytek AB majandustulemused kajastuvad konsolideeritud majandusaasta aruandes alates 2018. aruandeaasta jaanuarist.

Müügitulu ja kasum

AS Harju Elekter on viimastel aastatel teinud suuremahulisi investeeringuid ja aktiivset müügitööd, et suurendada oma turuosa Skandinaavias. Kõige selle tulemusena on Kontserni müügitulu viimase kahe aastaga kahekordistunud. 2018. aasta alguses liideti Kontserniga kaks Rootsi firmat, kuid uute tütarettevõtete integreerimine Kontserni on pikaajalisem protsess ning soovitud kasumlikkuseeni jõudmine nõuab lisa-aega ja -kulutusi.

Kokkuvõttes oli 2018. aasta konsolideeritud müügitulu 120,8 (2017: 102,4) miljonit eurot, ärikasum 2,4 (2017: 5,4) miljonit eurot ja ärikasum ennem kulumit 5,0 (2017: 7,6) miljonit eurot. Ärirentaabluseks kujunes 2,0% (2017: 5,3%) ja ärirentaabluseks enne kulumit 4,1% (2017: 7,4%). Kasumlikkust mõjutas oluliselt aruandeaasta teisel poolel arvesse võetud laevaehituse elektritöödega seotud kahjum 1,9 miljoni euro ulatuses. Vahetult enne aruande kinnitamist sõlmiti tellijaga lõplik kokkulepe, mille tulemusena täiendavalt kulusid ei lisandu. Kokkuvõttes oli aruandeaasta konsolideeritud puhaskasum 1,5 (2017: 29,1) miljonit eurot ja puhaskasum aktsia kohta 0,09 (2017: 1,64) eurot. Võrreldava perioodi konsolideeritud puhaskasum erakorralise tuluta (ühekordne tulu 24,8 miljonit eurot PKC Group Oyj aktsiate müügist) oli 4,3 miljonit eurot.

Turud

Konsolideeritud müügitulust andsid Eesti ettevõtted 20,5% (2017: 24,8%), Soome 56,2% (2017: 66,1%), Leedu 12,3% (2017: 8,7%) ja Rootsi 11,0% (2017: 0,4%).

Kontserni suurima ja olulisema Soome turu müük jäi aruandeaastal aasta varasemaga samale tasemele ehk 75,5 (2017: 74,7) miljoni eurole, kuid Soome turu osakaal Kontserni müügitulust on uute Rootsi ettevõtete integreerimise tõttu langenud 62,5%le (2017: 73,0%).

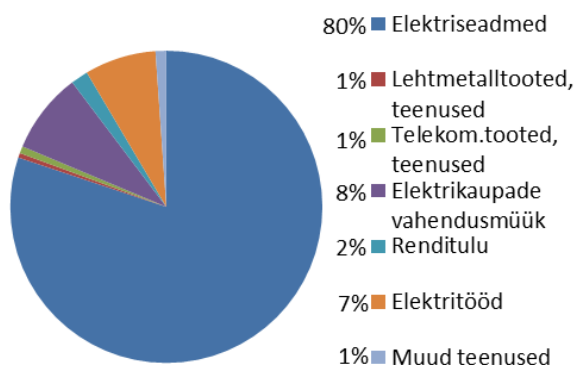
Seoses energiajaotussektori madala investeringutaseme ning tiheda konkurentsiga on Eesti turu müügitulud viimastel aastatel olnud languses. Kontsern müüs 2018. aastal Eesti turule 12,8% (2017: 16,0%) oma toodetest ja teenustest, teenides aruandeaastal 15,4 (2017: 16,4) miljoni eurot müügitulu. Kontserni müük väljapoole Eestit moodustas aruandeaastal 87,2% ning võrreldaval perioodil 84,0%.

Harju Elektri Leedu tütarettevõtte RIFAS UAB müügistrateegia suund eksportturgudele on kasvatanud välisturu osakaalu tütarettevõtte müügituludes aruandeaastal 98,2%ni (2016: 87,7%). Tellimusmahtude suurenemine Norra turul kasvatas nii Leedu tütarettevõtte kui ka Kontserni müügitulu aruandeaastal 2,8 miljoni euro võrra. Müük Norra turule kasvas aastaga 48,5% (2017: 104,4%) 8,7 miljoni euroni, moodustades konsolideeritud müügitulust 7,2% (2017: 5,7%).

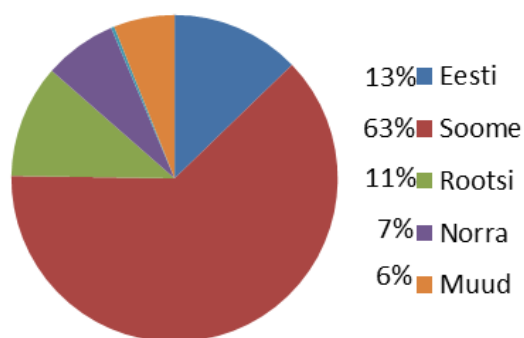
Enim suurenes müük Rootsi turule, kasvades aruandeaastal võrreldava perioodi suhtes ligi 5 korda 13,5 (2017: 2,7) miljoni euroni. Rootsi turu osakaal konsolideeritud müügitulust moodustas 11,2% (2017: 2,7%). Kasvu tagasid nii Rootsi tütarettevõtete soetamine kui ka Kontserni teiste tütarettevõtete eesmärgipärane töö müügi suurendamiseks Rootsi turul. AS Harju Elekter Elektrotehnika sõlmis esimeses kvartalis 3-aastase raamlepingu Rootsi suurima jaotusvõrguettevõttega E.ON Energidistribution AB ning alustas kolmandas kvartalis alajaamade tarneid Rootsi.

Muudest turgudest oli suurim Holland, kust teeniti aruandeaastal 3,0 miljoni eurot müügitulu, Austria ja Taani turult teeniti vastavalt 1,7 miljoni ja 0,9 miljoni eurot. Müügitulu muudelt turgudelt kasvas aastaga 433% (2017: 11%) olles 7,3 (2017: 1,4) miljoni eurot. Uute turgudena lisandusid Hispaania, Belgia, Šveitsi ja Araabia Ühendemiraadid.

Müügitulu tootegruppide kaupa

Müügitulu turgude kaupa

Tulud segmentide lõikes

Kontserni põhitegevuseks on elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine ja müük. Tootmis-tegevus andis suurima osa ehk 82,6% (2017: 83,2%) ning kinnisvara ja muud segmenteerimata tegevused kokku 17,4% (2017: 16,8%) konsolideeritud müügitulust. Aastaga kasvas tootmissegmenti müügi-maht 14,6 (2017: 29,6) miljoni euro võrra 99,8 (2017: 85,2) miljoni euroni, millest 97,0% saadi elektri-seadmete müügist.

Kinnisvara segmenti müügitulu kasvas 0,6 miljoni euro võrra 2,6 miljoni euroni, mis oli tingitud peami-selt tänu renditulude suurenemisele seoses uute tootmis- ja lahoonete valmimise ja rendile andmise-ga Allika tööstuspargis.

Muu segmenteerimata tegevuste müügitulu on kasvanud aastaga 3,1 miljoni euro võrra 18,4 miljoni euroni, moodustades 15,2% (2017: 14,9%) konsolideeritud müügitulust. Enamuse segmenti müügitulu kasvust andis elektriseadmete vahendusmüük Rootsi turule ning elektriinstallatsioonitööde tegevusala lisandumine 2017. aasta teisel poolaastal.

Kulud

Müüdnud toodete ja teenuste kulud kasvasid aastaga 17,8 (2017: 36,2) miljonit eurot ehk 20,4% (2017: 71,3%), edestades müügitulude kasvutempot, mis oli 18,0% (2017: 67,4%). Tulenevalt eelnevast kujunes aruandeperioodi brutokasumiks 16,0 miljonit eurot, kasvades aastaga 4,0%. Brutokasumi marginaal langes võrreldava perioodi näitaja suhtes 1,8 protsendipunkti võrra ja oli 13,2%. Kulusid suurendas oluliselt aruandeaasta teisel poolel kuludesse kantud laevaehituse elektritöödega seotud kahjum 1,9 miljonit eurot.

Harju Elekter näeb võimalusi oma äri laiendamiseks ja kasvatamiseks peamiselt välisurgudel, mis on aga toonud kaasa Kontserni turustuskulude tõusu. Turustuskulud kasvasid aastaga 1,4 miljonit eurot 5,3 miljoni euroni ja turustuskulude määr müügitulust tõusis 0,6 protsendipunkti võrra 4,4%ni. Erilahendustega tellimuste suurenemine on toonud kaasa arenduskulude kasvu olemasolevate toodete uuendamiseks ning uute tootesarjade arendamiseks. Spetsialistide palkamise ning personali kvalifitseerimisega on kaasnenud uute töökohtade ettevalmistamise ja koolituskulud. Mõju avaldasid ka Rootsi ja Soome tütarettevõtete juhtivtöötajate kõrgemad palgatasemed ning Harju Elektri 50. juubeli üritustega seotud ühekordsed kulud. Kõige selle tulemusena kasvasid üldhalduskulud 2,2 miljoni euro võrra 8,2 miljoni euroni ning osakaal aruandeaasta müügitulust kasvas ühe protsendipunkti võrra 6,8%ni.

Suuremahuliste müügilepingute sõlmimisest tingitud tootmismahdade tõus on tekitanud pideva vajaduse uute töötajate järele. Uute tütarettevõtete soetamine 2017. aasta teisel poolaastal Soomes ja 2018. aasta esimeses kvartalis Rootsis ning uute töötajate rekruteerimine kasvatasid aruandeperioodil nii palgakulu kui ka keskmist töötasu Kontserni töötaja kohta kuus. Aruandeperioodi lõpu seisuga töötas Kontsernis 736 inimest, mis oli 106 töötajat enam kui aasta tagasi. Tööjõukulud kasvasid 12 kuuga 32,2% 24,7 miljoni euroni. Tööjõukulude määr moodustas aruandeaasta müügitulust 20,5%, suurenedes võrreldava perioodi näitaja suhtes 2,3 protsendipunkti võrra. Aruandeaastal maksti töötajatele palkade ja tasudena välja 18,5 (2017:14,1) miljonit eurot ning keskmine töötasu kuus ühe Kontserni töötaja kohta oli 2 166 eurot, kasvades keskmiselt 5%. Kokkuvõttes kasvasid äritegevuse kulud 21,4 miljoni euro võrra 118,3 miljoni euroni.

Finantsseisund

Aruandeperioodi lõpu seisuga moodustasid käibevarad 44,8% (2017: 54,1%) ja põhivarad 55,2% (2017: 45,9%) varade maksumusest ning võõrkapital 31,8% (2017: 22,3%) ja omakapital 68,2% (2017: 77,7%).

Kontserni varade maht oli 31.12.2018 seisuga 98,2 miljonit eurot, suurenedes aastaga 8,2 miljoni euro võrra. Käibevara vähenes aastaga 4,7 miljonit eurot 44,0 miljoni euroni, s.h kasvasid varud 4,4 miljonit eurot, nõuded ostjatele ja muud nõuded 8,6 miljonit eurot ning raha ja rahaekvivalendid vähenesid 7,9 miljoni euro võrra. Aruandeaasta lõpus otsustas juhtkond 2017. aasta kolmandas kvartalis soetatud börsil noteeritud väärtipabereid kajastada pikaajalise finantsvarana. Ümberklassifitseeritud finantsvara õiglane väärtus oli aruandekuupäeval 4,7 miljonit eurot.

Tootmise efektiivsuse tõstmiseks teeb Kontsern järjest rohkem investeringuid automatiseerimisse ja robotiseerimisse. 2018. aastal soetati tütarettevõtte tootmisesse uus Finn-Poweri tootmisliin ja Amada painutuspink. Põhivara maksumus finantsseisundi aruandes suurenes aastaga 12,9 miljoni euro võrra 54,2 miljoni euroni. Kontsern on aasta jooksul investeerinud kinnisvarasse 2,6 (2017: 4,1) miljonit eurot, materiaalsesse põhivarasse 6,6 (2017: 3,1) miljonit eurot ja immateriaalsesse põhivarasse 1,4 (2017: 1,9) miljonit eurot. Kokku investeeris Kontsern aruandeaastal põhivarasse 10,6 (2017: 9,1) miljonit eurot, millest soetused äriühenduste kaudu moodustasid 1,0 (2017: 1,8) miljonit eurot.

31.12.2018 seisuga moodustasid intressikandvad võlakohustused Kontserni kohustustest kokku 38,8% ja varade maksumusest 12,3%, 31.12.2017 seisuga vastavalt 17,6% ja 3,9%. Kontsernil oli intressikandvaid võlakohustusi kokku 12,1 (31.12.2017: 3,5) miljonit eurot, millest lühiajaline osa moodustas 6,7 (31.12.2017: 0,6) miljonit eurot.

Aruandekuupäeva seisuga oli Kontsernil kohustusi kokku 31,2 (2017: 20,0) miljonit eurot, millest lühiajalised kohustused moodustasid 82,4% ehk 25,7 miljonit eurot, võrreldaval perioodil 85% ehk 17,1 miljonit eurot. Lühiajalised kohustused kasvasid aastaga 8,6 miljoni euro võrra, sh. võlad tarnijatele ja muud võlad kokku 2,1 miljonit eurot 14,9 miljoni euroni ning võlakohustused 6,0 miljonit eurot 6,7 miljoni euroni. Pikaajalised kohustused kasvasid aastaga 2,6 miljonit eurot. Lühi- ja pikaajaliste võlakohustuste suurenemine on seotud mahukate investeringutega kinnisvara arendusse nii Eestis kui ka Leedus.

Rahavood

Aruandeaastal läks raha äritegevusest välja 3,4 miljonit eurot, võrreldaval perioodil tuli raha sisse 4,6 miljonit eurot. Äritegevuse rahavoogusid mõjutas enim äritegevuse nõuete ja varade märkimisväärne kasv, mis oli tingitud tellimuste mahu suurenemisest.

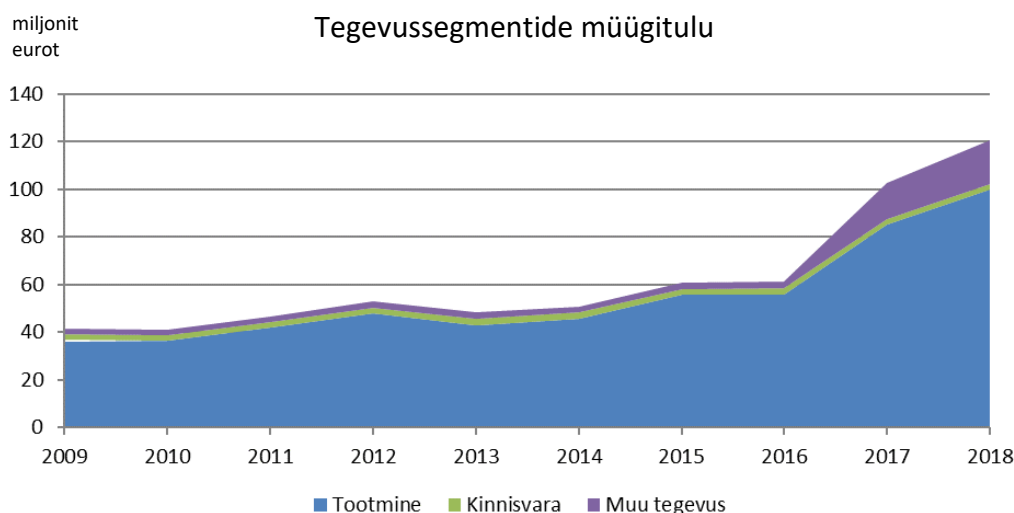
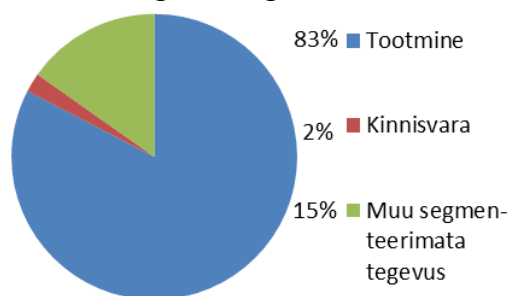
Aruandeaastal maksti investeringute eest kokku 10,9 miljonit eurot, mille hulgas kinnisvara-investeeringute, materiaalse ja immateriaalse põhivara eest tasuti kokku 7,9 miljonit eurot ning tütarettevõtete soetamisel 2,9 miljonit eurot. Aruandeaasta aprillis vabanes üheks aastaks tähtajalises hoiuses olnud deposiit, maksumusega 5,0 miljonit eurot. Kokkuvõttes läks aruandeaastal investeerimistegevusest raha välja 5,7 miljonit eurot, samas kui võrreldaval perioodil tuli investeerimistegevusest raha sisse 6,3 miljonit eurot: 2017. aastal laekus PKC Group Oyj aktsiate müügist 25,8 miljonit eurot ning investeringute eest tasuti 19,6 miljonit eurot.

2018. aastal maksti 2017. aasta eest dividende summas 4,3 miljonit eurot ehk 0,24 eurot aktsia kohta, mis oli 1,0 miljon eurot rohkem kui aasta varem ning võeti lühi- ja pikaajalist laenu kokku 7,1 miljonit eurot, tuues kokkuvõtvast finantseerimistegevusest raha sisse 1,3 miljonit eurot. Võrreldaval perioodil läks finantseerimisest raha välja 3,2 miljonit eurot sealhulgas võeti pikaajalist laenu 2,6 miljonit eurot, maksti dividende 3,2 miljoni euro eest ning vähendati aktsiakapitali 1,2 miljoni euro ulatuses.

TEGEVUSSEGMENTID

31. detsembri 2018 seisuga toimus Kontserni tegevus kahes valdkonnas – Tootmine ja Kinnisvara, kus iga tegevusala oli piisavalt suure osakaaluga, et moodustada eraldi kajastatavat segmenti ning millega kaasnenud riskid ja hüved olid oluliselt erinevad. Muud segmenteerimata tegevused koondavad endas valdkondi, kus iga tegevusala ei oma piisavalt suurt osakaalu, et eraldi kajastatavat segmenti moodustada.

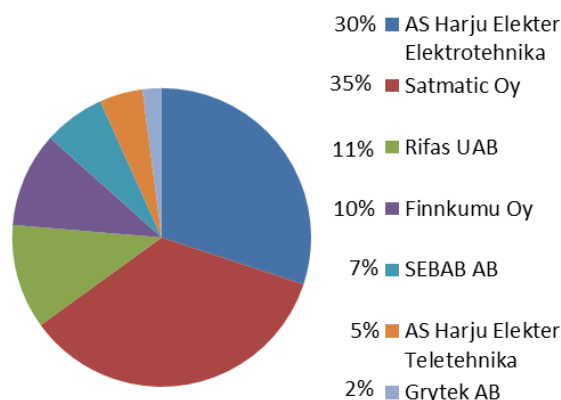
Müügitulu segmentide viisi

TOOTMINE

Tootmise segment hõlmab elektriseadmete tehaseid Eestis (AS Harju Elekter Elektrotehnika), Soomes (Satmatic Oy, Finnkumu Oy), Rootsis (SEBAB AB) ning Leedus (RIFAS UAB), kus tehaste põhitoodangu moodustavad seadmed kesk- ja madalpinge elektrienergia jaotuseks (alajaamad, kaablijaotus- ja liitumiskilbid) ning automaatika- ja juhtimiskeskused energia- tööstus- ja merendussektori ning infrastruktuuri tarbeks. Samuti kuuluvad segmenti AS Harju Elekter Teletehnika (Eesti), mis valmistab lehtmataltooteid energeetika, elektrotehnika ja telekomi sektorile ning tehasevalmistuses tehniliste hoonete tootja Grytek AB (Rootsi).

Segmenti müügitulu ettevõtete kaupa

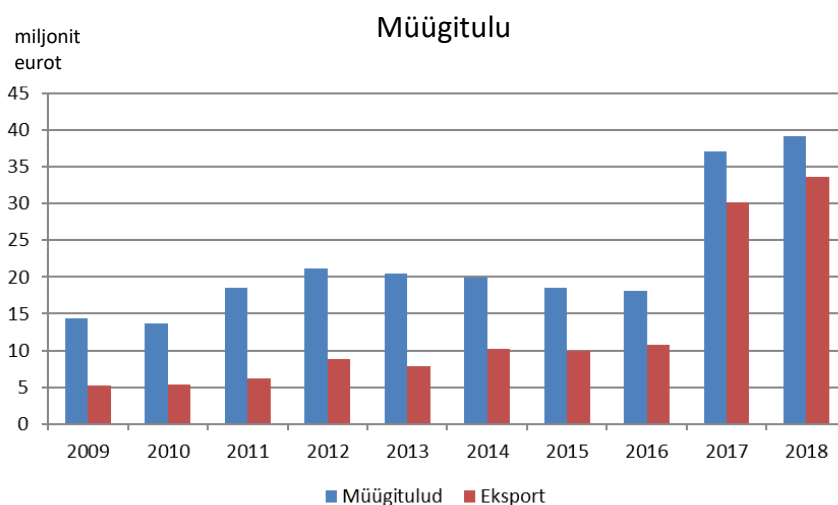

2018. aastal andis Tootmine 82,6% (2017: 83,2%) konsolideeritud müügitulust. Kuigi Tootmise segmenti müügimaht kasvas aastaga 14,6 miljoni euro võrra 99,8 miljoni euroni, jäi selle osakaal Kontserni müügitulus aasta varasemaga praktiliselt samale tasemele. Muu segmenteerimata tegevuste müügitulu suurenes ligi 3 miljoni euro võrra 18,4 miljoni euroni, andes 15,2% Kontserni müügitulust.

AS Harju Elekter Elektrotehnika

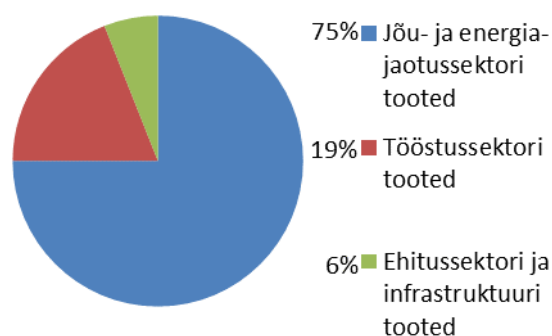
ASi Harju Elekter 100%line tüdarettevõtte AS Harju Elekter Elektrotehnika on juhtiv kesk- ja madalpingeliste elektriseadmete arendaja, tootja ja turustaja. Firma kontor ja tehas asuvad Keila Tööstuspargis, kus kasutatakse ligi 27 000 m² ulatuses tootmis-, lao-, hoovi- ja kontoripindu. Ettevõttes töötas aruandeaasta lõpuseisuga 245 inimest, neist viiendik müügi- ja tootearendusvaldkonnas.

ASile Harju Elekter Elektrotehnika kujunes 2018. aasta jätkuvalt kasvuaastaks. Suurimate äriliste õnnestumistena võib esile tõsta kõikide oluliste hankelepingute pikendamist järgnevatele optsiooniaastatele ja Rootsi-suunaliste tarnete käivitumist energiasektoris. Head meelt teeb ka madalpinge ärisuuna järkjärguline tugevnemine ekspordis. Aktiivne müügitöö erialajaamade valdkonnas on avanud uusi koostöövõimalusi tehnoloogiapartneritega ka keerukamate ja töömahukamate projektide teostamiseks. Tänu varasemale positiivsele kogemusele jätkati uute lepingute toel partnerlust nii sadamakraanade elektrifitseerimisel kui ka mitmete taastuenergia lahenduste osas.

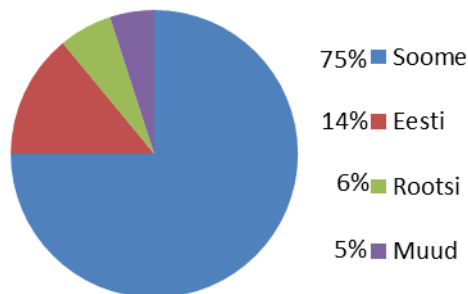

Aasta lõikes kasvas ettevõtte müügitulu 5,9% 39,5 miljoni euroni, millest rekordiline 86% teeniti väljastpoolt Eestit. Suurimad välisturud olid Soome ja Rootsi, müük Eesti turule jäi aasta varasemaga samale tasemele. Müügihahtusid kasvatasid kõik ettevõtte olulisemad kliendid ja ärisuunad.

Müügitulu tootegruppide kaupa

Müügitulu turgude viisi

Arendustegevuste vaates töötati välja ja juurutati paralleelselt tootmises mitmed uued tootelahendused lisandunud raamlepingute teenindamiseks, samuti optimeeriti seeriatootmist. Aruandeaasta jooksul panustati ettevõtte põhiprotsesside täpsustamisse ja parendamisse ning jätkus uute tootmismeetodite rakendamine. Erinevate juhtimisabinõude kasutuselevõtt ja töötajate pühendunud panus tõstis ettevõtte tarnekindluse eeskujulikule tasemele. Ettevõtte personali arenduskava järgides juurutati plaanitud struktuurimuutused nii tootmises kui ka administratsioonis, viidi läbi mitmeid koolitusi müügi- ja juhtimiskompetentside tõstmise eesmärgil ning töötati välja ettevõtte Hea Juhtimise Tava.

2019. aastal jätkatakse võtmeklientide tellimusmahtude teenindamist, kuid senisest enam pööratakse tähelepanu madalpingetoodete arenduse ja müügistrateegia rakendamisele. Ettevõtte fookus igal tasandil on suunatud efektiivsuse jätkuvale kasvule ning firma arengu kindlustamisele. Järjest enam panustatakse ettevõtte heale tervisele ning parimate juhtimispraktikate rakendamisele. Konkurentsivõime kasvatamiseks tagatakse pidev toodete arendamine ja kliendikeskne konsultatiivne müük. Jätkub ASi Harju Elekter Elektrotehnika tihe koostöö sösarettevõtetega nii kodu- kui ka eksporditurgudel.

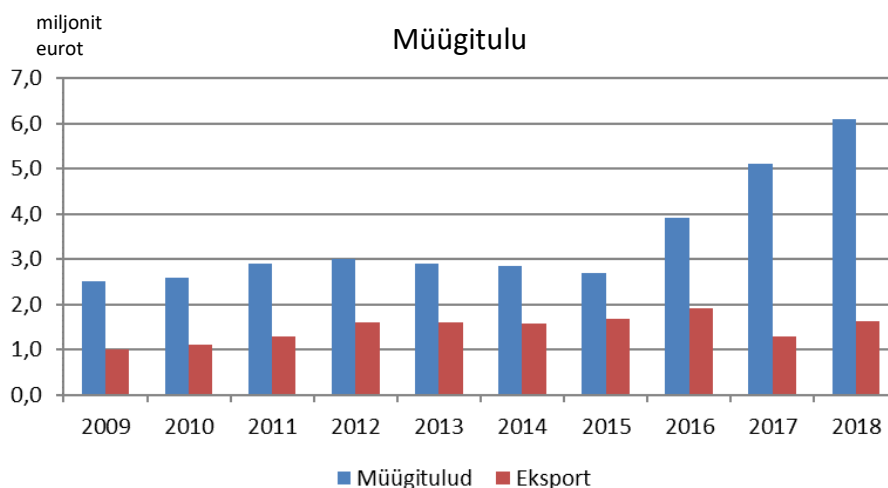
AS Harju Elekter Teletehnika

AS Harju Elekter Teletehnika on ASi Harju Elekter 100%lise tütar-ettevõtte, kelle põhitegevus on kliendikohaste lehtmatalitoodete ja -lahenduste valmistamine energeetika, elektrotehnika ja telekomi sektorile. ASi Harju Elekter Teletehnika 9000 m² suurune tehas oma tootmismahtudega on üks suuremaid õhukese lehtmatalitoodete valmistajaid lähipiirkonnas. Ettevõtte koosseisu kuulub ka mehaanikajaoskond, mis tegeleb peamiselt eritellimuste täitmisega Keila Tööstuspargi ettevõtetele. Keilas paiknevas peakontoris ja tehases töötab 103 inimest, kellest 80% on otseselt tootmisprotsessidega seotud.

Aruandeaasta pakkus ettevõttele rohkelt väljakutseid. Ühelt poolt oli see tingitud mahukast investeerimisplaani täitmisest, kuid teisalt jätkuvalt kõrge kontsernisisesest ja ka välisest nõudlusest. Valdav enamus investeeringutest oli suunatud tootmis- ja tehnoloogilise taseme tõstmisele, aga ka tootmisvõimsuse hüppelisele kasvatamisele.

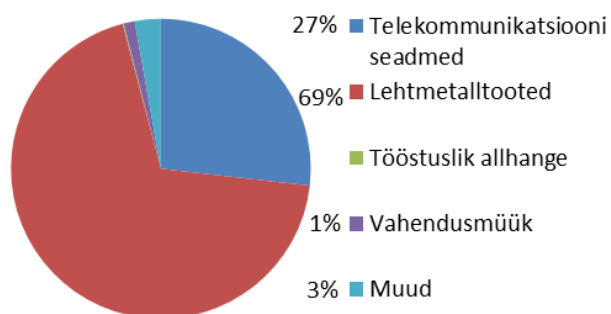
Kuigi müügitulu kasv jäi seoses oskustööjõu hankimise probleemidega oodatust väiksemaks, suurenes 2018. aasta müügitulu võrreldes 2017. aastaga 19,4% ja jõudis 6,1 miljoni euroni. 26,3% müügitulust teeniti välis- ja eksporditurgudel. Suurimaks eksporditurgudeks olid andmesidevõrkude *räkid* ja nende lisatarvikud. Peamiste sihtturgudeks on Soomet ja Rootsit.

Müük koduturule suurenes aruandeaastal 17,8% (2017: 90,8%). Toote- ja teenuste loomise kasvas enim kontsernisisesene lehtmatalitoodete müük ja seda peamiselt energiasektori toodete arvel, kuid ka omatoodete müük Soome.

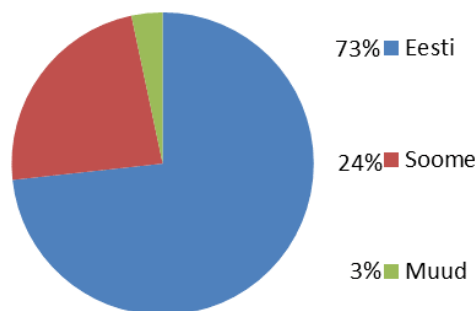

2019. aasta fookus on suunatud mahtude suurendamisele läbi uute seadmete täismahus kasutusele võtmise ja efektiivsuse kasvu. Jätkuvalt on tähelepanu all ka tootlikkuse ja planeerimistäpsuse tõstmisega seotud teemad ning hinnariskide maandamine lehtmatali ostul. Samaaegselt soovitakse klientidele pakkuda üha enam ka paindlikkust. Pikas perspektiivis on ettevõtte kõik tegevused ajendatud soovist saada klientide esimeseks valikuks nii omatoodete kui ka allhanke toodete/teenuste osas ning toetada kliente nende eesmärkides.

Müügitulu tootegruppide kaupa

Müügitulu turgude viisi

Satmatic Grupp

Satmatic Grupi moodustavad Satmatic Oy, peakontoriga Soomes Ulvilas ja tehastega Ulvilas ja Keraval ning tema Kurikkas paiknev tütarettevõtte Finnkumu Oy.

Satmatic Grupi 2018. aasta müügitulu oli 59,0 (2017: 59,9) miljonit eurot, püsidis aasta varasemaga võrreldes samal tasemel. Satmatic Grupis töötab kokku 102 inimest.

Konkurentsivõime paranemine aruandeaastal tugevdas Soome ekspordivõimekust, mis avaldas positiivset mõju kogu riigi tööstussektorile ja ka Satmatic Grupile. Kuigi lepingupõhine tootmine jäi eelmise aasta tasemest veidi madalamale, jätkasid projektipõhiste toodete ja teenuste tarned kasvu ning elektrienergia jaotusvõrkude ja taastuvenergia toodete osakaal müügituludes suurenemist.

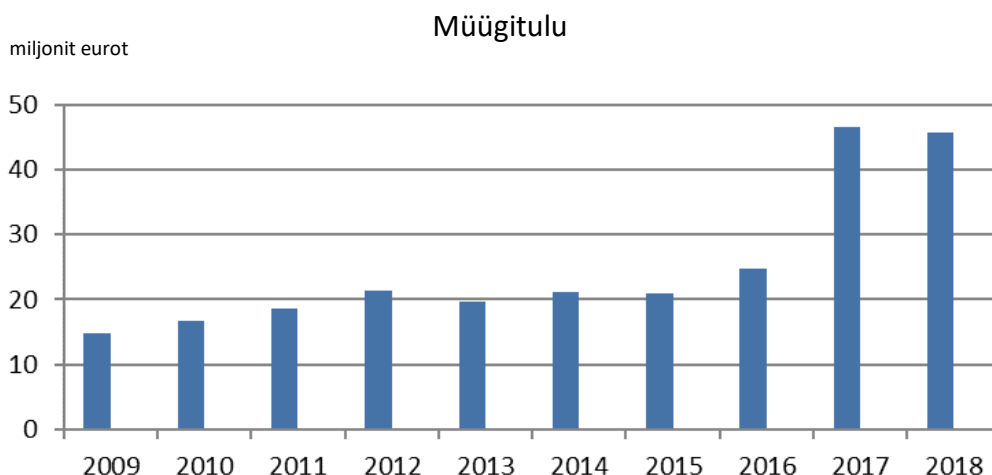
Satmatic Oy

ASi Harju Elekter 100%line tütarettevõtte Satmatic Oy on juhtiv tööstusautomaatika- ning elektrienergia jaotus- ja ülekandeseadmete tootja Soomes. Ettevõtte tooted on suunatud tööstus-, energiatootmis- ja -jaotussektoritele ning infrastruktuuri, kattes klientide vajadused toodete, programmide, projektide välja töötamisest hooldusteenuste pakkumiseni. Tootevalik on lai ja tooteportfelli kuulub erinevaid kuni 20kV tooteid ja lahendusi. Oluline osa Satmatic Oy tooteid ja lahendusi müüakse väljaspool Soomet ning need jõuavad klientideni kas otse või vahendusfirmade, Soome eksporditööstuste kaasabil. Samas on Satmatic Oy ka Kontserni ettevõtete toodete maaletooja ja edasimüüja Soomes. Firma peakontor ja tehas paiknevad Pori lähedal Ulvilas, Helsingi ettevõtluspiirkonna klientide teenindamiseks on firmal müügiesindus ja koostetehas Keraval. Ettevõttes töötab 81 inimest.

Satmatic Oy tegutseb peamiselt kolmes sektoris: tööstussektor, energia tootmis- ja jaotussektor ning infrastruktuur. Tarnetüübilt eristuvad kolm peamist tarnemudelit: lepinguline tootmine, projektipõhine toode/lahendus ja toodete müük. Suurimad riskid olid seotud ekspordile orienteeritud klientide ebastabiilsusest, Soome ekspordisektori konkurentsivõimest ja lõpptarbijatele lähemal paiknevatest madalama tööjõukuluga riikide tootmisvõimalustest ja -võimekusest. Jätkuv edu saatis aruandeaastal valdavalt kohalike ettevõtete poolt hallatavat elektrienergia tootmis- ja jaotussektorit. See sektor jätkab märkimisväärset kasvu, kuna investeeringud on tagatud nii elektrienergia jaotussektoris kui ka taastuvenergiaallikate (bio, tuul, päikeseenergia) ja tuumaelektrijaamade osas.

Kokkuvõttes jäi ettevõtte müügitulu võrreldes aasta varasema praktiliselt samale, 45,6 (2017: 46,5) miljoni euro tasemele. Ka müük väljapoole Soomet - kas otse või läbi klientide - jäi aastate võrdluses stabiilseks, moodustades 38% müügitulust. Samas suutis ettevõtte konkurentsivõime turul kasvatada projektitoodete müüki. Leani juhtimismudelile toetudes ning sisemist logistikat ja elektroonilist infovoogu, kogu selle funktsionaalsuses, tõhustades, vähendati toodete läbilaskeaegu. Automatiseerimise taseme tõstmisega tugevdati ettevõttes nii materjalikäsitlust kui ka kaupade vastuvõtmist.

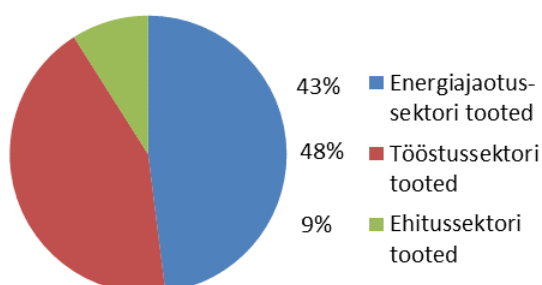
Tehases töötati klientide tarbeks välja erinevaid elektri-, juht- ja jõuautomaatikaseadmeid ning lahendusi tselluloosi- ja paberitööstusele, aga ka kivivilla-, terase- ja toiduainete tööstustele, offshore ja laevaehituse ning kaevanduste ja (elektri)energiajaamade tarbeks. Peamised sihtriigid olid siin Eesti, Rootsi, Leedu, Poola, Ungari, Hiina, USA ja Indoneesia.

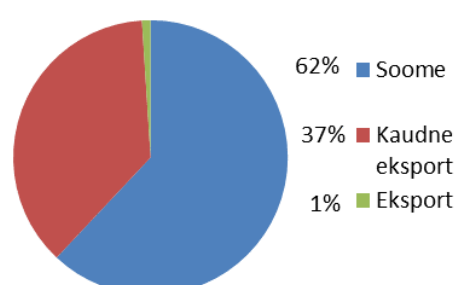
Aruandeaasta suurim ja olulisim projekt oli Rootsi elektrijaama tarbeks välja arendatud kütusevarustuse tarkvara koos jaotusseadmetega, mis kliendile tarniti, seadistati ja töösse juurutati.

Satmatic Oy ja Finnkumu Oy Soome tehastes ning ASi Harju Elekter Elektrotehnika Eesti tehases toodetud komplektalajaamade ja kaablijaotuskappide tarned olid suunatud peamiselt energijaotussektorile, Soome elektrijaotusettevõtetele, aga ka jõu- ja energijaamadele. Taastuvenergiasektoris olid jätkuvalt enim müüdud toodeteks *on-grid* ja *off-grid* päikeseenergialahendused. Satmatic Oy poolt Soome tarnitud lahenduste koguvõimsus on ca 12MW.

Müügitulu tootegruppide kaupa

Müügitulu turgude viisi

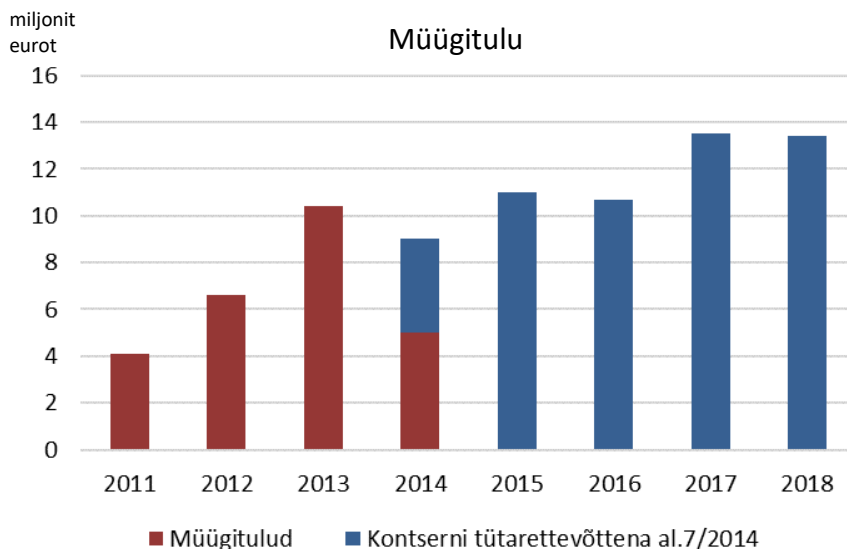

Ettevõtte tegevus põhineb jätkuvalt lepingulisel tootmisel, projektiteenustel, tarnetel elektrienergia jaotussektorile ning tootmissektori ja infrastruktuuri tarbeks. Kõiki operatsioone arendatakse pidevalt edasi, rakendades automatiseerimist suurendavad uusi lahendusi.

Finnkumu Oy

Satmatic Oy 100%line tütarettevõtte Finnkumu Oy on Soome juhtiv komplektalajaamade ja kaablijaotuskappide tootja, kes projekteerib, toodab ja turustab seadmeid elektrienergia jaotussektori tarbeks. Tooted on suunatud Soome turule. 2004. aastal asutatud Finnkumu Oy kuulub Kontserni alates 2014. aastast. Finnkumu Oy paikneb Kurikkal, kus tema kasutuses on 2 500 m² tootmis- ja kontoripindasid. Ettevõttes töötab 21 inimest.

Aruandeaasta algas rahulikumalt, kuid aasta edenedes tempo tõusis. Elektrivõrkude ehitamine ja –kaablite paigaldamine jätkus ning tellimuste vähenemist Soome energijaotussektoris näha ei ole. Suuremaid muudatusi toimunud ei ole toimund ka ettevõtte kliendibaasis ja toodetes. Põhirõhk oli endiselt õhksoleeritud komplektalajaamadel. Ettevõtte suurimad kliendid asuvad Ida- ja Põhja-Soomes. Kokkuvõttes suudeti vaatamata tihedale konkurentsile täita eesmärgid ning ettevõtte müügitulu jõudis aruandeaastal aasta varasema 13,4 (2017: 13,5) miljoni euro tasemele.

Finnkumu Oy-l on Soomes jätkuvalt hea maine alajaamade tarnijana. Ettevõttel on tegevusaja jooksul välja kujunenud kindel lojaalne kliendibaas, kelle tellimusi käsitleb väikesearvuline müügimeeskond. Koostöös klientidega parendatakse tooteid ning seatakse need konkreetsetele projektidele sobivaks. Tootmine on firmas korraldatud läbi tugeva hästi toimiva allhankijate võrgustiku, kes tarnivad vajalikud detailid. Toodete komplekteerimine, lõppkokkupanek ja kontroll toimuvad Kurikka tehases.

Finnkumu Oy jätkab klientide vajadustest lähtuvate kvaliteetsete komplektalajaamade ja kaablijaotuskappide valmistamist, lisades klientide nõudmistele vastu tulles oma tooteportfelli uusi alajaamade tüüplahendusi. Lähi eesmärgiks on jõuda kokkulepeteni, mis võimaldaksid alajaamade tootmise hajutada ühtlasemalt kogu aastale, et tagada püsiv tööhõive aasta jooksul ja edendada seeläbi tööga rahulolu. Jätkub tootmisala kaasajastamine, vajaduse korral ollakse valmis suurendama ka tootmispindasid ning tegelemine ettevõtte fookuses olevate kvaliteedi- ja keskkonnaküsimustega.

SEBAB AB ja Grytek AB

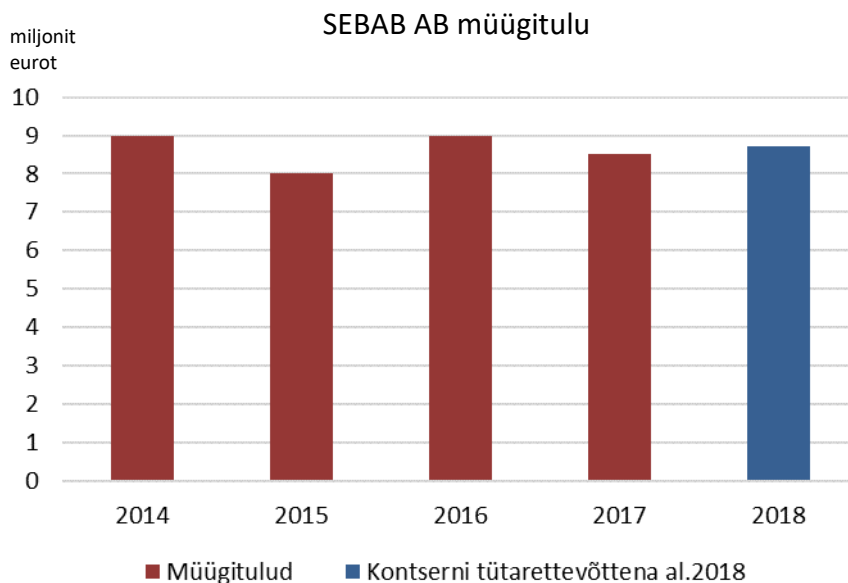
AS Harju Elekter allkirjastas 12. detsembril 2017. aastal lepingu müügi- ja tehnilisi lahendusi pakkuva Rootsi ettevõtte SEBAB AB ning viimase sõsarettevõtte Grytek AB kõigi aktsiate omandamiseks. Tehing jõustus 8. jaanuaril 2018.

ASi Harju Elekter 100%line tütaretevõtte SEBAB AB on spetsialiseerunud energia tootmiseks ja jaotuseks vajalike kesk- ja madalpingeliste lahenduste välja töötamisele ja tarnimisele infrastruktuuri-, ehitus- ja taastuvenergiasektorile. Ettevõtte peakorter koos tootmis-, müügi- ja teenindusüksuse ning laoga paikneb Malmös. Ettevõtte insener-tehnilisi lahendusi pakuvad harukontorid asuvad veel ka Stockholmis ja Borlänges. Ettevõttes töötab 34 inimest.

SEBAB AB Grytgölis paiknev sõsarettevõtte Grytek AB toodab tehasevalmistuses tehnilisi hooneid. Ettevõttes töötab 21 inimest.

SEBAB AB 2018. aasta müügitulu jäi aasta varasemaga samale 8,7 miljoni euro tasemele, oodatust veidi tagasihoidlikumaks. Valdav enamus toodetest ja teenustest tarniti koduturule. Sõsarettevõtte Grytek AB 2018. aasta müügitulu oli 2,7 miljonit eurot.

Rootsi tütaretevõtete jaoks kujunes aruandeaasta Kontserni sulandumise aastaks, kus tuli oma seni kehtivad reeglid Kontsernis kasutusel olevate protseduuridega ühtlustada ja (info)süsteemid integreerida. Tegemist on pikemaajalise ja jätkuva protsessiga, mis nõuab lisa-aega ja -kulutusi. Kõigest hoolimata suudeti koostöös teiste sõsarettevõtetega viiekordistada Kontserni müüki Rootsi turule aastate võrdluses 13,5 miljoni euroni ning tõsta Rootsi turu osakaal konsolideeritud müügitulus aruandeaastal 11,2%ni (2017: 2,7%).

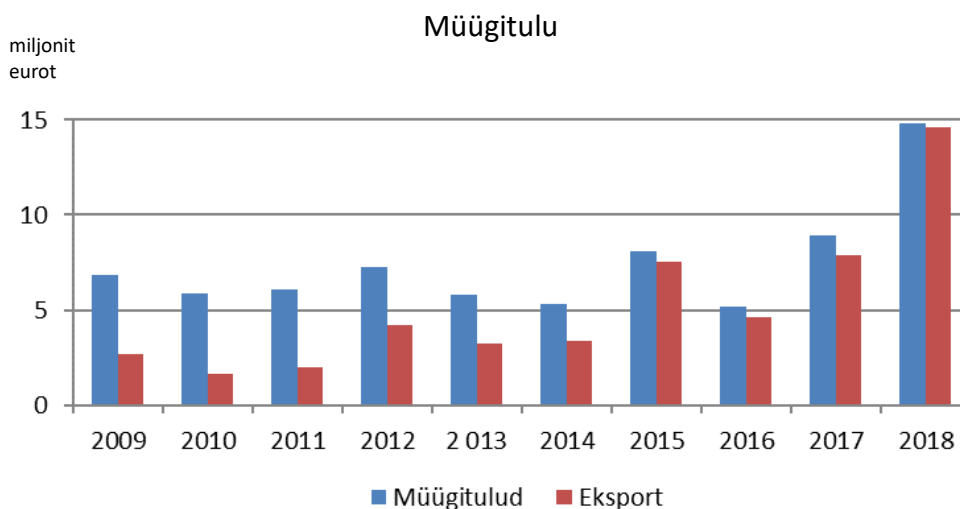

RIFAS UAB

ASi Harju Elekter Leedu 100%line tütarettevõtte RIFAS UAB kuulub Kontserni alates 2003. aastast. RIFAS UAB fookus on suunatud toodete ja lahenduste välja töötamisele ja lepingulisele tootmisele süsteemide integraatoritele merendus- ja tööstussektoris, tarnides neile selleks spetsiaalselt kliendi tarbeks välja töötatud energijaotuse ja multidrive süsteeme/lahendusi. Ettevõtte peakontor asub Leedus Panevežyses. Ettevõttes töötab 120 inimest.

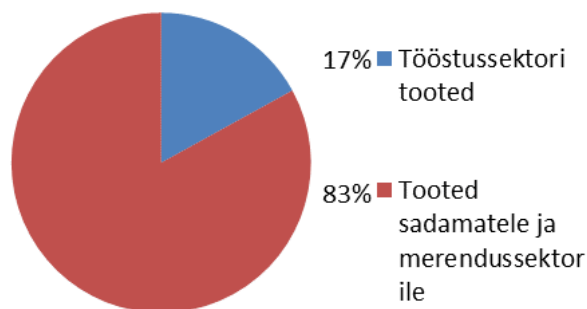
Seoses tegevuse lõppemisega likvideeriti 2018. aasta kolmandas kvartalis RIFAS UAB projekteerimisega tegelenud tütarettevõtte Automatikos Iranga UAB (67%). Likvideeritud tütarettevõttel on väheoluline mõju konsolideeritud finantsaruannetele.

RIFAS UAB lõpetas 2018. aasta ajalooliselt parimate majandustulemustega. Hea majanduskliima ettevõtte peamistel sihtturgudel Skandinaavias ja ettevõtte unikaalsed oskused pakkuda lahendusi ja tooteid oma võtmeklientide pea kõigile vajadustele suurendasid ettevõtte müügitulu võrreldes aasta varasemaga 85,0% 14,7 (2017: 8,9, sh Automatikos Iranga UAB müügitulu 1,0) miljoni euroni. Välisuru osakaal ettevõtte müügitulus oli praktiliselt 100%. Peamised sihtriigid olid Holland, Norra, Türgi, Soome ja Saksamaa.

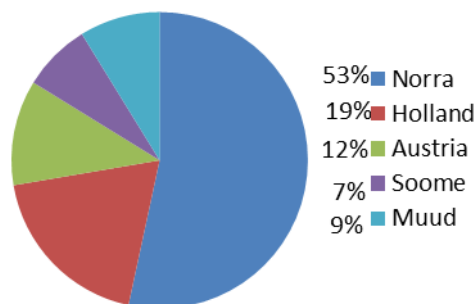

Valdav osa müügitulust teeniti projektipõhiste toodete ja teenuste välja arendamisest, tootmisest ja müügist merendussektorile. Tootesortimendis olid suurima osakaaluga erinevad sagedusmuundur-seadmete süsteemid ning elektri- ja kontrollkilbid merendussektorile. Kvaliteetsete toodete pakkumine merendussektorile on väga tugevalt seotud RIFAS UAB inseneritöö võimekusega, tellimused on peamiselt projekti- ja kliendikohastele lahendustele, mida ei leidu standardkataloogides. Seega on inseneri- ja arendusmeeskonna leidlikkus projektides oskuslikult ja paindlikult erinevaid lahendusi rakendada üks ettevõtte tähtsamaid müügiargumente uute suurte klientide võitmiseks.

Müügitulu tootegruppide kaupa

Müügitulu turgude viisi

Igapäevaselt on ettevõtte fookus suunatud kvaliteedi, töökindluse ja lepingupõhise professionaalse tootmisega seotud toimingute parendamisele. Kiirelt kasvava tellimusvoo ja tootmismahu kindlustamiseks sõlmis RIFAS UAB 2018. aasta augustis lepingu oma tootmishoone laiendamiseks. Pärast ehitustööde lõppemist 2019. aastal suurenevad ettevõtte kontori- ja tootmispinnad seniselt 3500 m²lt 9000 m²le. Investeeringute kogumaht tootmishoone laiendusse ja tehnoloogia uuendamisse kokku ulatub 3,5 miljoni euronit.

KINNISVARA JA MUUD TEGEVUSED

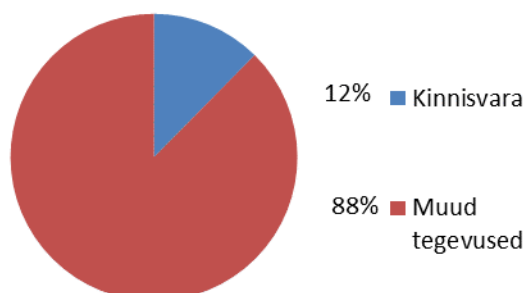
Kinnisvara segmendi (Emaettevõtte) ja muude segmenteerimata tegevuste (Emaettevõtte, Energo Veritas OÜ, Telesilta Oy, Harju Elekter AB) müügitulud andsid kokku 17,4% (2017: 16,8%) konsolideeritud müügitulust, sellest 12% moodustas tulu kinnisvarasegmendist ning 88% tulu muudelt toodetelt ja teenustelt.

Kinnisvara

Aruandeaastal oli kinnisvara segmendi müügitulu 2,6 miljonit eurot, suurenedes aasta varasemaga võrreldes 0,6 miljoni euro võrra ning moodustades Kontserni müügitulust 2,2% (2017: 1,9%). Kinnisvara segmendi müügitulu suurenemine võrreldes eelmise perioodiga on seotud pikaajalise suurentniku PKC Group Oyj lahkumisega Kontserni rendipindadelt 2017. aasta alguses, langetades võrdlusperioodi müügitulu. 2017. aasta sügisest Allika tööstus-pargis valminud ja Stera Technologies ASile rendile antud uued tootmis- ja laohooned ning jooksva aasta alguses kasutusse võetud Laohotell on eelmainitud müügitulu languse Kinnisvara segmendis peatanud ja suurendanud renditulu käesoleval aastal.

Renditulu oli aruandeaastal 2,1 (2017: 1,7) miljonit eurot. Kommunaalteenuste vahendamine ja muude teenuste osutamine andis kokku 18,0% (2017: 12,5%) segmendi müügitulust.

Segmendi müügitulu

Kontsern omab kinnistuid tööstusparkides Eestis (Keila, Harku, Haapsalu), Soomes (Ulvila, Kerava, Kurikka) ja Leedus (Panevežys), kokku 46 ha, kus on tootmis-, kontori- ja laopindasid kokku 106 640 m².

Muud tegevused

Muude segmenteerimata tegevuste müügi maht kasvas aastaga 20,6% 18,4 miljoni euroni, moodustades 15,2% (2017: 14,9%) Kontserni müügitulust.

AS Harju Elekter

AS Harju Elekter on Kontserni emaettevõtte. Ettevõtte tegevus jaotub kahte ossa – *Kinnisvara* ja *Muud tegevused*. Kinnisvaraga seotud tegevuste kõrval tegeleb emaettevõtte, Kontserni ettevõtete vahelise koostöö koordineerimisega, nõukogu ja juhatuste kaudu tütarettevõtete juhtimise, Kontserni rahavoo-gude juhtimise, investeringute planeerimise ja juhtimise ning äriarendus- ja arendustegevusega, aga ka personali-, infotehnoloogia- ja kommunikatsioonialaste teenuste osutamise-ga.

Emaettevõtte äritegevus andis konsolideeritud müügitulust 3,1% (2017: 3,5%).

Telesilta Oy

Telesilta Oy on Soomes Uusikaupunkis 1978. aastal asutatud elektritööde ettevõtte, mis on spetsialiseerunud laevade elektrisüsteemide projekteerimisele, seadmete valmistamisele ja paigaldamisele, seadistamise ja hoolduseni välja. Ettevõttes töötab 36 inimest. Telesilta Oy kuulub Kontserni alates 2017 aastast ning ASi Harju Elekter osalus ettevõttes on 100%.

Aruandeaasta 3. kvartalis jõudsid lõpule kaks laevaprojekti: augustis toimus 158-meetrise ro-pax-tüüpi uue laeva üleandmine, kus ettevõtte kanda oli elektritööde tegemine; teise projekti käigus renoveeriti uurimislaev Aranda, kus vahetati välja kogu laeva elektrisüsteem ning laeva käitussüsteem ehitati ümber hübriidi peale. Projektidel oli probleeme, millest tingitud viivitused põhjustasid lisakulusid ja erimeelsuseid tellijaga. Kontsern kandis 2018. aasta laevaehituse kahjumina kulusesse 1,9 miljoni eurot. Vahetult enne aruande kinnitamist sõlmiti tellijaga lõplik kokkulepe, mille tulemusena täiendavalt kulusid ei lisandu. Kokkuvõttes oli Telesilta Oy 2018. aasta müügitulu 9,1 (2017: 10,1) miljonit eurot.

Energo Veritas OÜ

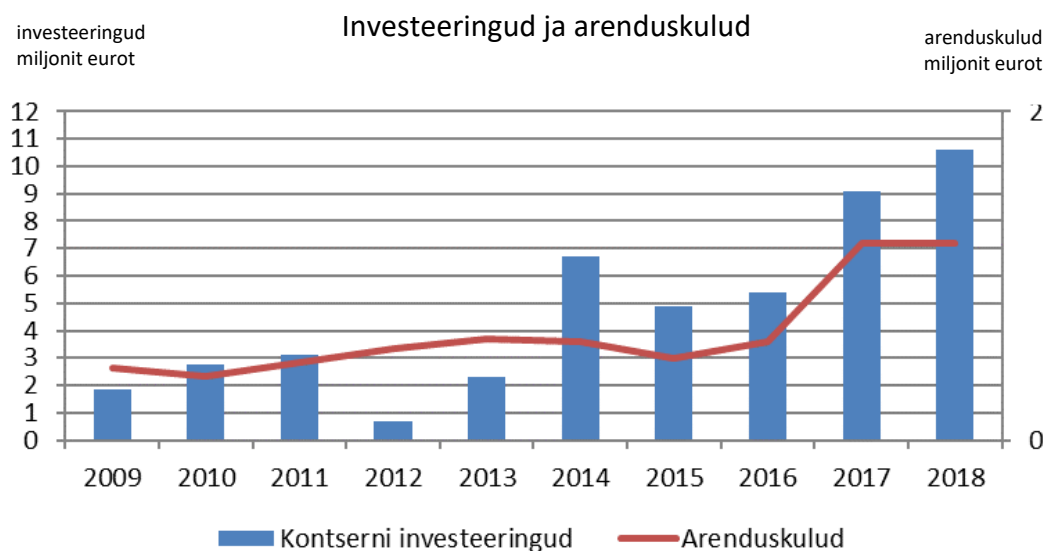
Energo Veritas OÜ fookus on suunatud projektijuhtimisel põhinevale müügi- ja kaubandustegevusele, kuid ettevõttel on müügi-kontorid ja kauplused Tallinnas, Tartus ja Keilas, mille vahendusel on korraldatud Kontserni ja temaga seotud ettevõtete toodete ja muude elektriinstallatsioonitöödeks vajalike kaupade müük jaeklientidele ning väiksema ja keskmise suurusega elektripaigaldusfirmadele. Ettevõttes töötab 32 inimest. Energo Veritas OÜ kuulub Kontserni alates 2017. aastast ning ASi Harju Elekter osalus ettevõttes on 80,52%.

Energo Veritas OÜ 2018. aasta müügitulu kasvas 25% ja oli 6,9 (2017: 5,5) miljonit eurot. Müügitulu kasvu töid peamiselt elektri- (+47%) ja telekomivõrgu (+90%) valdkonna investeringud, suur panus oli ka ehitusvaldkonna kasvul (+13%), mis tõstsid elektrimaterjalide müüki. Ettevõtte fookus oli aruandeaastal suunatud uute äri- valdkondade arendamisele, mis tähendas uusi kompetentse ja organisatsiooni tugifunktsioonide arendamist. Olulised muudatused toimusid ka struktuuris ja töökorralduses, mille keskmeks oli müügiorganisatsiooni ja – kanalite ümber kujundamine eesmärgiga arendada müügi- võimekust ja tõsta seeläbi kogu ettevõtte efektiivsust. Strateegiliste otsusena võib välja tuua uue müügi-esinduse ja kesklae ehituse alustamist Tallinnas. Uutesse ruumidesse kolimine on planeeritud 2019. aasta märtsis.

Kokkuvõttes suutis Energo Veritas OÜ organisatoorse te muudatuste keskel kasvatada turuosa, leida uusi kliente ja võita olulisi hankeid.

Harju Elekter AB

Harju Elekter AB – müügiorganisatsioon ning Kontserni keskpinge- ja alajaama toodete müügiesindus Roots - loodi 2010. aastal. Aastatel 2014-2017 oli ettevõtte tegevus ajutiselt peatatud. 2017. aasta veebruaris ostis AS Harju Elekter ettevõttes 10%lise vähemusosaluse, kasvatades osaluse 100%ni ning sama aasta sügisel alustas tütaretevõtte taas aktiivset äritegevust. Harju Elekter AB 2018. aasta müügitulu oli 2,7 miljonit eurot ning ettevõttes on 1 töötaja.

INVESTEERIMINE JA ARENDUSTEGEVUS

2018. aastal investeeris Kontsern põhivarasse kokku 9,6 (2017: 7,3) miljonit eurot. Tütaretevõtete soetamisega lisandus investeeringuid põhivarasse 1,0 (2017: 1,8) miljoni euro väärtuses. Kokku ulatus investeeringute maht aruandeaastal 10,6 (2017: 9,1) miljoni euroni. Üldises plaanis võib investeeringud jagada kaheks, millest üks pool on suunatud Kontserni edasise arengu toetamiseks ja kindlustamiseks ning teine osa on taastuvinvesteeringud tootmisruumide ja -tehnoloogia kvaliteedi ning kaasaja nõuetele vastavuse tagamiseks.

Digitaliseerimise ja infoturbe valdkonna võimekuse tõstmiseks restructureeriti aruandeaastal ASi Harju Elekter IT organisatsioon. Kontsernis juurutati uus ühine infoturbepoliitika ning ühtlustati mitmeid olulisi baasteenuseid. Kasutusele võeti kontserniülene suhtlus- ja koostööplatvorm ning tehti ettevalmistusi ühise meilidomeeni kasutuselevõtuks. Märkimisväärseid tulemusi saavutati ka Kontserni tütaretevõtete protsesside digitaliseerimises, muuhulgas integreeriti tootmisliini juhtimissüsteem ettevõtte majandustarkvaraga. Võeti kasutusele uus aruandlus- ja analüütikaplatvorm ning juurutati konsolideerimist lihtsustav tarkvaralahendus. Valmis Kontserni digitaliseerimise arengukava järgmiseks viieks aastaks.

Kontserni arenduspõhimõtete kohaselt on Kontserni tootearenduse eesmärk pidevalt moderniseerida ja töötada välja tellijate vajadustele vastavaid tooteid ning täiustada tehnoloogiat. Kontserni omahinna arvelt tehtud arenduskulud ulatusid aruandeaastal 1,2 (2017: 1,2) miljoni euroni, moodustades 1,03% Kontserni müügi mahust.

Kontserni edu üheks pandiks on tugev ja paindlik tootearendus. Energiasektorile suunatud toodete tootearendusressurss on Kontsernis koondunud peamiselt tütaretevõttesse AS Harju Elekter Elektrotehnika; Satmatic Oy on spetsialiseerunud tööstusele suunatud toodete ja taastuvenegialahenduste arendamisele ning RIFAS UAB peamiselt projekti- ja kliendikohtsetele terviklahendustele merenduses ja tööstussektoris.

AS Harju Elekter Elektrotehnika Arenduskeskusesse on koondunud nii elektri- kui ka mehaanikainsenerid. 2018. aastal töötas Arenduskeskuses 29 elektri- ja mehaanikainseneri. Arenduskeskuse eesmärgiks on varustada müügikanalit innovaatiliste toodete ja lahendustega, andes samal ajal tehnilist tuge tootmisele ja müügile. Tootearenduse osakonnas on insenerid jagatud kolme funktsiooni vahel: uue toote arendamine, olemasoleva toote parendamine ja müügitugi. Igal valdkonnale on kehtestatud oma tegevuskava.

Aruandeaasta ühe olulisema tootearenduse projektina võib esile tõsta Rootsi turu jaoks keskpinge ärisuunal välja töötatud õhkisolatsiooniga alajaamade tootepere, mis koosneb 6 erinevast alajaamatüübist. Tegu on betoonvundamendiga metallist tehasetooteliste alajaamadega. Antud lahenduses on väga palju rõhku pandud alajaama turvalisusele ning tänu tugevale konstruktsioonile läbis alajaam aruandeaastal edukalt ka tüüptestimised vastavalt IEC standardile TalTechis ja sertifitseeritud laborites Poolas. Pidevalt käsitletakse erinevad kliendispetiifilisi ETO projekte ja nende projekteerimist.

Madalpinge ärisuunal arendati välja mootorijuhtimiskeskuste rivikapisüsteem „HECON“ 2500 A-4000 A lahenduste tarbeks. Toote arendamisel on lähtutud Põhjamaade nõudmistest, mis tähendab, et see sobib nii Soome, Rootsi kui ka Norra klientide vajadustele. Tegemist on mitmeaastase projektiga, mis tänaseks on jõudnud etappi, kus toimub antud kontseptsiooni laiendamine madalametele amperaazidele ja erinevate tarnijate komponentidele. Tulevikus on kavas laiendada antud kontseptsiooni ka energijaotussektori tarbeks. HECONi näol on tegemist Kontserni jaoks olulise, siinsete inseneride poolt välja töötatud disaini ja mehhaanikalahendusega tootega. Ettevõttes välja arendatud toode teeb ka erilahenduste pakkumise kliendile lihtsamaks, kuna ei olda seotud ühegi konkreetse tootja brändiga ning saadakse kasutada iga kliendi vajadusi kõige paremini rahuldavaid komponente.

Seoses Eesti tütaretevõtte suure müügitellimusega Konecranesilt 54 eriotstarbelise komplektalajaama tarnimiseks Araabia Ühendemiraatidesse aastase perioodi jooksul käivitati 2019. aasta alguses projekteerimistööd tellimuse täitmiseks.

Kontsernisestest arendusprojektide kiireks ja paindlikuks monitoorimiseks projekteeris ja ehitas AS Harju Elekter Elektrotehnika enda madalpingejaotusseadmete temperatuuri tõusu testimiseks uued laboriseadmed. Ehitatud laboriseadmete koosseisu kuuluvad põhielementidena jõutrafokapp, koormustakistid ja termopaaridega andmelogeri süsteem. Varasemalt majasisene võimekus testida tooteid pikemaajaliselt suuremate elektrivooludega (> 1000 A) puudus. Tänaseks on läbi viidud kaks temperatuurikatsetust. Laboriseadmetele tööd jätkub ning järgmised majasisesed katsetused on juba ootamas. Stendi seadistatakse jooksvalt vastavalt tulevastele katsetustele. Lisaks on stendi osas lähitulevikku kavandatud ka mõningased jätkutegevused.

Soome tütaretevõtted on võtnud oma fookusesse taastuenergia arendused ja projektid ning klientidele sobivate lahenduste pakkumise. Lisaks panustas Satmatic Oy ooteaegade vähendamise tootmises, suurendades elektroonilise infovoos osakaalu ja tõstes materjalikäsitluse automatiseerimistaset; kaupade vastuvõtt muudeti tõhusamaks. Soome tütaretevõtte kasvatas ka päikeseenergiaseadmete ja -lahenduste müüki ning jätkas arendustööd autoparklate mootorite soojendus- ja elektriautode laadimiskilpide tootesegmendis, muutes tooted veelgi kliendisõbralikumaks.

Kontserni tütaretevõtted osalesid aruandeaastal aktiivselt erialamessidel Soomes, Rootsis ja Eestis: tootmise segmendi ettevõtted olid esindatud elektriala messil Sähkö Tele Valo AV 2018 Jyväskylä, Alihankinta messil Tampere ja EBR messil Falunis ning Energo Veritas OÜ rahvusvahelisel ehitusmessil Eesti Ehitab Tallinnas ning Maamessil Tartus.

INNOVATSIOON

Tootearenduse ja innovatsiooni osas dikteerib Kontserni tegevust olulisel määral klientide nõudlus uuenduslike lahenduste järele. Kontserni jaoks on oluline hoida end neil teemadel vormis, et olla klientide valmisoleku kasvades võimelised uutemoodi lahendusi pakkuma.

Harju Elekter kontsern on võtnud selgeks eesmärgiks käia kaasas üldiste turu trendidega ning pöörata mõistlikkuse piires teatud teemade innovatsioonile suuremat tähelepanu. See on võimalus kliente paremini aidata, nende ootustele vastata ning pakkuda oma inseneridele põnevat tööd.

Alates 2011. aastast toimub Kontsernis igal aastal innovatsiooni konkurss parimate insener-tehniliste lahenduste leidmiseks.

Kontserni võimalused innovatsiooni luua väljenduvad kolmes vaates:

- Tootearenduses otsitakse nii ise kui ka koostöös klientidega kohti, kus tavalisi tooteid nutikamalt koostada või tõhusamalt toimima panna. Kontsern panustab ka ise uute toodete rakendusuringutesse ja arendusse (nt energiasalvestid).
- Tootmises viiakse samuti pidevalt ellu muutusi, mis tehnoloogia või protsesside uuendamise näol tootmistegevust efektiivsemaks muudavad (nt tootmisliinide soojustagastid hoonete ja tarbevee kütmiseks ja päikeseenergia laialdasem kasutamine).
- Tarneahelas tehakse koostööd, et arendada ja täiustada juba väljakujunenud struktuure.

Suuremad arendusprojektid Kontserni ettevõtetes 2018. aastal:

- Harju Elektri tootmisettevõtted on keskendunud Lean tootmis põhimõtete süsteemsele juurutamisele. Ettevõtetes on moodustatud meeskonnad, kelle ülesandeks on kaardistada tootmisprotsesse, leida nendes raiskamisi, genereerida parendusideed ja ümber kavandada protsessid, kasvatades seeläbi efektiivsust ning andes märkimisväärset rahasäästu.
- ASis Harju Elekter Elektrotehnika võeti kasutusele 2c8 protsesside kaardistamise mudel, mis kajastab ettevõtte kõiki protsesse, mis on kujutatud voodiagrammidena. 2018. aasta alguses toimus antud mudeli põhjal ISO resertifitseerimine, sellele järgnes finantsjuhtimise ning infotehnoloogia ja -süsteemide juhtimise protsesside kaardistamine. Tänapäevaks on 2c8-s uued protsessid kaardistatud ja täiendatud olemasolevaid. Enamus põhi- ja tugiprotsesse on üle vaadatud ja kinnitatud.
- Kontsernisest arendusprojektide kiireks ja paindlikuks monitoorimiseks projekteeris ja ehitas AS Harju Elekter Elektrotehnika madalpinge jaotusseadmete temperatuuri tõusu testimiseks uued laboriseadmed. Laboriseadmete koosseisu kuuluvad põhielementidena jõutrafo kapp, koormustaksid ja termopaaridega andmelogeri süsteem. Varasemalt majasisene võimekus testida tooteid pikemaajaliselt suuremate elektrivooludega (>1000 A) puudus. Tänapäevaks on läbi viidud kaks temperatuurikatsetust ning järgmised katsetused on juba ootamas.
- AS Harju Elekter Elektrotehnika käivitas aruandeaastal koostöös mitme erineva kaugjuhtimise teenuse pakkujaga Soomes alajaama kaugjuhtimise seadmete testimise. Kui eelnevalt lisati kaugjuhtimise seade alajaamale alles objektile, pärast mida tuli seade kohapeal programmeerida ja testida, siis nüüdsest paigaldatakse ja ühendatakse seade alajaama juba tehases. Tehases toimub ka kliendikohase tarkvara-programmi ja objektikohase seadistuse paigaldamine ning testimine. Objektile jõuab juba võrguühendusvalmidusega alajaam. Tänu kaugtestimise teenusele väheneb vigade arv, ühtlasi hoitakse selliselt kokku kliendi aega ja raha.
- Suuremahulise raamlepingu tõrgeteta täitmiseks muutis AS Harju Elekter Elektrotehnika põhjalikult alajaamade tootmise protseduure, mille tulemusena käivitati selles tootmisloigus ettevõtte jaoks uudne alajaamade seeriatootmine. Senine tootmisprotsess, kus 20 elektrimontaažilukksepaiga valmistati 20 alajaama nädalas, asendus uue etapiviisilise

tootmisprotsessiga, kus 20 elektrimontaažilukksepaga komplekteeritakse 15 alajaama päevas ja 75 alajaama nädalas. Projekti käigus paranes materjali logistika, juurutati kanban- ja etapikohane materjali komplekteerimine, lühenes läbiminekuag ja tasandus töökoormus. Kokkuvõttes paranes tootmise efektiivsus ja toote kvaliteet. Kliendi vaates tõusis tänu läbiminekuaja lühenemisele ka tarnekindlus.

- Satmatic Oy täiendas elektriautode laadimisseadmete tooteperet.
- RIFAS UAB keskendus laevadel kasutatavate kõrgtehnoloogilisel tasemel elektriseadmete edasi arendamisega.

KVALITEEDIJUHTIMINE. KVALITEET TOODETES JA KLIENDISUHETES

Tootekvaliteedi tagamine on Harju Elekter kontserni üks peamisi eesmärke. Suuresti sõltub just sellest kliendirahulolu, mis omakorda mõjutab otseselt pikaajalist äriedu. Kontserni ettevõtete pingutused ses vallas said 2018. aastal tunnustust ka klientidelt, kui ASi Harju Elekter Elektrotehnika pärjati tema kliendi - Elenia Oy - poolt tiitliga „Kvaliteetseimad tooted“.

2018. aastal otsustasid Keila Tööstuspargi kvaliteedijuhid ühendada oma jõud kvaliteedi-, keskkonna- ja tööohutuse teemade fookuses hoidmisel ja käsitlemisel ning aasta alguses koguneti esimesele kvaliteedijuhtimise arendamise ümarlauale, millest kujunes ühise eesmärgi nimel toimetavate kvaliteediinimeste regulaarne kohtumine. Koos hoitakse suuremas pildis kvaliteedi-, keskkonna- ja tööohutuse teemasid ning sarnaste teemade ühine käsitlemine annab parema ülevaate võimalustest ja riskikohtadest.

Kvaliteetsed ja nõuetekohaselt valmistatud tooted, tarnekindlus ja tähtaegadest kinnipidamine, sujuv koostöö ja kliendi mõistmine ning ettevõtte tänasest tugevusest ja ajaloost tulenev usaldusväärsus – Kontsern mõistab, et just need tegurid tagavad tugeva kliendisuhete. Seepärast mõõdetakse kokkulepitud tähtjaks valminud toodete osakaalu, jälgitakse kliendikaebusi ja tagasisidet.

Tähtjaks nõuetekohaselt klientidele üle antud toodete osakaal erineb ettevõtete kaupa sõltuvalt tehtava töö iseloomust, jäädes Kontserni kõigil ettevõtetel aruandeaastal vahemikku 70-100%.

Tootekvaliteedi tagamine

Kontsernis usutakse, et kvaliteetne toode on valmistatud vastutustundlikult, kui:

- toode on ohutu, vastab kliendi poolt ette antud tehnilistele nõuetele ja on visuaalselt korrektne;
- toode vastab ka sellistele kliendi poolt eeldatavatele nõuetele, mida ta ei oska eraldi väljendada. Need aspektid räägitakse tüdarettevõtete endi initsiatiivil kliendiga läbi;
- kogu müügi -ja tootmisprotsess teostatakse kooskõlas seaduse nõuetega.

Kontserni ettevõtete igapäevane äritegevus ja -korraldus baseeruvad rahvusvahelistele standarditele vastaval kvaliteedi- ja keskkonnapoliitikal. Kehtiv ISO 9001 kvaliteedijuhtimise standard on rakendatud enamikes Kontserni tootmisettevõtetes: AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Satmatic Oy, RIFAS UAB, SEBAB AB ja Grytek AB ning ka müügiettevõttel Energo Veritas OÜ. Telesilta Oy ja Finnkumu Oy alustasid aruandeaastal ettevalmistustöid ISO 9001 juurutamiseks ning sertifitseerimised on plaanitud läbi viia 2019. aasta jooksul.

Kõigil Kontserni tootmisettevõtetel (v.a Finnkumu Oy) on ka kehtiv keskkonnajuhtimise standard ISO 14001.

Aasta jooksul viidi tüdarettevõtetes edukalt läbi mitmeid võtmeklientide, toodete sertifitseerimise firmade või litsentsitoodete müüjate poolseid auditeid. Satmatic Oyl on kehtiv UL-sertifikaat, mis on eelduseks firma toodete tarnimisel USA turule.

Kvaliteedisertifikaadid

Firma	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
AS Harju Elekter Elektrotehnika	ISO9001/ ISO14001 (al 2000)					kuni 2018			
AS Harju Elekter Teletehnika		ISO9001/ ISO14001 (al 2002)					kuni 2019		
RIFAS UAB		ISO14001 OHSAS 18001	ISO9001 (alates 2003)			kuni 2019			
Satmatic Oy		ISO14001	ISO9001 (alates 2003)			kuni 2019			
SEBAB AB				ISO9001/ ISO14001					
Grytek AB									ISO9001/ ISO14001
Energo Veritas OÜ						ISO9001			

☺ - resertifitseerimine

Kvaliteediga seotud teemasid käsitletakse igapäevase juhtimis-, müügi-, arendus- ja tootmistegevuse ning logistika ja kinnisvara halduse lahutamatu osana.

Tootekvaliteedi tagamist mõjutavad etapid ASi Harju Elekter Elektrotehnika näitel:

Ettevõtte usub, et kvaliteet tuleb tootesse arendada ja toota, mitte ainult kontrollida.

- Tootearenduse** etapis luuakse eeldused kvaliteetse lõpptoodangu valmistamiseks – planeeritud lahendused peavad olema tehtud tootmistöötajatele lihtsalt ja üheselt mõistetavaks.
- Materjalide ja komponentide tarnijad** valitakse ja auditeeritakse samuti kvaliteedi aspektist lähtudes – ka õigeaegsed tarned, koguste kättesaadavus ja reageerimine Kontserni reklamatsioonidele on tähtsad.
- Sisse ostetavate kaupade ja materjalide kontroll** aitab tuvastada esimesed võimalikud mittevastavused – seda tehakse pisteliselt kõrgema ohuga ostude puhul.
- Töötajate valmisolek** tagab, et inimfaktorist tingitud tegurid oleksid hea kvaliteediga - tähtsad on mõistlik töökoormus, otsustusõigusest ja vastutusest tulev motivatsioon, koolitused (toote-, juhtimis-, elektrotehnikaalased jms).
- Protsesside kirjeldused** loovad selguse ülesannetes - varakult avastatud puudused jätavad rohkem aega parandamiseks, mistõttu kehtib kirjutamata deviis, et kes tootmisprotsessis käega asja katsub, peab vaatama selle seisukorda ja vastavust (sh kontrollid protsessi keskel).
- Ohutuskontrollid** teostatakse valmistoodetele, et olla kindel ohutusalastele nõuetele, seadustele, standarditele ja kliendi soovidele vastavuses.
- Lõplikud kvaliteeditestid** tehakse, et kontrollida toote vastavust kliendi ootustele erinevates aspektides, kohati eelseadistatakse tooted tehases kaugjuhtimise teel otse kliendi juhtimissüsteemidest.

Kvaliteedi parendamine on pidev protsess. Kontserni tütarettevõtted lähenevad sellele igaüks veidi isemoodi, ent suuresti saab parendustegevus sisendit neljast allikast:

- defektsete toodete osakaal;
- klientide vastukaja;
- materjali kvaliteet;
- välised auditid.

1. Defektsete toodete osakaal

Vigade avastamiseks kontrollitakse protsessi käigus kõiki tooteid ja avastatud defektid arutatakse igal hommikul läbi. Seeriatootmises on korrektset ja ilma defektideta valmistatud tooteid rohkem, keeruliste eritellimuste puhul aga on rohkem leide, mida enne lõplikku valmimist parandada tuleb.

2. Klientide vastukaja

Mittevastavatest toodetest ehk reklamatsioonidest tulenevate kliendikaebuste käsitlemisele pööratakse Kontsernis suurt tähelepanu. Info peab jõudma minimaalsete viivitustega vajalike töötajateni, et korrigeerivad ja vältivad tegevused saaks koheselt ellu viidud. Kõik reklamatsioonid pannakse kirja ja analüüsitakse. Tütarettevõtte jälgivad ka tõrkekulusid, mis tulevad mittevastavate toodete parandamisest.

Kontserni välistelt klientidelt laekunud põhjendatud kliendikaebuste arv oli 2018. aastal kõigis Kontserni ettevõtetes suhteliselt madal. Olenevalt ettevõttest laekus Kontsernis keskmiselt 2,1 (2017: 3,9) kliendikaebust iga miljoni euro müügitulu kohta.

Klientide tagasisidet ja soovitusi kogutakse tütarettevõtetes erineval moel.

- **AS Harju Elekter Elektrotehnika** mõõdab klientide seas kord kvartalis soovitusindeksit ning toodete ja inseneritehniliste lahenduste vastavust ootustele. Saadud tagasiside aitab kaardistada klientide üldist hoiakut ettevõtte osas, ent rahulolu juurpõhjuste tuvastamiseks ja järelduste tegemiseks analüüsitakse klientidelt saadud reklamatsioone ja parendusettepanekuid. Ettevõtte juhtkond jälgib kaebuste kokkuvõtet iganädalaselt. 2018. aasta keskmine soovitusindeks oli 47 (2017: 59) punkti 100-st.
- **AS Harju Elekter Teletehnika** hindab kliendirahulolu samuti kord kvartalis. 5-palli skaalal küsitakse TOP10 klientidelt tagasisidet tootevaliku ja kvaliteedi, tarnetäpsuse ja -kiiruse, dokumentatsiooni korrektsuse, hinnataseme ja kontaktisikute kättesaadavuse kohta. 2018. aasta keskmine tulemus oli 76% (2017: 80%).
- **Soome tütarettevõtetest** Satmatic Oy küsib kord kvartalis kõigilt klientidelt tagasisidet hinna, kvaliteedi, tarnekindluse ja üldise koostöö kohta ning 2018. aastal oli tulemus 90% (2017: 97%); Telesilta Oy hindab kliendirahulolu tarnekindluse järgi ning jälgib lisaks garantiitöödeks kuluvate töötundide suhet projekti kogutöötundidesse. Finnkumu Oy aruandeaastal kliendirahulolu andmeid ei kogunud, kuid 2017. aasta tulemus oli 80% võimalikust maksimumist.

3. Suhted tarnijatega ja materjali kvaliteet

Materjali kvaliteeti näitavad Kontserni enda poolt tarnijatele tehtavad reklamatsioonid. Paremate ostutingimuste saamiseks peetakse Kontsernis ostude korral hangete korraldamist ja erinevate alternatiivide kaalumist heaks praktikaks. Üha rohkem on näiteid, kus teatud materjali või komponendi ostmisel vaid ühe tarnija käest, on liigutud hangeteni mitmest kohast.

Viimasel paaril aastal on tehtud esimesi samme ka Kontserni ülese ostutegevuse suunas. Ühtsed lepingud tarnijatega toetavad paremate tarnetingimuste ning sujuva ja läbipaistva protsessi saavutamist. Ostude optimeerimise, tootmismahu kiire kasvu ja struktuuri muutuste tingimustes loodi ja tugevdati aasta jooksul hanke- ja tarneahela osakondi mitmes tütarettevõttes.

Osade materjalide või komponentide puhul on lõppklient, kelle tooteid kasutada, väga täpselt kirjeldanud. Valikutes, kus Kontserni tütarettevõtte saavad ise otsustada, lähtutakse tarnijate tuntuusest, mainest ja usaldusvärsusest, kvaliteedist, tarnetingimustest ja hinnast. Odavamast maksumusest olulisem on hinna ja kvaliteedi suhe. Peamised tarnijad on pigem püsivad ning uusi otsitakse eelkõige siis, kui tekib vastav vajadus või turule uus lahendus.

Lisaks külastavad tütarettevõtete esindajad aeg-ajalt olulisemaid tarnijaid, et veenduda tarnijate usaldusvärsuses ja jälgida tellimuste täitmise korraldamist.

Kontserni tootmisettevõtted tutvustavad tarnijate meeskondadele kogu tarneahelat ettevõtte vaatest algusest lõpuni. Teineteisele tehakse soovitusi, kuidas protsessi parendada.

4. Välised auditid

Klientide, järelevalveasutuste, toodete sertifitseerimisfirmade või litsentsivalmistuse müüjate poolsed auditid ja kontrollid on Kontserni ettevõtetes regulaarsed. Auditite läbimine on sujunud üldjuhul edukalt ning nende raames tehtud tähelepanekud on ettevõtetele kasulikuks sisendiks.

Kliendi- ja tarneahela auditid keskenduvad tootespetsiifiliste küsimuste kõrval üha enam ka tööohutuse, turvalisuse, inimõiguste ja keskkonnajuhtimise aspektidele tootmises.

Kvaliteeti tõstvad tegevused aruandeaastal Kontserni ettevõtetes

AS Harju Elekter Teletehnika alustas aruandeaastal riskikohtade välja selgitamiseks protsesside kaardistamist 2c8 meetodi abil. Tootmisruumides avati kvaliteedituba, kus esitletakse andmeid, antakse tagasisidet, analüüsitakse olukordi ning tegeletakse parendustegevustega. Kvaliteediüksus on nihutatud juhtumikohtadele lähemale, et operatiivsemat abi pakkudes ja tulemuslikumaid ennetustegevusi teostades viia defektsete toodete osakaal nullini.

Telesilta Oys täiendati aruandeaastal müügipakkumiste ja tellimusdokumentatsiooni läbivaatuse protseduure, et viia kõrvalekalded miinimumini.

AS Harju Elekter Elektrotehnika on viimastel aastatel seoses tellimuste mahu kasvuga vaadanud üle oma juhtimisprotsessid. Olulisemad muudatused puudutasid ettevõtte strateegilist planeerimist, protsesside kirjeldusi-dokumenteermist ning nõupidamiste süsteemi loomist. Töö tulemusel on loodud tarneahela reklamatsioonide ja strateegilise ostu eest vastutavad ametikohad, täiendatud protsesside kirjeldusi. Täna on enamus protsesse kaardistatud ja kinnitatud. Lõppeesmärk on ettevõtte juhtimise efektiivsemaks ning toodete ja klienditeeninduse kvaliteetsemaks muutmine.

Keila Tööstuspargis tegutsevate erinevate ettevõtete ca kümme-kond kvaliteedijuhti käivad regulaarselt koos Eesti Kvaliteediühingu poolt koordineeritaval klubilistel kohtumistel. Spetsiaalselt Keila Tööstuspargi ettevõtetele mõeldud algatuse eesmärk on tunnustada kvaliteedijuhtimist. Ühiselt arutatakse tööstusettevõtteid puudutavaid aktuaalseid teemasid ja proovitakse leida parendusprojekte.

AS Harju Elekter Elektrotehnika arendas välja süsteemi, mis võimaldab töötajaid üle tehase erinevate tööloikude vahel roteerida. See aitab optimeerida koormust ja inimesi arendada.

Leedu tütarettevõtte kasutab kvaliteedi tagamiseks 3D-mudeli põhiste toodete kokkupanemist, kus iga element on nummerdatud, mis tähendab, et uued töötajad ei vaja pikka väljaõpet ja suudavad kiirelt tagada esmase kvaliteedi. Iga tööpäeva lõpus kontrollib meister kõik oma vastutusala tooted 3D-jooniste järgi üle. Info kiire liikumise huvides allub kvaliteediosakond otse juhatusele. Nad jälgivad tootmist detailse kvaliteediküsimustiku põhjal ning neil on õigus vea avastamisel koheselt tootmine peatada.

Valmistoodete ohutus ja keskkonnamõju

Muude kvaliteedinõuete juures on Kontserni ettevõtete jaoks alati oluline tagada iga valmistoote kasutamise ohutus. Seda aitavad saavutada neli etappi:

1. Ohutu kasutamine saab alguse tootearenduse käigus loodud tehnilisest lahendusest, mis peavad vastama kindlate standardite nõuetele.
2. Enne seeriatootmisesse minekut või suurt eritellimusel tööd peavad uued tooted läbima tüüp-katsed võimalike ohtude osas või kliendipoolsed ülevaatused (igal aastal toimub mitmeid nn *Factory Acceptance Test* ülevaatusi).
3. Toote monteerijatena peavad Kontserni töötajad tagama ja olema veendunud iga toote nõuetekohases valmistamises.
4. Lõppkontrolli ülesanne on tuvastada võimalikud nii inimfaktorist kui ka komponentide defektidest tingitud vead toodetes.

Kontserni ajaloos ei ole viimase paarikümne aasta jooksul teada juhtumeid, kus Kontserni ettevõtete poolt tootmisel põhjustatud viga oleks tekitanud valmis toote kasutamise ajal eluohtliku olukorra.

Kontsernil on sõlmitud tootevastutuskindlustuse lepingud võimalike kahjujuhtumite korvamiseks.

Toodete elukaare keskkonnamõju

Kontserni eesmärk on luua pikalt toimivaid lahendusi – kliendi jaoks peavad need olema töökindlad ja jätkusuutlikud lahendused, mitte üksikud tooted. Ka turu eeldus on, et näiteks alajaamade elukaar on vähemalt 40 aastat. Pika elueaga lahendused tähendavad väiksemat vajadust uute jaamade tootmise järele, ühtlasi ka väiksemat koormust keskkonnale.

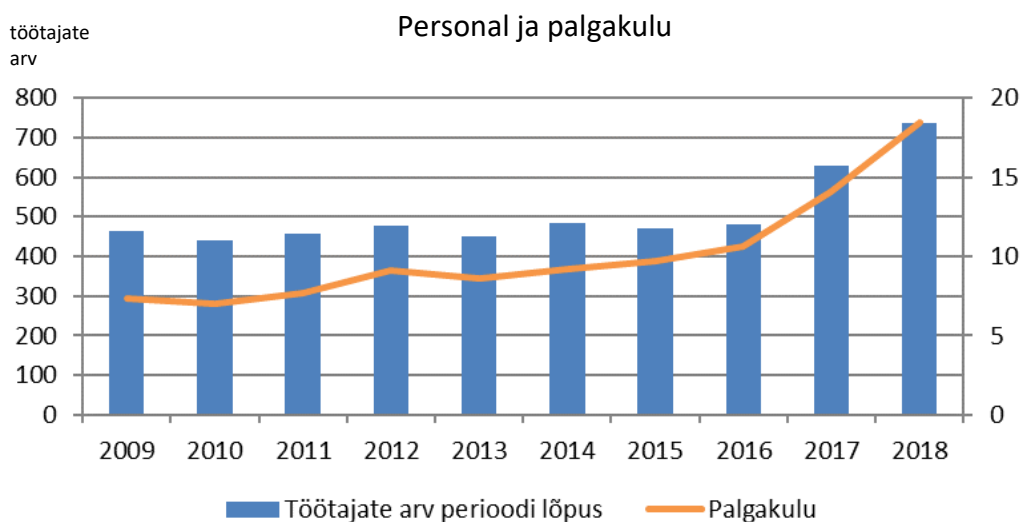
Eesti regulatsioonid ei nõua täna toodetele utiliseerimise juhendi lisamist. Alajaamade puhul on tavapärase nende ehituseks kasutatud betooni purustamine ja taaskasutus täitematerjalina tee-ehituses, metalliosade suunamine kokkuostu ning elektrikomponentide käitlemine vastavalt nõuetele.

Alajaamade kasutamise peamine negatiivne keskkonnamõju tuleneb keskpingseseadmete lülitusel kasutatavast SF6 gaasist, mida olenevalt asukohamaast (näiteks Eestis ja Soomes) suur osa kliente endiselt eelistab. Keskkonnasõbralikumad alternatiivid on õhkisolatsiooni või vaakumi kasutamine, mis aga tõstaks kogu toote hinda umbes kolmandiku võrra ja milleks turg ei ole veel valmis.

PERSONAL

Harju Elekter kontserni ettevõtted paiknevad Eestis, Soomes, Leedus ja Rootsis. Seoses Kontserni laienemisega, võidetud hangete tõttu kasvanud tootmismahutudega ning toetudes kiirele majanduskasvule kogu piirkonnas jätkus keeruline olukord Kontserni ettevõtete tööjõuturgudel. Väljaõppinud spetsialistide vähesus oli jätkuvalt aktuaalne teema, olukorda raskendas äri sektoris pakutava palgataseme vähene atraktiivsus. Palgasurve oli jätkuvalt kõrge. Eesti Statistikaameti andmetel oli tööjõus osalemise määr 2018. aastal 71,9%, tööhõive määr 68,1% ja töötuse määr 5,4%. Pikaajaliste töötute arv Eestis oli viimase 20 aasta väikseim.

Iga tütarettevõtte ja Kontserni kui terviku vastavusse viimine viimaste aastate kiirest kasvust ja laienemisest tingitud muutustega jätkus läbi kogu 2018. aasta. Seoses sellega püsisid olulisemate riskidena personalivaldkonna fookuses juhtimiskvaliteet, sh. muutuste juhtimise ja delegerimise küsimused ning kvaliteetse tööjõu kättesaadavus. Uuendused ja kasvust tingitud ümberkorraldused mõjutasid 2018. aastal oluliselt nii töötajate rahulolu kui ka volavust ning tõstsid fookusesse tööandja *brandingu* temaatika võimalike uute, aga ka tänaste töötajate kontekstis. Seetõttu oli aasta tegevuste keskmeks tööandja *brandingu* pakkumise kujundamine ja tütarettevõtete toetamine muutuste juhtimisel, seda eelkõige juhtimiskvaliteedi tõstmise koolituste korraldamisel ja värbamisel. Lisaks sõnastati Kontserni Eesti tütarettevõtetes Juhtimise Hea Tava põhimõtted ning alustati juhtide 360 kraadi tagasiside uuringuga, et kaardistada seniste arendus- ja koolitustegevuste tulemusi.

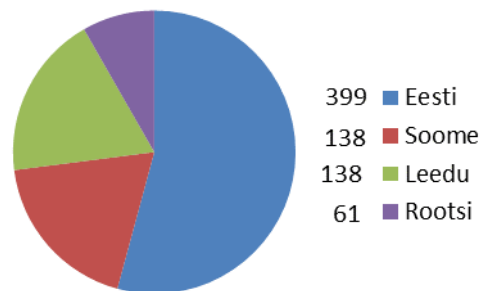
Aruandekuupäeval, 31.12.2018 töötas Kontsernis 736 inimest (2017: 630). Rootsi tütarettevõtete soetamisega lisandus esimeses kvartalis Kontserni 45 töötajat. Aasta keskmine töötajate arv oli 713 (2017: 567). Töötajatele maksti 12 kuuga töötasu, preemiate ja hüvitistena kokku 18,5 (2017: 14,1) miljonit eurot. Keskmine töötasu kuus töötaja kohta oli aruandeaastal 2 166 (2017: 2 067) eurot, kasvades keskmiselt 5%. Siinkohal on oluline märkida, et Soome ja Rootsi keskmine palgatase ületab Eesti ja Leedu keskmisi töötasusid mitmekordselt.

Kontserni töötajatest suurem osa - 399 inimest - töötab Eestis. Keskmine vanus Kontsernis on olnud läbi aastate 40 aasta ringis ning aruandeaastal oli see 41,2 aastat. Kõikidest töötajatest on Kontsernis 27% (201 inimest) kõrgharidusega, 53% (390 inimest) kesk- ja keskeri- ning 20% (145 inimest) põhiharidusega.

Kontserni iseloomustab väljakujunenud tugev organisatsioonikultuur. Pikaajalises töösuhtes olevate töötajate suur osakaal soodustab traditsioonide järgimist ja jätkamist ka uute kolleegide poolt. Iga teine töötaja on Kontserni teenistuses olnud rohkem kui viis aastat. Tööjõu voolavus oli Kontserni ettevõtete töötajate seas keskmiselt 17% (Eestis 15%, Soomes 5%, Leedus 46% ja Rootsis 9%).

Alalise lepinguga töötajate osakaal peamistes tegevuskohtades: mehed 99%, naised 99%, Eesti 99%, Soome 100%, Leedu 100%, Rootsi 100%. Täistööajaga töötajate osakaal: mehed 98%, naised 95%, Eesti 97%, Soome 99%, Leedu 100%, Rootsi 95%. Kontserni ettevõtteid ei kaasa olulisel määral alltöövõtjaid ega renditööjõudu.

Töötjad riikide kaupa

Koondtabel, töötajad seisuga 31.12.2018

	Eesti	Soome	Leedu	Rootsi	Kokku	Osakaal kõigist töötajatest
Töötajaid kokku	399	138	138	61	736	
<i>sh admin töötajad*</i>	136	42	44	28	250	34%
<i>sh töölised</i>	263	96	94	33	486	66%
Mehi kokku	281	122	109	57	569	77%
Naisi kokku	118	16	29	4	167	23%
Alla 30 aastased	70	33	54	19	176	24%
30-49 aastased	211	66	74	25	376	51%
50 aastased ja vanemad	118	39	10	17	184	25%
Uued töötajad	126	8	79	19	232	
Lahkunud töötajad **	99	2	61	8	170	
Keskmine voolavus ***	15%	5%	46%	9%	24%	

* Kontserni ettevõtete tippjuhtide arv (st. nõukogu, juhatuse liikmed ja tegevjuht): Eestis 13, Soomes 12, Leedus 5 ja Rootsis 5

** Sh nii vabatahtlikult kui ka vallandamise, pensionile mineku või surma tõttu

*** Aasta jooksul lahkunud töötajate arv jagatud keskmise töötajate arvuga

Töötajate järelkasv

Harju Elekter kontsern soovib olla atraktiivne tööandja, olles oma tegevuspiirkonnas paljudele elanikele nii esimeseks eelistuseks esmase tööandjana kui ka eelistatud valik hilisemal töökoha otsingul. Seetõttu on Kontserni 2017.-2022. aasta personalistrateegias olulisel kohal tööandja maine tugevdamine.

Kuna kvalifitseeritud tööjõu puudus on oluline risk Kontserni arengus, jätkus ka 2018. aastal sisukas koostöö ülikoolide ja teadusasutustega, eesmärgiga tagada piisav järelkasv vastavate oskustega töötajatele. Eestis jätkusid tihedad koostöösuhted Tallinna Tehnikaülikooli (TalTech), Tallinna Tehnikakõrgkooli, Tallinna Tööstushariduskeskuse, Tallinna Polütehnikumi ja Tallinna Ehituskooliga. TalTechiga koostöös antakse igal aastal välja kuni neli bakalaureuse- või magistriõppe stipendiumi energeetika või mehhaanika eriala üliõpilastele. Aastate jooksul on stipendiumiprogrammis osalenud enam kui 65 bakalaureuse- ja magistriõppe tudengit, kellest 14 on pärast õpinguid asunud ka Kontserni tööle. Täna töötab Kontserni ettevõtetes 7 stipendiaati.

Soome tütarettevõttel Satmatic Oy on tihedad sidemed piirkonnas tegutsevate tehnika- ja ametikõrgkoolidega - Satakunna Ametikõrgkooli ja Tampere Tehnilise Ülikooliga. Leedu tütarettevõttel RIFAS UAB on head koostöösuhted Panevezysse Kolledži, Visaginase tehnoloogia- ja ärikoolituskeskuse ja Klaipeda Marine Ülikooliga.

Harju Elekter peab tähtsaks olla esindatud ka olulisematel töö- ja karjäärimesidel. 2018. aastal osaleti Tallinna Tehnikakõrgkooli Karjäärimesil, TalTechi tudengimesil Võti tulevikku ja Töötukassa piirkondlikel messidel. Samuti tehakse pidevat koostööd erinevate koolidega praktikakohtade osas.

Töötajate rahulolu ja motivatsioon

Viimastel aastatel toimunud suured muutused pea kõikides Kontserni tütarettevõtetes on toonud esile mitmeid rahulolematust põhjustanud probleeme nii juhtimiskvaliteedis, meeskonnatöös kui ka töötasusüsteemides.

Kontserni Eesti ettevõtetes - Emaettevõtte, AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika ja Energo Veritas OÜ - viiakse igal teisel aastal läbi töötajate rahulolu uuring. 2018. aastal töörahulolu uuringut ei toimunud ning järgmine uuring on 2019. aasta kevadel. Viimane uuring toimus 2017. aastal, mil uuringule vastas nende ettevõtete töötajatest 72%, mis on 29,6% kõrgem vastavusprotsent kui varasemas uuringus. Aktiivsemad vastajad olid juhid (93%), tunduvalt madalam oli vastamisaktiivsus tootmistöölise hulgas (68%).

Positiivseid hinnanguid ja kõrgemaid rahulolunäitajaid said teemad, mis olid seotud tööandja stabiilsuse ja kindlusega, koostööga otsese juhiga, võimalustega rakendada oma teadmisi ja võtta vastutust ning sõbralike töökaaslastega. Vähem olid töötajad rahul töötasuga, muutuvtasu arvestamisest arusaadavusega ning füüsilise töökeskkonnaga. Kõige motiveeritumad olid töötajad Emaettevõttes, kus 89% vastanutest pidas oma motivatsiooni kõrgeks või keskmiseks. ASis Harju Elekter Elektrotehnika oli sama näitaja 76% ja ASis Harju Elekter Teletehnika 77%. Ka soovitusindeks oli kõrge. Tervelt 93% Emaettevõtte töötajatest oli valmis teistele oma ettevõtet tööandjana soovitama, ASis Harju Elekter Elektrotehnika oli sama näitaja 70% ning ASis Harju Elekter Teletehnika 69% .

Lisaks andis uuring ülevaate ettevõtte suurimatest arenguvajadustest. Viimase rahulolu uuringu tulemusi on võetud arvesse Kontserni personalistrateegia kujundamisel, mistõttu on Kontserni fookuses töötajate arendamine, töökeskkonna kvaliteedi tõstmine ja töötajate rahulolu ning pühendumisega tegelemine.

Aruandaastal tehti töötajate rahulolu uuringuid Kontserni Soome (v.a Telesilta Oy) ja Rootsi ettevõtetes. RIFAS UAB ja Telesilta Oy ei tee eraldi töötajate rahulolu mõõtmist. Küll aga hindab RIFAS UAB töötajate rahulolu läbi tööjõu volavuse ja tööstaaži, mida mõõdetakse jooksvalt ning võrreldakse eelmiste aastate tulemustega. Energo Veritas OÜ liitub Eesti ettevõtetes läbi viidava töörahulolu uuringuga 2019. aastal. Kontserni ettevõtete keskmine töötajate rahulolu on vahemikus 70%-95% 100st.

Kontsernis on kasutusel mitmed võimalused, kuidas toetada töötajate rahulolu ning kasvatada motivatsiooni. Motivatsioonisüsteem vaadatakse üle ning võimalusel tehakse muudatusi kord aastas. Kontserni tasandil on pikaajalistel töötajatel Eestis võimalus saada lisapuhkepäevi, iga 2 aasta eest 1 tasuline päev kuni 5 päeva aastas, mida töötajad saavad kasutada perioodil detsember-märts.

Kontserni ettevõtetes on loodud erinevad motivatsioonisüsteemid, mis hõlmavad mitmeid soodustusi, nagu näiteks:

- ärikasumist ja personaalsest sooritusest sõltuvat premeerimissüsteemi, millesse on kaasatud kõik töötajad. Kasumist sõltuvad boonused motiveerivad töötajaid lähtuma tehtava töö tulemuslikkusest ettevõttele tervikuna;
- tööstaažist sõltuvaid stiimuleid;
- aktsia optsooniprogramme, mille eesmärgiks on Kontserni kuuluvate äriühingute juhtorganite liikmete ja töötajate kaasamine ettevõtte aktsionärideks motiveerimaks neid tegutsema Kontserni paremate majandustulemuste saamise nimel.
- ettevõtete vahelist ja riikide ülest vahetusprogramme, soodustades sel viisil teadmiste ja kogemuste kiiret arengut Kontsernis ning pakkudes töötajatele rotatsioonivõimalusi;
- lisasoodustusi, nagu näiteks sporditoetused, töötajatele ja lastele mõeldud jõulu- ja suveüritused, esimese klassi mineva lapsevanemale vaba päev, juubelite tähistamised, toetus lähedase kaotuse puhul, koolilõpupreemiad ja parima töötaja valimised. Eraldi fookuses on töötajate tervisespordi edendamine.

Töötajate arendamine

2018. aasta fookuses oli jätkuvalt Kontserni ettevõtete juhtide juhtimisvõimekuse ja -kvaliteedi kasvatamine.

Eesti tütarettevõtetes viidi läbi mitmeid meeskondliku mõtteviisi koolitusi ning Lean tootmise juhtimise põhimõtete rakendamise õppepäevi. Kokku sai 2018. aastal juhtimisteemalisi koolitusi 68% (2017: 61%) Kontserni juhtidest ja spetsialistidest.

2018. aastal jätkati Kontserni ettevõtetes uute töötajate sisse elamise programmi edasi arendamist. Nii näiteks läbivad Soome tütarettevõttes Satmatic Oy kõik uued töötajad 2-päevase sisse elamise koolituse, millele järgneb pooleaastane toetus ettevõttesisese mentori toel. ASi Harju Elekter Elektrotehnika töötajatele arendati välja 4-kuune sisse elamise programm, mis sisaldab erinevate valdkondade koolitusi ning alustati ka sissejuhatava koolituspäeva ja -materjali kokku panemisega.

Igal aastal toimuvad Kontserni ettevõtetes regulaarsed õppused ja koolitused, mis on suunatud erialaste oskuste ja kvalifikatsiooni tõstmisele. Eesti tootmisüksustes jätkus 5S programmi arendamine, et vähendada raiskamist, ebaefektiivsust ning väärtust mittelisavaid tegevusi. Samuti korraldati Kontserni ettevõtete töötajatele esmaabi-, töö- ja elektriohutuslaseid koolitusi ning töökeskkonna volinikele koolitusi oluliste seadusemuudatustega kursis olemiseks. Kõiki töötajaid instrueeritakse pidevalt ka jäätmekäitluse ja jäätmete liigiti kogumise korraldamisest ettevõtetes.

Kokku said 2018. aastal koolitusi Kontserni ettevõtete töötajatest keskmiselt 72% (2017: 71%). Keskmiselt said Kontserni töötajad koolitusi 8,4 (2017:12,1) tundi ühe töötaja kohta. Enim koolitas oma töötajaid Emaettevõtte, kelle töötajad läbisid 26,6 tundi koolitust töötaja kohta. Tootmisettevõtetest koolitas oma töötajaid enim AS Harju Elekter Elektrotehnika, kus läbiti keskmiselt 15,7 tundi koolitust töötaja kohta. Ettevõtte juhid ja spetsialistid said 2018. aastal keskmiselt 19,5 (2017: 18,1) koolitustundi ja töölisel keskmiselt 2,7 (2017: 7,5) tundi.

Töötajate koolituse- ja arenguvajadused kogutakse kokku töötajatega peetavate arenguveestluste formaadi kaudu, mis toimuvad vähemalt üks kord aastas. Arenguveestlused viiakse läbi Kontserni kõigi tasemete töötajatega. 2018. aastal peeti arenguveestlusi keskmiselt 79% (2017: 69%) töötajatega ja 58% (2017: 51%) juhtide/spetsialistidega. Kontserni üheks eesmärgiks on kasvatada pidevalt arenguveestluste läbinute osakaalu kõikidest töötajatest.

Töötervishoid ja –ohutus

Töötajate tervishoid, tööohutus ja kaasaegne töökeskkond on Kontserni jaoks ääretult olulised. Harju Elekter pakub töötajatele hooliva ja vastutustundliku tööandjana kaasaegseid töö- ja olmetingimusi, mis on ka kooskõlas kehtivate seadustega. Kuna töökeskkonna valdkonnas tajutakse kõrgeid riske, siis panustab Kontsern tööohutuse ja töökeskkonna parandamise enamgi kui seadus seda nõuab. Kontserni kõik tütarettevõtted on töötervishoiu ja –ohutuse juhtimise strateegilisele tasandile tõstnud.

Viimased kaks aastat olid töötervishoiu ja –ohutuse valdkonnas suurte muutuste aastad, kuna AS Harju Elekter Elektrotehnika kolis uutesse tootmishallidesse ning AS Harju Elekter Teletehnika uuendas ja laiendas olemasolevaid tootmispindasid. Kokkuvõttes muutusid töötingimused oluliselt paremaks.

Alates 2017. aasta lõpust on Kontserni Eesti ettevõtetel lepingud firmaga Mediserv OÜ, kes teostab töötajate tervisekontrolli vastavalt seaduses sätestatud korrale ja töötervishoiuarsti näidatud ajavahemiku järel.

Töökeskkonna vastavust nõuetele, töötajate soovidele ning võimalike riskide hindamiseks on Eesti tootmisüksustes teostatud riskianalüüs, mille tulemustele tuginedes tehti 2018. aastal ettevõtte poolt erinevas mahus investeringuid nii töövahenditesse kui ka töökorralduse muudatustesse. Pidevalt hoitakse fookuses tööohutuse valdkonna juhtimise parandamise jms praktilisi küsimusi, nt. tõstukitega seotud ohutus, tuleohutuse ja evakuaatsiooniküsimused, isikukaitsevahendite kasutamine jms.

Tütarettevõtetes AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika ja Satmatic Oy tuginetakse töökohtade ohutumaks muutmisel 5S süsteemile, mille eesmärgiks, lisaks tööohutusele, on luua korras ja süstematiseeritud töökohad ning vähendada raiskamisi, tõsta tootlikkust ja parandada toote kvaliteeti. Süsteemi toimimiseks rakendatakse kontrollringkäike, süsteemi toimimise eest vastutavad ettevõtte siseselt selleks volituse saanud tiimijuhid ja tugiisikud.

RIFAS UAB ja SEBAB AB tootmistegevused vastavad OHSAS 18001:2007 töötervishoiu ja -ohutuse standardile. 2018. aastal alustasid ettevalmistustega vastava standardi juurutamiseks ka AS Harju Elekter Elektrotehnika ja Satmatic Oy.

2018. aastal registreeriti Kontserni ettevõtetes 21 (2017: 11) tööõnnetust/vigastust, nendest 4 (2017: 1) Eestis, 4 (2017: 1) Leedus, 3 (2017: 9) Soomes ja 10 Rootsis. Ükski tööõnnetus ei lõppenud surmaga, samuti ei registreeritud ühtegi kutsehaiguse juhtu. Tööõnnetustest tingitud kaotatud tööpäevade osakaal Kontserni ettevõtetes oli keskmiselt 0,9% (2017: 0,9%) ja haigustest tingitud kaotatud tööpäevade osakaal keskmiselt 1,9% (2017: 5%).

Mitmekesisus ja õiglase kohtlemine

Harju Elekter kontsernis on mitmekesisuse ja õiglase kohtlemise printsiibi järgimine osaks personali töökorraldusest ja värbamisprotsessidest, seetõttu ei erista või vali ettevõtte töötajaid ei soo, usu, rahvuse ega rassi alusel, vaid lähtub töötajate oskustest ja kompetentsist. Kontserni töötajaskonnast moodustasid 23% (2017: 24%) naised. Kontserni kahekümne kahest tippjuhust (nõukogu, juhatus ja tegevjuhid) oli naise kaks.

Kontsern on jälginud palkade võrdsust samades töökategoriates ning taganud meestele ja naistele samas positsioonis ning töökategorias võrdsed palgatasemed. Kontserni ettevõtted püüavad ka teadlikult luua avatud ettevõtte kultuuri ja juhtimisprotsesse, mis aitaksid maandada inimõiguste rikkumisest ja ebavõrdsest kohtlemisest tulenevaid riske ja diskrimineerimisi.

2018. aastal ei registreeritud ühtegi diskrimineerimisjuhtumit.

Ametiühingud

Kontsern aktsepteerib oma töötajate kuulumist ametiühingutesse, seetõttu on ametiühingu kokkulepetega kaetud 80% Kontserni töötajatest.

Ema- ja Eestis tegutsevatel tootmisettevõtetel on konstruktiivne koostöö Keila Tööstusküla Ametiühinguga KETA, mille liikmeks on end registreerinud ca 33% nimetatud ettevõtete töötajatest.

Samuti on ettevõtetel töötajate esindajatega sõlmitud kollektiivleping, mis rakendub kõikidele töötajatele. Ametiühing on oluliseks kanaliks ka Kontserni juhtkonna ja töötajate vahelise informatsiooni levitamisel (nt töötajaid informeeritakse ettevõtet puudutavatest tähtsamatest muudatustest hetk enne avalikustamist ametiühingu kaudu) kui ka töötajatega seotud muude tegevuste korraldamisel. AS Harju Elekter toetab ametiühingut 0,2%ga palgafondist, mis läheb ametiühingule tema tegevuste korraldamiseks. Kontserni väljaspool Eestit asuvate tütarettevõtete töötajad kuuluvad vabatahtlikkuse alusel kohalike ametiühingu organisatsioonidesse.

KESKKONNAJUHTIMINE

Harju Elekter kontsern suhtub tõsiselt oma tegevuse keskkonnamõju minimeerimisse. Kontserni ettevõtted jälgivad ja mõõdavad regulaarselt ning teevad kõik endast oleneva, et vähendada keskkonnaaspektidest tulevaid riske ja mõjusid.

Elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine on pigem puhas protsess ning ei avalda olulist kahjulikku mõju ega koormust looduskeskkonnale. Peamisteks keskkonnamõju aspektideks on ettevõtete hinnangul elektri- ja soojusenergia tarbimine tootmisruumides, teatud materjalide kasutamine (eelkõige vask) ning jäätmete teke (eelkõige vask ja teras, vähesel määral ka värvijäätmed).

Kontserni ettevõtetes ei toimunud 2018. aastal nagu ka sellele eelnevatel aastatel mitte ühtegi keskkonnavalaste seaduste või regulatsioonidega seotud rikkumist.

Kontsern on valmis käsitlema keskkonnavalaseid kõrvalekaldeid ja rikkumisi avatult ning sisendina parendustegevusteks.

Keskkonnavalaste juhtimine põhineb kolmel sambal:

- keskkonnavalaste seaduste ja regulatsioonide täitmine;
- iga-aastane keskkonnavalaste riskide analüüs ja mõju hindamine;
- keskkonnajuhtimise standardi ISO 14001 rakendamine kõigis Kontserni tootmisettevõtetes (v.a Finnkumu Oy).

Oluline roll keskkonnamõju kujundamisel on klientidel, kes määravad valmis toote omadused ning tootmiseks kasutatava materjali kriteeriumid.

Keskkonnapoliitika suunab Kontserni ettevõtete tähelepanu seadustest, normatiividest, ühiskonnast ja klientidest lähtuvatele keskkonnanõuetele. Tegevuskavad keskenduvad protsesside optimeerimisele, materjalide ja ressursside säästlikumale kasutamisele, töövõtete ja tehnoloogiate efektiivsemaks muutmisele ning minimaalseima võimaliku keskkonnamõju saavutamisele. Keskkonnaküsimuste eest vastutavad Kontserni ja tütarettevõtete juhatuse liikmed ja vastavate valdkondade spetsialistid.

Keskkonnasäästu tagamisel on tähtsal kohal Kontserni ettevõtete töötajate sellealane teadlikkus ja käitumine. Kõik töötajad on saanud koolitusi, et märgata ja teha parendusettepanekuid transpordi, jäätmekäitluse, materjali- ja energiakasutuse mõistlikumaks korraldamiseks ning keskkonnasõbralikumaks muutmiseks. Mitmes Eesti ja Soome tütarettevõttes on töötajatel vastutus järgida tootlikkuse tõstmiseks mõeldud 5S põhimõtteid, mis toetavad lisaks korras ja süstematiseeritud töökohtade loomisele ka raiskamise vähendamist.

Kliimaküsimuste osas on Kontserni tütarettevõtetest kõige selgema seisukohaga Satmatic Oy. Ettevõtte on deklareerinud, et lubab vähendada süsinikgaasi tootmist läbi energiasäästlike tootmisviiside eelistanemise oma tegevuses ja läbi klientide teadlikkuse tõstmise taastuvenegiatoodete ja –allikate osas. Sama eesmärgi silmas pidades panustatakse järjest rohkemate elektriautode laadimissüsteemide arendusse ja müügi suurendamisse, andes seeläbi panuse elektrisõidukite populaarsuse kasvuks Soomes.

Materjalid ja jäätmed

Peamiste materjalidena kasutatakse tootmises teras- ja vaskelemente, pulbervärve ja mitmesuguseid elektroonikakomponente. Kuigi suure osa materjalide valikust dikteerivad kliendid, valivad Kontserni ettevõtted ise võimaluse piires alati kvaliteetseimad ja säästlikumad alternatiivid.

Metallijääkide tekkimist üritatakse vähendada läbi tootmisprotsesside optimeerimise. Metallijäägid kogutakse kokku eesmärgiga need maksimaalselt tootmises ära kasutada. Olenevalt tootest jääb siiski kuni viiendik lehtmetailist kasutamata.

Värviliinid suudavad osa värvijääke kokku koguda ja taaskasutada. Ka valdav enamus pakendist taaskasutatakse.

Kontserni ettevõtted on MTÜ Eesti Pakendiringlus lepingulised partnerid, tütarettevõtte Satmatic Oy teeb koostööd Soome tootjavastutusorganisatsiooniga RINKI, et tagada elektroonika-, vase-, kaablite ja teiste jäätmete taaskasutusse suunamine.

Kontserni Leedu tütarettevõtte RIFAS UAB annab kasutust mitte leidnud elektrikomponente Panevežy-se kolledži elektrotehnika tudengitele õppetöös kasutamiseks.

Ohtlikud jäätmed kogutakse ja antakse üle jäätmekäitlusfirmadele. Tütarettevõtte Energo Veritas OÜ kauplustes on vastavalt jäätmeseadusele tagatud elektroonikaromude (valgustid, valgusallikad, patareid, kaablid, boilerid jms) kogumine ja käitlemine, mida teostab Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus MTÜ.

Seoses müügitulu kasvuga suurenes jäätmete hulk Kontserni ettevõtetes. 2018. aastal tekkis kokku 1 065 (2017: 910) tonni jäätmeid, sh 2 (2017: 32) tonni ohtlikke jäätmeid. 89% (2017: 93%) mitteohtlikest jäätmetest sorteeriti ja suunati taaskasutusse. Alates 2018. aastast sisalduvad näitajates ka Kontserniga liitunud kahe Rootsi tütarettevõtte andmed.

Energia

Kontserni ettevõtetes püütakse vähendada elektri- ja soojusenergia tarbimist läbi nutikate ja säästlike tehnoloogiate ning energiatõhusate hoonete ehituse. Lisaks tütarettevõtete kasutuses olevatele hoonetele on Kontserni jaoks oluline energiasäästlikkus ka tema poolt arendatava tööstuskinnisvara puhul Keila Tööstuspargis, Allika Tööstuspargis ja Haapsalus.

Kontserni ettevõtted tarbisid 2018. aastal 4 545 (2017: 3 854) MWh elektrienergiat ja 5 263 (2017: 2 986) MWh soojusenergiat. Kogu tarbitud energiast umbes 12% (2017:16%) oli pärit taastuvatest allikatest. Alates 2018. aastast sisalduvad näitajates ka Kontserniga liitunud kahe Rootsi tütarettevõtte andmed.

AS Harju Elekter lähtub tööstuskinnisvara arendamisel keskkonnasäästlikkuse põhimõttest:

- Uusehitiste puhul hinnatakse põhjalikult, milline küttelahendus on antud hoonele või tootmisviisile sobivaim. Uued hooned ehitatakse soojapidavamaks kui nõuded ette seavad. Aastatel 2017-2018 ehitatud tootmishooned on varustatud päikesepaneelidega või selle funktsionaalsuse lisamisega.
- Vanemaid hooned renoveeritakse jooksvalt energiatõhusamateks – soojustatakse seinu ja katuseid, kaasajastatakse ventilatsioonisüsteeme. Olemasolevates hoonetes käib pidev valguslahenduste asendamine säästlike LED-lampidega.

Sellised parendustegevused aitavad vastata paremini rentnike kasvavatele ootustele, väärtustada keskkonnahoidu ja säästlikumat energiatarbimist.

Taastuenergia tootmine

Harju Elekter kontsern pöörab järjest enam tähelepanu taastuenergia tootmisele ja kasutamisele. Tänapäevaks on paigaldatud Kontserni peale kokku 1 340 kW võimsusega päikesepaneel, millest 2018. aastal paigaldati 794 kW võimsusega päikesepaneel Haapsallu, 154 kW Allika Tööstusparki Stera Technologies AS tootmishoone katusele ning 27 kW AS Harju Elekter Elektrotehnika tootmishoone ja

45 kW AS Harju Elekter Teletehnika tootmishoone katusele. Kuigi see moodustab Kontserni enda ja rentnike tänasest energiatarbimisest veel väikese osa, soovitakse edaspidi ehitatavates uutes hoonetes jätkata mõistlikus mahus päikeseenergia energiaallikana kasutamist.

Tütarettevõtted Soomes ja Leedus kasutavad oma tootmishoonete elektrienergiaga varustamisel olulises osas taastuenergiat. Kumbki ettevõtte toodab energiat enda päikesepaneelidega (Satmatic Oy 60 kW, Finnkumu Oy 50 kW ja RIFAS UAB 80 kW) ning ülejäänud vajaduse katmiseks ostetakse bioenergiat põhinevat gaasi (Soomes) või tuuleenergiat (Leedus).

RIFAS UAB poolt tarbitud elektrienergia oli aruandeaastal 100% ulatuses toodetud taastuvatest energiaallikatest. Soome tütarettevõtetes oli taastuvatest allikatest pärit elektrienergia osakaal umbes 2/3 kogutarbimisest.

Päikeseelektrijaamade rajamise soodsamaks muutumist ja taastuenergia toetuste taotlemise võimalusi silmas pidades rajas AS Harju Elekter Haapsallu 794 kW võimsusega päikeseelektrijaama. Elektrienergia tootmise ja võrku müümise eesmärgil arendatav projekt valmis 2018. aasta oktoobris. Kontsern planeerib, analüüsib võimalusi ja otsib asukohti veel täiendavate päikeseelektrijaamade rajamiseks Eestis.

2018. aasta 1. veebruaril avati pidulikult ASi Harju Elekter Elektrotehnika uus tehas koos olmekorpusega ning sellele eelnevalt renoveeriti ruumide tehnosüsteeme, kontori ja tootmisruumidesse paigaldati säästlikud LED-valgustid, ladude ustele ehitati soojuskao vähendamiseks õhulüüsid, puhkeruumidesse paigaldati veesäästlikud dušisüsteemid ning loodi tootmishoonesse jäätmete liigiti sorteerimiseks kogumisjaamasid. 2018. aastal paigaldati tootmishoone katusele 27 kW koguvõimsusega päikesepaneelid, millest piisab ettevõtte kontori- ja olmeruumide elektritarbimise katmiseks. Uue hoone energiatarbimist jälgitakse pidevalt vastava tehnika abil.

AKTSIA JA AKTSIONÄRID

30. septembril 1997. aastal noteeriti ASi Harju Elekter aktsiad Nasdaq Tallinn väärtpaberibörsil, mis kuulub maailma suurimasse börsikontserni Nasdaq. ASi Harju Elekter aktsia sümbol Nasdaq Tallinna börsil on HAE1T. ISIN: EE3100004250. Ettevõtte kõik aktsiad on börsil vabalt kaubeldavad ning iga aktsia annab võrdse hääle- ja dividendiõiguse. Ka ettevõtte kõik aktsionärid on võrdsed ning eraldi hääleõigust käsitlevad piirangud või kokkulepped puuduvad. ASile Harju Elekter teadaolevalt ei ole aktsionäride omavahelistes lepingutes ka mingeid piiranguid seoses väärtpaberite võõrandamisega ega muid spetsiifilisi kontrolliõigusi.

Seisuga 31.12.2018 oli ASi Harju Elekter aktsiakapital 11,18 miljonit eurot, mis on jaotatud 17,74 miljoni nimiväärtusega lihtaktsiaks. Aktsia arvestuslik väärtus on 0,63 eurot.

Möödunud investeerimisaastal kandis kahju kogu maailm. USA börsiindeks S&P 500 kahanes aastaga 6,2%, mis on suurim langus alates finantskriisist. Tallinna börs langes aastaga 6,4% ning põhinimekirja kauplemissuhtet kohaselt suutis 17 ettevõttest vaid neli 2018. aastal aktsia hinda kasvatada. Euroopa aktsiaturge iseloomustav Stoxx 600 Europe indeks kukkus 13%, MSCI Aasia Pacific 15% ja arenevate turgude aktsiaindeks MSCI Emerging Markets Index 16%.

Nasdaq Tallinna börsil oli 2018. aasta sarnaselt maailma teiste börsidega heitlik ja närviline. Aasta lõpukuudel kandus Balti turgudele USAst alguse saanud müügilaine, mis viis ka siinsete väärtpaberite hinnad ja Balti indeksid langusse.

Aktsia hind ja kauplemine

EUR	2018	2017	2016	2015	2014
Keskmine aktsiate arv (tk)	17 739 880	17 739 880	17 739 880	17 550 851	17 400 000
Nimiväärtus	-	-	-	0,70	0,70
Kõrgeim hind	6,68	5,08	2,94	3,14	2,85
Madalaim hind	3,89	2,80	2,43	2,49	2,52
Sulgemishind	4,12	5,00	2,83	2,63	2,79
Muutus (%)	-17,6	76,7	7,6	-5,7	3,3
Ettevõtte turuväärtus (miljonit)	73,09	88,70	50,20	46,66	48,55
Kaubeldud aktsiaid (tk)	1 100 773	1 349 617	947 294	1 086 451	800 823
Käive (miljonit)	5,98	5,46	2,45	2,98	2,17
Puhaskasum aktsia kohta	0,09	1,64	0,18	0,18	0,56
P/E suhe	45,78	***3,05	15,72	14,61	4,98
Dividend aktsia kohta	*0,18	0,24	0,18	**0,12	0,15
Dividendimäär %	4,4	4,8	6,4	1,9	5,4
Dividend/puhaskasum %	206,6	***100,0	100,0	27,8	26,8

* juhatuse ettepanek

** sh 0,07 eurot, omakapitali väljamakse

*** tavapärasest puhaskasumist = emaettevõtte omanike puhaskasum miinus ühekordne tulu PKC Group Oyj aktsiate müügist

**** arvestab kasumit erakorralisest investeringu müügist 2017

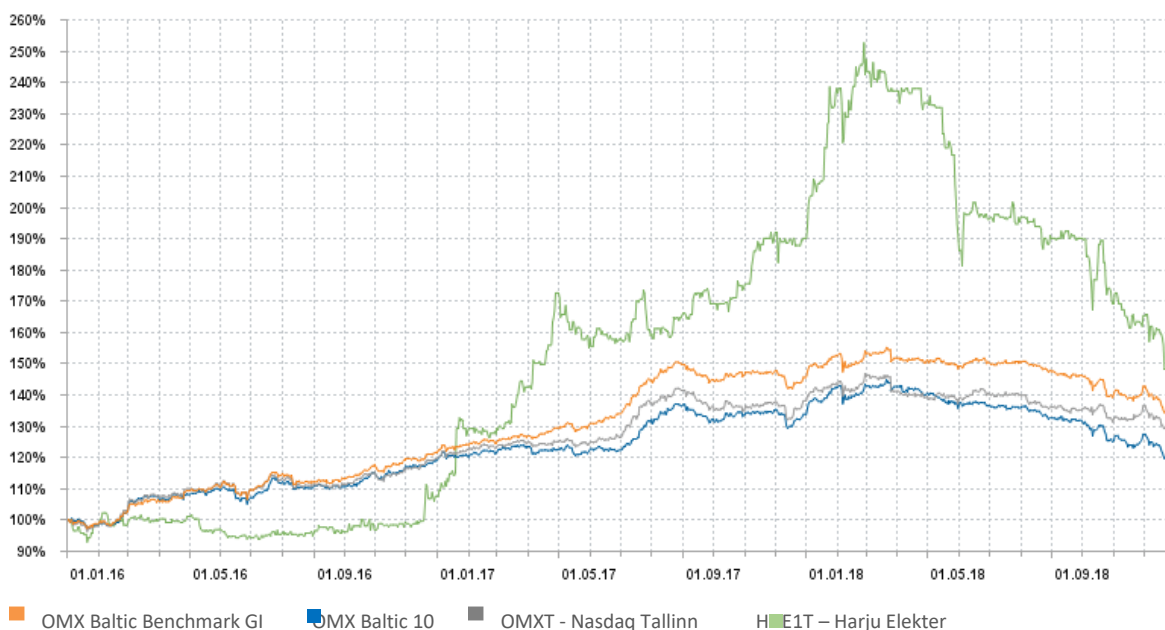
ASi Harju Elekter aktsia sulgus aasta viimasel kauplemispäeval 4,12 euro tasemel, kahanedes aastaga 17,6% pärast 2017. aastal toimunud +76,7% tõusu. 31. detsembri seisuga oli ettevõtte turuväärtus 73,09 miljonit eurot. Tehingute maht mõnevõrra suurenes jäädes aasta varasemaga võrreldavale 5,98 miljoni euro tasemele nagu ka kaubeldud aktsiate arv (1,1 miljonit aktsiat 2018. aastal vrd 1,3 miljoni aktsiaga 2017. aastal). Ettevõtte aktsionäride arv jätkas suurenemist. Seisuga 31.12.2018 oli ettevõttel 3 102 (2017: 2 468) aktsionäri.

ASi Harju Elekter aktsia (HAE1T) väärtpaberibörsil Nasdaq Tallinn 2016.–2018. aastal

ASi Harju Elekter aktsia indeksite võrdluses 2016.–2018. aastal

lisainfo: <http://www.nasdaqbaltic.com/market/>

Börsiindeksisse OMX Baltic 10 kuuluvad Balti regioonist kümme kõige likviidsemat ning stabiilsemat ettevõtet. 2018. aastal kuulusid indeksisse AS Harju Elekter, Klaipedos Nafta, LHV Group, Telia Lietuva, Grindex, Šiauliai Bankas, Tallinna Kaubamaja Grupp, Tallink Grupp, Tallinna Vesi ja kuni lahkumiseni börsilt ka Olympic Entertainment Group.

Aksionäride struktuur, 31.12.2018

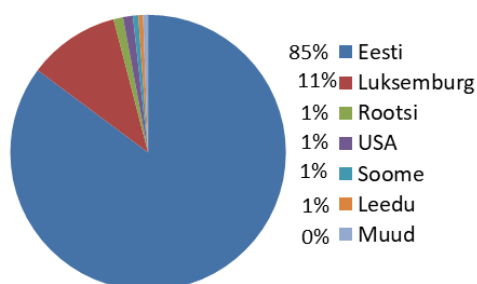
Seisuga 31.12.2018 oli ASi Harju Elekter 3 102 aktsionäri. Aruandeperioodi jooksul on aktsionäride arv suurenenud 634 võrra. ASi Harju Elekter suurim aktsionär on kohalikul kapitalil baseeruv AS Harju KEK, kellele kuulub 31,39% firma aktsiakapitalist. Väliskapitali osalus on 14,8%. Seisuga 31.12.2018 kuulus ettevõtte nõukogu ja juhatuse liikmetele otse ning läbi kaudse osaluse kokku 10,81% ettevõtte aktsia-test. ASi Harju Elekter aktsionäride täielik nimekiri on väärtpaberibörsi Nasdaq Tallinn kodulehel (<https://nasdaqcsd.com/statistics/et/shareholders>).

Aktionäride jagunemine osaluse suuruse järgi

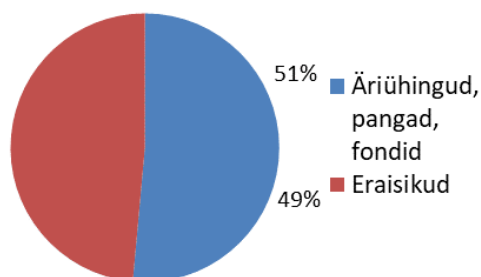
Osaluse suurus %	Aktionäride arv	Osa üldarvust %	Hääleõiguse %
Üle 10%	2	0,1	42,1
1,0 - 10,0%	7	0,2	20,6
0,1 - 1,0 %	63	2,0	18,6
alla 0,1%	3 030	97,7	18,7
Kokku	3 102	100,0	100,0

Aktionäride nimekiri (üle 5%) 31.12.2018	Osalus (%)
AS Harju KEK	31,4
ING Luxembourg S.A.	10,7
Endel Palla	7,0
Aktionärid kelle osalus on alla 5%	50,9

Aktionäride jagunemine riikide kaupa

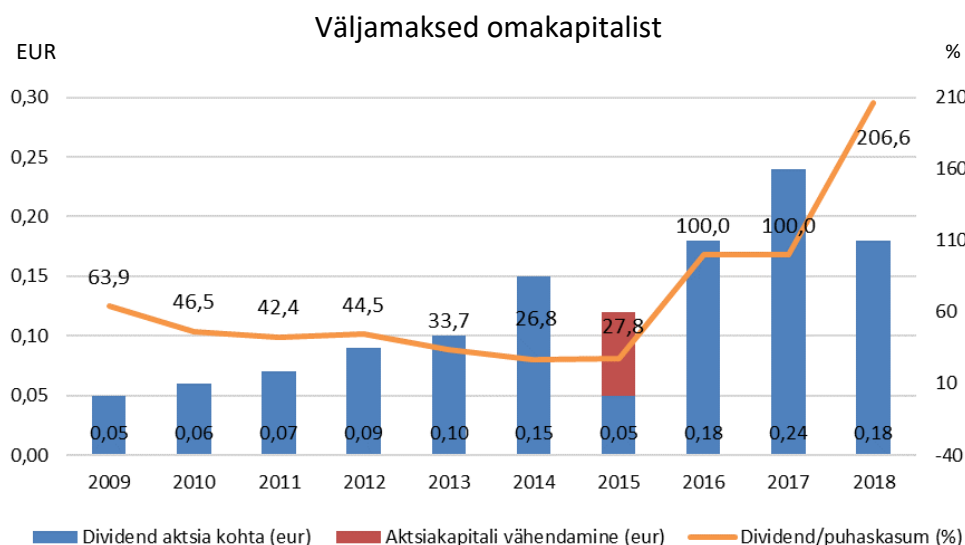
Aktionäride jagunemine kategooriate lõikes

Dividendid

Kontserni dividendipoliitika järgi makstakse dividendideks vähemalt kolmandik tavapärasest majandustegevuse puhaskasumist. Kontsernis on kujunenud heaks tavaks maksta edasi muudelt finantsinvesteeringutelt saadud dividendid. Tegelik dividendimäär sõltub aga Kontserni rahavoogudest ning arenguperspektiividest ja nende finantseerimise vajadusest.

Juhatus teeb nõukoguga kooskõlastatud aktsionäride üldkoosolekule ettepaneku maksta 2018. aasta eest dividendideks 0,18 (2017: 0,24) eurot aktsia kohta, kokku 3,2 (2017: 4,3) miljonit eurot.

Dividendide ajaloo ja suhtarvude kohta on esitatud info tabelis Aktsia näitajad.

JUHTIMISPÕHIMÕTTED JA TEGEVUSARUANDE KOOSTAMISE ALUSED

Harju Elekter kontsern lähtub oma äritegevuse korraldamisel kõikidel turgudel kehtivatest riiklikest õigusnormidest, ettevõtte põhikirjast, avaliku ettevõttena väärtpaperibörsi Nasdaq Tallinn nõuetest, Hea Ühingujuhtimise Tava (HÜT) juhustest ning aktsionäride ja investorite võrdse kohtlemise printsiibist.

Alates 2017. aastast on aruandesse integreeritud jätkusuutlikkuse ja sotsiaalse vastutuse osa, mis tugineb Global Reporting Initiative-i (GRI) jätkusuutlikkuse aruandluse standardile. Kontsern tugineb juhtimis põhimõtetele, milles on maksimaalselt ausust ja läbipaistvust, seda nii ettevõtte siseses suhtluses, kliendisuhetes kui ka suhetes teiste osapooltega. Kontserni ettevõtted ei ole 2018. aastal panustanud poliitilistesse tegevustesse ei rahalise ega mitterahalise väärtuse kaudu.

Huvide konflikt, korruptiivse käitumise ja ebaausa konkurentsi osas valitseb Kontsernis nulltolerants nii töötajatele kui ka välispartneritele. Kontserni ettevõtetes kehtestatud siseregulatsioonid ja ka mittekirjutatud kokkulepped juhtimise tasandil, aitavad maandada maineriske ning seekaudu hoida Kontserni usaldusväärsust turul ja suhetes huvigruppidega. See on omakorda aluseks kasumlikule äritegevusele.

Eelpool mainitud riskide maandamiseks on kehtestatud nii emaettevõttes kui kõikides tütaretevõtetes töö sisekorra eeskirjad kui ka valdkonnapõhised põhimõtted. Näiteks on RIFAS UABs ja Satmatic Oys kehtestatud Käitumisjuhised, mis on kõikidele töötajatele kohustuslikud järgimiseks. Kõikidele Kontserni töötajatele tutvustatakse tööle asumisel töö sisekorra eeskirju, jooksvalt tehakse valdkonnapõhiseid koolitusi ja siseauditeid.

Selleks, et maandada huvide konfliktist tulenevaid riske, on kokku lepitud põhimõtted, nagu näiteks suuremahuliste tehingute puhul tuleb järgida lisaotsustaja kaasamist, samuti on vajalik hankida juhi kokkulepe osalemaks kliendi poolt korraldatud motivatsiooniüritustel.

2018. aastal ei registreeritud Kontsernis mitte ühtegi korruptsiooni ja isiklike huvide konfliktist tulenevaid vahejuhtumit, seetõttu ei vallandatud ühtegi Kontserni ettevõtte töötajat, ei määratud sellekohaseid trahve ning ei esitatud ühtegi sellekohast kohtukaebust. Samuti ei esinenud juhtumeid, mille käigus oleks äritegevuse partneritega sõlmitud lepinguid lõpetatud või nende uuendamine peatatud korruptiivse käitumise tõttu.

Ettevõtetes pööratakse suurt tähelepanu avatud organisatsioonikultuuri kujundamisele. Selleks on Kontsernis kasutusel koosolekute ja informatsiooni vahetamise kord, mis toob kriitilised, suurte majanduslike riskidega seotud tehingud ning võimalikud mittevastavused ettevõtte juhtkonna ette.

Lisaks juhendatakse riiklikest ja börsiettevõtetele kohanduvatest regulatsioonidest, st. võtmeisikutel on kohustus deklareerida oma ettevõtlushuvid, siseinfo valdajatele on kehtestatud tegevusreeglid jne.

2018. aastal ei esinenud Harju Elekter kontserni ettevõtete tegevuses mittevastavusi kehtivate regulatsioonidega (sh. majandus-, sotsiaal-, ja looduskeskkonnas), mistõttu ei saanud Kontserni ettevõtted ei rahalisi trahve ega mitterahalisi sanktsioone. Samuti ei pöördutud seadustele mittevastamise eest ühegi Kontserni ettevõtte ega töötaja poole üheski kohtuasjas.

Käesolev aastaaruanne kajastab terve 2018. aasta tegevust, seda koostatakse iga-aastaselt ja on jätkuks 2017. aasta aastaaruandele.

Hea Ühingujuhtimise Tava aruanne 2018

AS Harju Elekter järgib suures osas HÜT juhiseid, kuigi põhimõtted on vaid soovituslikud. Samas ei järgi AS Harju Elekter mõningaid HÜT nõudeid, mille põhjuseks on peamiselt ettevõtte ärivaldkonna iseärasused. Allpool on ära toodud ja selgitatud nende HÜTi nõuete, mis ei ole hetkel täidetud, mittejärgimise põhjuseid. Lisaks on antud täiendavat informatsiooni 2018. aasta üldkoosoleku, ettevõtte nõukogu ja juhatuse ning ASi Harju Elekter juhtimis põhimõtete kohta.

HÜT punkt 1.3.3.

Emitent teeb vastavate tehniliste vahendite olemasolul ning juhul, kui see ei ole talle liiga kulukas, üldkoosoleku jälgimise ja sellest osavõtu võimalikuks sidevahendite kaudu (nt Internet).

ASil Harju Elekter puuduvad vastavad tehnilised vahendid, mistõttu puudub üldkoosoleku jälgimise ja sellest sidevahendite kaudu osavõtu võimalus.

HÜT punkt 2.2.7

Iga juhatuse liikme põhipalk, tulemustasu, lahkumishüvitis, talle makstavad muud hüved ning preemiasüsteemid, samuti nende olulised tunnused avaldatakse selges ja üheselt arusaadavas vormis emitendi veebilehel ning HÜT aruandes. Avaldatavad andmed on selged ja üheselt arusaadavad, kui need väljendavad otseselt kulutuse suurust emitendile või tõenäolise kulutuse suurust avalikustamise päeva seisuga.

Juhatuse liikmele makstava tasu suurus ja maksmise kord määratakse nõukogu otsusega ja ei kuulu poolte kokkuleppel avalikustamisele. Juhatuse esimehel on õigus saada lahkumishüvitist kuni 10 kuu ja teistel juhatuse liikmetel kuni 8 kuu juhatuse liikme tasu ulatuses.

Tulemuspalka makstakse juhatuse liikmetele ühistel alustel Emaettevõtte halduspersonaliga. Tulemuspalk jaotatakse vastavalt põhitasule ja tööpanusele, kusjuures juhatuse liikme tulemuspalk kooskõlastatakse nõukogu esimehega. Tulemuspalk makstakse välja kvartali kaupa 80% ulatuses, ülejäänud 20% makstakse pärast majandusaasta tulemuste kinnitamist.

Tippjuhtkonnale, sh. juhatuse liikmetele makstakse ka aastapreemiat, mis on summaarselt 0,8% konsolideeritud puhaskasumist. Aastapreemia kinnitab nõukogu esimees ning see makstakse välja pärast Kontserni aastaaruande auditeerimist.

HÜT punkt 3.1.3

Nõukogu hindab korrapäraselt juhatuse tegevust emitendi strateegia elluviimisel, samuti hindab nõukogu emitendi finantsseisundit, riskijuhtimise süsteemi, juhatuse tegevuse õiguspärasust ning seda, kas emitenti puudutav oluline teave on nõukogule ja avalikkusele nõuetekohaselt teatavaks tehtud. Nõukogu poolt komiteede asutamisel avaldab emitent oma veebilehel nende olemasolu, ülesanded, koosseisu ja koha organisatsioonis. Komiteedega seotud asjaolude muutmisel avaldab emitent samas korras ka muudatuse sisu ning teostamise aja.

2010. aasta juunis moodustas ASi Harju Elekter nõukogu seoses audiitortevõtte seadusest tuleneva kohustusega ettevõttes auditikomitee ja kinnitas selle põhimääruse. 2018. aastal täitsid komitee liikme kohustusi Triinu Tombak ja Andres Toome. Info auditikomitee kohta on kuvatud ettevõtte veebilehel.

HÜT punkt 3.2.5

Üldkoosoleku määratud nõukogu liikme tasu suurus ja maksmise kord avaldatakse emitendi HÜT aruandes, tuues eraldi välja põhi- ja lisatasu (sh lahkumishüvitis ja muud makstavad hüved).

ASi Harju Elekter aktsionäride üldkoosoleku pädevuses on valida ja kinnitada nõukogu koosseis ja volituste aeg. 27.04.2017 toimunud aktsionäride üldkoosolek kinnitas nõukogu koosseisu ja liikmed järgnevas 5 aastaks, määrates alates 4.05.2017 nõukogu liikme tasuks 1 000 eurot kuus ja nõukogu esimehe tasuks 1 600 eurot kuus. Lisaks määrati nõukogu liikme koosolekul osalemise tasuks 200 eurot, mida ei maksta, kui nõukogu liige osaleb koosolekul telefoni teel. Tegevjuhtkonnas töötavale nõukogu liikmele rakendatakse ettevõttes kehtivat preemiasüsteemi (vt selgitust HÜT punktile 2.2.7). Nõukogu liikmele lahkumishüvitust ette nähtud ei ole. Järgmised nõukogu valimised toimuvad 2022. aasta korralisel aktsionäride üldkoosolekul.

HÜT punkt 3.3.2

Ärilisest pakkumisest, mis tehakse nõukogu liikmele, tema lähedasele või temaga seotud isikule ning on seotud emitendi majandustegevusega, teatab nõukogu liige viivitamatult nõukogu esimehele ja juhatusele. Hea Ühingujuhtimise Tava aruandes näidatakse ära majandusaasta jooksul tekkinud huvide konfliktid koos igakordsete lahendustega.

Nõukogu liikmed hoiduvad huvide konfliktist ning järgivad konkurentsikeelu nõudeid. Nõukogu ja juhatuse teevad tihedat koostööd tegutsedes vastavalt seadustele ja põhikirjale äriühingu ja selle aktsionäride huve silmas pidades. Vastavaid huvide konflikte 2018. aastal ei esinenud.

HÜT punkt 5.3

Emitendi veebilehel on aktsionäridele kättesaadavad muuhulgas ka nõukogu poolt kinnitatud emitendi üldised strateegiasuunad.

Ettevõtte juhatuse seisukohal, et strateegia kuulub ettevõtte ärisaladuste hulka ning ei kuulu avalikustamisele. Üldised suunad ja olulised teemad on ära toodud juhatuse tegevusaruandes.

HÜT punkt 5.6

Emitent avalikustab analüütikutega kohtumiste, analüütikutele või investoritele või institutsionaalsetele investoritele tehtavate esitluste ja pressikonverentside toimumise ajad ja asukohad emitendi veebilehel. Emitent võimaldab aktsionäridel osaleda nimetatud üritustel ning teeb ettekanded kättesaadavaks oma veebilehel. Emitent ei korralda kohtumisi analüütikutega ega investoritele tehtavaid esitlusi vahetult enne finantsaruandluse avalikustamise kuupäevi.

Ettevõtte lähtub alati oma tegevuses aktsionäride võrdse kohtlemise printsiibist. Kohustuslik, oluline ja hinnatundlik info avalikustatakse esmalt Nasdaq Tallinna börsisüsteemis, seejärel Finantsinspektsiooni ja firma kodulehekülgedel. Lisaks on igal aktsionäril õigus küsida ettevõttelt vajadusel lisainfot ja kokku leppida kohtumisi. Ettevõtte juhatuse ei pea oluliseks erinevate aktsionäride kohtumiste aja- ja päevakorraafiku pidamist, sest kohtumistel piirduakse juba avalikustatud teabega. See reegel kehtib kõigi kohtumiste korral, ka vahetult enne finantsaruandluse avalikustamist.

HÜT punkt 6.2

Audiitori valimine ja raamatupidamise aastaaruande auditeerimine.

ASi Harju Elekter aktsionäride 3.05.2018 üldkoosolek valis ettevõttele aastate 2018-2020 auditi tegijaks audiitorfirma AS PricewaterhouseCoopers. Informatsioon audiitori kohta on kättesaadav ettevõtte koduleheküljel internetis. Audiitori tasustamine toimub vastavalt lepingule ning tasu suurust poolte kokkuleppel ei avalikustata. Järgmised audiitori valimised toimuvad 2020. aasta korralisel aktsionäride üldkoosolekul.

Juhtimisorganid ja täiendav informatsioon

Harju Elekter on aktsiaselts, mille juhtimisorganiteks on aktsionäride üldkoosolek, nõukogu ja juhatuse. ASi Harju Elekter ei ole mitmekesisuspoliitikat käsitlevat dokumenti, kuid inimeste valimisel ja nimetamisel kõrgematesse juhtorganitesse on lähtutud esmajärjekorras võimalikust lisaväärtusest, mida nad Kontserni juhtimisesse oma teadmiste ja oskuste näol kaasa toovad ning sobivusest.

Üldkoosolek

Aktsionäride üldkoosolek on ettevõtte kõrgeim juhtimisorgan, kelle pädevuses on põhikirja muutmise ja uue kinnitamise, aktsiakapitali suuruse muutmise, nõukogu liikme tagasikutsumise ja ettevõtte tegevuse lõpetamise, jagunemise, ühinemise ja ümberkujundamise otsustamine, eeldades vähemalt 2/3 üldkoosolekul esindatud aktsionäride hääle heakskiitu. Üldkoosolekud on korralised ja erakorralised. Korraline üldkoosolek toimub üks kord aastas kuue kuu jooksul pärast ettevõtte majandusaasta lõppemist. Erakorralise üldkoosoleku kutsub juhatuse kokku, kui ettevõttel on netovara alla seaduses lubatud piiri või kui üldkoosoleku kokkukutsumist nõuab nõukogu, audiitor või aktsionärid, kelle aktsiatega on esindatud vähemalt 1/10 aktsiakapitalist. Üldkoosolek on pädev otsuseid vastu võtma, kui kohal on üle poole aktsiatega esindatud häältel. Üldkoosolekul osalemiseks õigustatud isikute ring määratakse seisuga 7 päeva enne üldkoosoleku toimumist.

ASi Harju Elekter 2018. aasta aktsionäride korraline üldkoosolek toimus 3. mail Keila Kultuurikeskuses (Keskväljak 12). Koosolekul osales 103 aktsionäri või nende volitatud esindajat, kes esindasid 70,9% hääle üldarvust. Koosolekul esinesid ettekannetega ASi Harju Elekter juhataja ja nõukogu esimees.

Üldkoosolek kinnitas 2017. majandusaasta aruande ja kasumijaotuse ning otsustas maksta aktsionäridele 2017. aasta eest dividende 0,24 eurot aktsia kohta, kokku 4,3 miljonit eurot. Üldkoosolek nimetas ASi Harju Elekter 2018.-2020. aasta auditi tegijaks AS PricewaterhouseCoopersi ning kinnitas aktsioptionsiooniprogrammi.

Nõukogu

ASi Harju Elekter nõukogul on põhikirja järgselt 3-5 liiget. Nõukogu liikmed valitakse üldkoosoleku poolt viieks aastaks. Nõukogu planeerib ettevõtte tegevust, korraldab selle juhtimist ning teostab järelevalvet juhatuse tegevuse üle. Nõukogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord kvartalis. Nõukogu koosolek on otsustusvõimeline, kui sellest võtab osa üle poole nõukogu liikmetest. 2018. aastal toimus 9 nõukogu koosolekut. Nõukogu liikmed osalesid enamikel nõukogu koosolekutest.

Aktsionäride korraline üldkoosolek valis 27.04.2017 aktsiaseltsile järgnevaks viieaastaseks perioodiks 5-liikmelise nõukogu järgmises koosseisus: Endel Palla (nõukogu esimees) ja liikmed Arvi Hamburg, Aare Kirsme, Triinu Tombak ja Andres Toome. Nõukogu esimees on Endel Palla, kes töötab ASis Harju Elekter 1969. aastast alates, sh 1985-1999 peadirektorina/juhatuse esimehena; alates 1999. aastast täidab ta ühtlasi Kontserni arendusdirektori ülesandeid. Nõukogu liige Arvi Hamburg, TalTechi Kuratoriumi liige ja külalisprofessor, lisab nõukogusse teadusala kompetentsi. Aare Kirsme on ASi Harju KEK nõukogu liige, kes esindab ettevõtte suurima aktsionäri huve (seisuga 31.12.2018 omas AS Harju KEK 31,39% ettevõtte aktsiakapitalist). Alates 2007. aastast on nõukogu liige Andres Toome (OÜ Tradematic juhataja), kes täiendab nõukogu oma pikaajalise investeerimisalase kogemusega ning Triinu Tombak (TH Consulting OÜ juhataja, nõukogus alates 2012. aastast) on finantskonsultant. Nõukogu viiest liikmest kaks - Arvi Hamburg ja Triinu Tombak - on sõltumatud liikmed.

Nõukogu liikmete teenistuslepingu lõppemisel või ennetähtaegsel lõpetamisel ei teki Kontsernil suuremat hüvitise maksmise kohustust, kui seadusega ette nähtud. Erandiks on nõukogu esimees, kel on õigus saada lahkumishüvitist arendusdirektori 6 kuu ametipalga ulatuses. 2018. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte nõukogu liikmetele otse ja läbi kaudsete osaluste kokku 9,5% (2017: 9,3%) ettevõtte aktsiatest (lisa 21.4).

Juhatus

Juhatus on juhtimisorgan, kes esindab ja juhib ettevõtte igapäevast tegevust kooskõlas seaduse ja põhikirja nõuetega. Juhatus on kohustatud tegutsema majanduslikult kõige otstarbekamal viisil. Põhikirja järgselt võib ASi Harju Elekter juhatuses olla 1-5 liiget, kes valitakse nõukogu poolt kolmeks aastaks. Nõukogu pädevuses on ka juhatuse esimehe valimine, tema ettepanekul juhatuse liikmete ametisse nimetamine ning tagasi kutsumine. Juhatuse liige võib ettevõtet esindada kõigis õigustoimingutes.

Aktsiaseltsil on 3-liikmeline juhatus. Ettevõtte juhatuse esimees on Andres Allikmäe, kellega on sõlmitud 3-aastane ametileping 5.05.2017. Tema kõrval kuuluvad juhatuse koosseisu ASi Harju Elekter kontserni finantsjuht Tiit Atso ning kinnisvara ja energeetikateenistuse juht Aron Kuhi-Thalfeldt, kelle volitused algasid 1.11.2016 ja lõpevad 31.10.2019.

Juhatuses pädevus ja volitused on reguleeritud äriseadustikuga ja ära toodud ettevõtte põhikirjas, muid erisusi või kokkuleppeid ei esine. Juhatuse liikmetele makstakse tasu vastavalt juhatuse liikme lepingule. Juhatuse liikmete tasu suurus on määratud juhatuse liikme lepinguga ja ei kuulu poolte kokkuleppel avalikustamisele. Juhatuse esimehel on õigus saada lahkumishüvitist kuni 10 kuu ja teistel juhatuse liikmetel kuni 8 kuu juhatuse liikme tasu ulatuses.

Juhatuses esimees vastutab äritegevuse korraldamise eest Kontserni tasemel täites ühtlasi ka tegevdirektori tööülesandeid. Kontserni finantsjuht ning kinnisvara ja energeetikateenistuse juht vastutavad oma valdkonna juhtimise eest Kontserni tasemel. Juhatuse liikmed osalevad Kontserni tütarettevõtete juht- ja kontrollorganite töös. Väljaspool Eestit tegutsevates äriühingutes tagab äritavade järgimise kohalik juhtkond.

2018. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte juhatuse liikmetele otse ja läbi kaudsete osaluste kokku 1,3% ettevõtte aktsiatest (lisa 21.4).

Detailsem informatsioon nõukogu ja juhatuse liikmete hariduse, karjääri, äriühingute juhtorganites osalemiste nagu ka aktsiaosaluste kohta ASis Harju Elekter on ära toodud ettevõtte koduleheküljel internetis: www.harjuelekter.com

Täiendavad juhtimisorganid ja komiteed

Ettevõttes on vajalikud protseduurid reguleeritud eeskirjadega ning praktilist vajadust täiendavate juhtimisorganite loomiseks ei ole olnud. Kontserni riskide paremaks hindamiseks ja juhtimiseks on ametis sisekontrolli spetsialist, kes koostab regulaarselt raporteid juhtkonnale.

2010. aastal moodustas aktsiaseltsi nõukogu seoses audiitortegevuse seadusest tuleneva kohustusega ettevõttes auditikomitee, kelle ülesandeks on jälgida ja analüüsida rahandusinformatsiooni töötlemist, riskijuhtimise ja sisekontrolli tõhusust, konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli protsessi ja audiitorettevõtja ja seaduse alusel audiitorühingut esindava audiitori sõltumatust ning esitada nõukogule ettepanekuid ja soovitusi seaduses sätestatud küsimustes. 2012. aastast on komitee liikmeteks nõukogu liikmed Triinu Tombak ja Andres Toome (esimees).

Informatsiooni haldamine

Börsiettevõttena lähtub AS Harju Elekter avatuse ja investorite võrdse kohtlemise põhimõttest. Börsireglemendis nõutav info avaldatakse regulaarselt kooskõlas tähtaegadega, seejuures lähtub ettevõtte põhimõttest mitte avaldada ettevaatavaid prognoose – kajastatakse ja kommenteeritakse toimunud faktilist informatsiooni.

Investorite ja avalikkuse operatiivseks teavitamiseks peab ettevõtte kodulehekülge, mis sisaldab kõiki börsiteateid, majandusaruandeid, samuti ülevaadet Kontserni ajaloost, toodetest ja muust olulisest. Kõigil Kontserni tütarettevõtetel on oma kodulehed.

Audiitorid

Vastavalt aktsionäride üldkoosoleku otsusele 3. maist 2018 viib ASi Harju Elekter ja tema tütarettevõtete 2018.-2020. aasta auditid läbi AS PricewaterhouseCoopers, v.a Energo Veritas OÜ, keda auditeerib Baker Tilly Baltics OÜ.

ÜHISKONDLIK OSALUS

Harju Elekter kontserni soov on olla aktiivne ja osavõtlik kogukonna liige ja oma tegevusvaldkonnaga seotud sektori arengu toetaja riikides, kus asuvad ettevõtte tootmisüksused ning töötajad. Kontserni toetustegevuse poliitika on olla stabiilne partner, seetõttu keskendub ettevõtte pigem pikaajaliste koostöösuhete loomisele ja arendamisele.

Kontserni 2018. aasta fookuses oli jätkuvalt kohaliku elu, hariduse, spordi ja kultuuri toetamine ning sektori arengusse panustamine.

Toetame insenerihariduse valdkonna arengut

2018. aastal jätkas AS Harju Elekter erinevaid koostööprojekte haridusasutustega eesmärgiga arendada ja populariseerida insenerihariduse valikut noorte seas.

- AS Harju Elekter on Tallinna Tehnikaülikooli (edaspidi TalTech) kuldsponsor andes igal aastal bakalaureuse- või magistriõppe üliõpilastele välja kuni 4 omanimelist stipendiumi. Alates 2000. aastast on stipendiumiprogrammis osalenud 65 tudengit.
- Koostöös TalTech Arengufondi ja Eesti ettevõtetega osaletakse M. Aitsami nimelise erivajadusega üliõpilasele suunatud stipendiumi ning O. Liiki nimelise stipendiumi välja andmisel. Lisaks annab ettevõtte nõukogu esimees Endel Palla juba aastaid välja ka omanimelist stipendiumi.
- AS Harju Elekter jätkas ka 2018. aastal enam kui kümne aasta pikkust traditsiooni, aidates kaasa TalTechi energeetikateaduskonna (inseneriteaduste) energeetikanädala toimumisele. Lisaks toetati Euroopa suurimat robotikasündmust Robotex ning TalTechi ja Tallinna Tehnikakõrgkooli tehnikatudengitele suunatud rahvusvahelist tootearendusvõistlust Student Formula.
- AS Harju Elekter on jõudu mööda osalenud ka TalTechi tehnika- ja teaduslaborite sisustamisel ning lõonud kaasa teadus- ja uurimisprojektides. Viimaste aastate olulisematena neist võiks esile tõsta tootearendusprojekti, mille käigus töötati ASi Harju Elekter Elektrotehnika inseneri doktoritöö raames energiahaldussüsteemi võimekusega alajaama energiasalvesti prototüüpseadme välja arendamist (TalTech, 2015) ning TalTechi, Siemensi ja ASi Harju Elekter koostöös valminud laborit, kus on energeetikatudengitel, -teadlastel ning tegevinseneridel võimalik testida ja analüüsida releekaitstesüsteeme ning uurida elektrisüsteemide automaatikat, süsteemi stabiilsust ja küberkaitset.
- Lisaks toetusprojektidele toimuvad regulaarsed tudengite õppekäigud Harju Elekter kontserni Eesti ettevõtetele ning ettevõtete töötajad panustavad oma teadmiste ja kogemustega erinevate tehnoloogiasuunaliste õppekavade arendamisse. Nii näiteks osalesid ASi Harju Elekter Elektrotehnika juhid 2018. aastal ettevõtjate esindajana elektrotehnika ja mehhatroonika magistriõppe õppenõukoja töös TalTech mehhaanikateaduskonna õppekavade koostamisel.

Lisaks jätkusid möödunud majandusaastal Kontserni Eesti ettevõtete koostööprogrammid Tallinna Kutsehariduskeskuses, Tallinna Tehnikakõrgkoolis, Tallinna Polütehnikumis ning Tallinna Ehituskoolis.

Leedu tütaretevõtte RIFAS UAB jätkas koostööd piirkondliku Panevežys Elektrotehnika Kolledžiga, pakudes praktikakohti ja toetades kolledžit erinevate õppevahenditega.

Soome tütaretevõttel Satmatic Oyl on tihedad sidemed piirkonnas tegutsevate tehnika- ja ametikõrgkoolidega: Satakunna Ametikõrgkool, Tampere Tehniline Ülikool ja Turu Majanduskool.

2018. aastal pakkusid Kontserni ettevõtted praktikakohti kokku 54le (2017: 109) noorele. Enim on praktikakohti pakkunud Leedu tütaretevõtte.

Osaleme aktiivselt kohaliku elu arendamises

AS Harju Elekter tunneb vastutust ettevõtte tegevuspiirkonna arengu ja kogukonna heaolu suurendamise eest. Seetõttu on ettevõtte võtnud enda fookusesse piirkonna laste ja noorte õpingute toetamise ning vaba aja sisustamise võimaluste kasvatamise. ASil Harju Elekter on pikaajalised koostöösuhted Keila Kooli, Keila Muusikakooli ning Keila lasteaedade, spordi- ja huviklubidega. Keila SOS Lasteküla kasvandikke toetatakse läbi koolikotitoetuse.

Toetame ja innustame noorsportlasi

AS Harju Elekter on spordile suunatud toetustes panustanud enim noorte spordile, võttes läbi järjepideva toetuse suuna spordiala kandepinna laiendamisele. Emaettevõtte on Keila korv- ja jalgpalliklubide pikaajaline toetaja. Noorteprojektide näol on tegemist tulevikku suunatud toetustega, mille eesmärgiks on laial kandepinnal ja sihipärane töö laste ja noortega, kelle hulgast saaksid esile kerkida Eestit tulevikus esindavad sportlased.

Panustame sektori arengusse

Kontsern peab oluliseks ühiskonna arengusse panustamist ka läbi erialaliitude- ja organisatsioonide. Kontsern panustab oma teadmiste ja inimeste ajaressursiga teemadesse, mis seisavad ausa konkurentsi ning jätkusuutlike ja ohutute tootelahenduste eest.

AS Harju Elekter koostöös Eesti Elektritööde Ettevõtete Liiduga (EETEL) tegeleb jätkuvalt elektriohutuse teemade tõstatamisega nii seadusandluses kui ka laiemas avalikkuses.

Kontserni ettevõtted on liikmeks järgmistes organisatsioonides:

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (AS Harju Elekter)

Eesti Elektritööde Ettevõtete Liit (AS Harju Elekter, AS Harju Elekter Elektrotehnika, Energo Veritas OÜ)

Leedu Kaubandus-ja Tööstuskoda (RIFAS UAB)

Panevežys piirkonna tööstusettevõtete ühendus (RIFAS UAB)

Soome Kaubanduskoda (Satmatic Oy)

Soome Tehnoloogiatööstuse Liit (Satmatic Oy)

Kokku ulatus Harju Elekter kontserni ettevõtete erinevate stipendiumite ja toetusprogrammide maht 2018. aastal 76,4 (2017: 77,0) tuhande euroni.

JÄTKUSUUTLIKKUSE ARUANDLUSE (GRI) SISUKORD

Alates 2017. aastast on Kontsern aastaaruande koostamisel järginud rahvusvaheliselt kõrgelt tunnustatud ja laialt kasutatud Global Reporting Initiative (GRI) standardi nõudeid, tehes seda „Core“ tasandil. GRI nõuetest tulenevad teemad on integreeritud ülejäänud tegevusaruandega ühtseks tervikuks.

Aruanne kajastab neid keskkonnavalaseid, sotsiaalseid ning vastutustundliku juhtimise ja turukäitumise teemasid, mis on kõige olulisemad Kontserni tegevust, mõju ja huvigruppide ootusi silmas pidades. Allolevas GRI sisukorra tabelis ära märgitud teemad koondavad ematettevõtte AS Harju Elekter ning tütarettevõtete AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Satmatic Oy, Finnkumu Oy, Telesilta Oy, RIFAS UAB, SEBAB AB ja Grytek AB tegevusi ning koondandmeid juhul kui ei ole märgitud teisiti. OÜ Energo Veritas ja Harju Elekter AB on kajastatud aruandes personali andmetega. Andmed on kogutud ja esitatud ühtse metoodika alusel iga ettevõtte enda poolt ning sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtuvalt koguvad.

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Raporteerimise alused (GRI 101: 2016)				
Üldised näitajad (GRI 102: 2016)				
Organisatsiooni ülevaade				
	102-1	Organisatsiooni nimi		AS Harju Elekter
	102-2	Tegevused, kaubamärgid, tooted ja teenused	lk 1, 6, 17, 24-27	
	102-3	Peakontori asukoht		Keila (Eesti)
	102-4	Tegevuskohad	lk 6	Eesti, Soome, Rootsi, Leedu, Läti
	102-5	Omandivorm ja õiguslik vorm	lk 41-43	
	102-6	Teenindatavad turud	lk 14	
	102-7	Organisatsiooni suurus	lk 6, 11, 13-16, 56	Tegevuste/toodete iseloom erineb olenevalt ettevõttest, mistõttu on see toodetud ühikute arvu asemel väljendatud läbi müügitulu.
	102-8	Põhiandmed töötajate kohta	lk 33-34	
	102-9	Tarneaabel	lk 6, 17	Kontserni peamiste toodete, st elektrijaotusseadmete ja juhtaparatuuri tootmiseks (1) disainitakse tooteid vastavalt kliendi lähteülesandele, (2) ostetakse vajalikud komponendid tarnijatelt või toodetakse Kontserni enda tütarettevõtete poolt; (3) komplekteeritakse tooted; (4) testitakse ning (5) saadetakse või viiakse kliendi objektile kohale.
	102-10	Aruandeperioodil toimunud olulised muutused	lk 4,13, 8-9, 26-29, 41-42	
	102-11	Ettevaatusprintsipiil põhinev lähenemine keskkonnaküsimustes	lk 38	Kaetud ettevõtete keskkonnapoliitikatega.
	102-12	Vabatahtlikud initsiatiivid	lk 29, 30, 37, 38, 44-48	
	102-13	Liikmelisus ühingutes	lk 50	
Strateegia				
	102-14	Nõukogu esimehe ja juhatuse esimehe pöördumine	lk 3-4	Pöördumised ei käsitle jätkusuutlikkuse teemat ja selle olulisust Kontserni jaoks.
Eetika ja ausameelsus				
	102-16	Väärtused, põhimõtted, standardid ja käitumisnormid	lk 5, 44	
Juhtimine				
	102-18	Juhtimisstruktuur	lk 44, 47-48	

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Huvigruppide kaasamine				
	102-40	Huvigruppide nimekiri	lk 6	
	102-41	Kollektiivläbirääkimiste kokkulepped	lk 37-38	
	102-42	Huvigruppide kindlaks tegemine ja valik	Lk 6	Kontserni jaoks on olulisim suhe huvigruppidega, keda Kontserni tegevus otseselt ja enim mõjutab ning kelle tegevus mõjutab Kontserni kõige enam. Peamised huvigrupid on kindlaks tehtud aastatepikkuse töö ja suhtluse kaudu ning Kontserni juhtide osalusel 2016.a jätkusuutlikkuse fookusteemade analüüsi raames.
	102-43	Huvigruppide kaasamise viis	lk 6-7, 30-32, 35, 37-38, 49-50	
	102-44	Peamised tõstatatud teemad ja küsimused	lk 6-7	
Aruande parameetrid				
	102-45	Konsolideeritud üksused	lk 13, 51	
	102-46	Aruande teemade ja ulatuse määramine	lk 6-7	
	102-47	Oluliste teemade nimekiri	lk 7	
	102-48	Eelmiste aruannete informatsiooni parandamine		Parandused puuduvad
	102-49	Muudatused aruandluses		
	102-50	Aruande periood	lk 1	
	102-51	Eelmise aruande kuupäev		2017.a auditeeritud konsolideeritud aruanne avalikustati 4.04.2018
	102-52	Aruandlustsükkel	lk. 44	
	102-53	Kontaktisik aruandega seotud küsimustes		Tiit Atso, tiit.atso@harjuelekter.com
	102-54	GRI standardi nõuetele vastavuse kinnitus	lk. 51	
	102-55	GRI sisukord	lk 51-54	
	102-56	Väline kontroll		Ei ole kolmandate osapoolte poolt kontrollitud
JÄTKUSUUTLIKKUSE FOOKUSTEEMAD				
Toote kvaliteet				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 29-32	
	mitte-GRI	Kliendikaebused	lk 31	
	mitte-GRI	Tähtjaks nõuetekohaselt valminud tooted	lk 29	
Kliendikogemus				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 31	
	mitte-GRI	Kliendirahulolu	lk 31	
Innovatsioon				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 26-29	
	mitte-GRI	Investeeringud ja arenduskulud	lk 26	
	mitte-GRI	Arendusprojektid	lk 26-29	

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Toodete keskkonnamõju				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 32-33, 39-40	
	mitte-GRI	Taastuenergia tootmine	lk 39-40	
Majandustulemused (GRI 201: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 13-16, 43	
	201-1	Loodud ja jaotatud majanduslik väärtus	lk 11, 13-16, 43, 50, 101-103	
Korruptsioonivastane tegevus (GRI 205: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 46	
	205-3	Kinnitatud korruptsioonijuhtumid ja meetmed	lk 44	
Energiakasutus (GRI 302: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 38-40	
	302-1	Organisatsiooni sisene energiatarbimine	lk 39	Kajastatud elektri- ja soojusenergia kui peamised tarbitud energialiigid.
Jäätmed ja heitvesi (GRI 306: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 39	
	306-2	Jäätmete ja jäätmekäitlus	lk 39	Sorteeritud/sorteerimata jäätmed antakse üle jäätmekäitlusfirmadele, kes tagavad jäätmete taaskasutusse suunamise, põletamise vm nõuetekohase käitlemise. Taaskasutusse suunatud jäätmete osakaal on võetud jäätmekäitlusfirmadele üle antud sorteeritud jäätmete koguse põhjal.
Keskkonnanõuete täitmine (GRI 307: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 38	
	307-1	Keskkonnaseadustele ja -regulatsioonidele mittevastavused	lk 38	
Tarnijate keskkonnaalane hindamine (GRI 308: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 30-32	
	308-2	Negatiivne keskkonnamõju tarneahelas ja meetmed		Ootusi keskkonnamõju juhtimiseks on Kontserni erinevad ettevõtted kommunikeerinud 90-100% oma tarnijatest. Ühe tarnija puhul on tuvastatud kütuste kasutamisest tulenev kõrgem riskitase.
Tööhõive (GRI 401: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 33-35	
	401-1	Värvatud ja lahkunud töötajad	lk 34	
	401-2	Hüved ja soodustused töötajatele	lk 35-36	Kajastatud läbi töötajatele mõeldud motivatsioonisüsteemi kirjeldamise.
	mitte-GRI	Praktikandid	lk 49	
	mitte-GRI	Töötajate haridustase	lk 34	
	mitte-GRI	Töötajate rahulolu ja tagasiside	lk 35	

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Töötervishoid ja ohutus (GRI 403: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3, 403-1, 403-2, 403-7		lk 32-33, 37	
	403-9	Tööõnnetused	lk 37	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtte olulisusest lähtudes koguvad. Kontserni ettevõtteid ei kaasa olulisel määral alltöövõtjaid.
Koolitus ja haridus (GRI 404: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 36	
	404-1	Koolitustunnid töötaja kohta	lk 36	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtte olulisusest lähtudes koguvad.
	404-3	Arengu- ja karjäärivestlustel osalenud töötajad	lk 36	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtte olulisusest lähtudes koguvad.
	mitte-GRI	Koolitustel osalenud töötajad	lk 36	
Mitmekehisus ja võrdsed võimalused (GRI 405: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 37	
	405-1	Juhtorganite ja kogu kollektiivi mitmekehisus	lk 34, 37, 47	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtte olulisusest lähtudes koguvad.
Mitte-diskrimineerimine (GRI 406: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 37	
	406-1	Diskrimineerimisjuhtumid ja meetmed	lk 37	
Kohalikud kogukonnad (GRI 413: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 6, 49-50	
	413-1	Kogukonna kaasamisega, mõjuhinanguga ja arenguprogrammidega seotud tegevused	lk 6, 49-50	Kontserni ettevõtteid hindavad oma mõju ja planeerivad tegevusi kohalikes kogukondades jooksvalt igapäevatöö käigus (sh kogukonda mõjutavaid uuendusi ja otsuseid tehes, kogukonnalt saadud vastustaja ja ettepanekute kaudu), eraldi mõjuhindamisi läbi viidud ei ole.
Tarnijate sotsiaalne hindamine (GRI 414: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 30-32	
	414-1	Negatiivne sotsiaalne mõju tarneahelale ja meetmed		Ootusi sotsiaalse mõju juhtimiseks on Kontserni erinevad ettevõtteid kommunikeerinud 90-100% oma tarnijatest. Tegelikke ja tõenäoliseid negatiivseid olulisi mõjusid avastatud ei ole.
Poliitikalikajundamine (GRI 415: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 44	
	415-1	Poliitilised annetused	lk 44	
Klientide tervis ja ohutus (GRI 416: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 32-33	
	416-2	Toodete ja teenuste tervislikkuse ja ohutusega seotud mittevastavused	lk 33	
Sotsiaalmajanduslike nõuete täitmine (GRI 419: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 44	
	419-1	Sotsiaalmajanduslikele seadustele ja regulatsioonidele mittevastavused	lk 44	

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE	56
KONSOLIDEERITUD KASUMIARUANNE	57
KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMIARUANNE	58
KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE	59
KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE	60
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD	61
1 ÜLDINE INFORMATSIOON	61
2 ARUANDE KOOSTAMISE ALUSED	62
3 MUUDATUSED ARVESTUSPÕHIMÕTTES	62
4 OLULISEMAD ARVESTUSPÕHIMÕTTED	67
5 RAAMATUPIDAMISHINNANGUD JA OTSUSED	79
6 FINANTSRIISKIDE JUHTIMINE	79
7 RAHA JA PANGAKONTOD	85
8 NÕUDED OSTJATELE JA MUUD NÕUDED	85
9 ETTEMAKSED	86
10 VARUD	86
11 FINANTSINVESTEERINGUD	86
12 KINNISVARAINVESTEERINGUD	87
13 MATERIAALNE PÕHIVARA	88
14 KASUTUSRENT	90
15 IMMATERIAALNE PÕHIVARA	91
16 VÕLAKOHUSTUSED	92
17 LAENUDE TAGATISED JA PANDITUD VARA	94
18 VÕLAD TARNIJATELE JA MUUD VÕLAD	94
19 MAKSUD	95
20 TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED	95
21 AKTSIAKAPITAL JA RESERVID	96
22 SEGMENDIARUANNE	98
23 KASUMIARUANDE KIRJETE SELGITUSED	100
24 TULUMAKS JA EDASILÜKKUNUD TULUMAKS	101
25 TAVA- JA LAHUSTATUD PUHASKASUM AKTSIA KOHTA	101
26 RAHAVOOGUDE ARUANDE KIRJETE SELGITUSED	102
27 SEOTUD OSAPOOLED	102
28 TÛTARETTEVÕTTED	104
29 EMAETTEVÕTTE PÕHIARUANDED	107

KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE

EUR '000	Lisa	31. detsembri seisuga	
		2018	2017
Käibevara			
Raha ja raha ekvivalendid	6,7	3 142	10 992
Lühiajalised finantsinvesteeringud	11	0	9 935
Nõuded ostjatele ja muud nõuded	8	22 218	13 575
Ettemaksed	9	1 173	1 174
Varud	10	17 468	13 037
Käibevara kokku		44 001	48 713
Põhivara			
Edasilükkunud tulumaksu vara	24	98	56
Pikaajalised finantsinvesteeringud	11	9 587	4 684
Kinnisvarainvesteeringud	12	19 804	17 881
Materiaalne põhivara	13	17 403	11 983
Immateriaalne põhivara	15	7 260	6 660
Põhivara kokku		54 152	41 264
VARAD KOKKU	22	98 153	89 977
Kohustused			
Võlakohustused	16	6 656	625
Ostjate ettemaksed		1 740	1 309
Võlad tarnijatele ja muud võlad	18	14 911	12 802
Maksuvõlad	19	2 409	2 376
Lühiajalised eraldised		14	24
Lühiajalised kohustused kokku		25 730	17 136
Võlakohustused	16	5 449	2 910
Muud pikaajalised kohustused		35	0
Pikaajalised kohustused kokku		5 484	2 910
Kohustused kokku	22	31 214	20 046
Omakapital			
Aksiakapital	21	11 176	11 176
Ülekurss	21	804	804
Reservid	21	2 665	2 844
Jaotamata kasum		52 316	55 048
Emettevõtte omanikele kuuluv omakapital kokku		66 961	69 872
Mittekontrolliv osalus		-22	59
Omakapital kokku		66 939	69 931
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU		98 153	89 977

Aastaruande lisad lehekülgedel 61-110 on raamatupidamise aastaruande lahutamatud osad

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

KONSOLIDEERITUD KASUMIARUANNE

EUR '000	Lisa	1. jaanuar kuni 31. detsember	
		2018	2017
Müügitulu	22, 23	120 804	102 402
Müüdnud toodete kulu	23	-104 828	-87 043
Brutokasum		15 976	15 359
Turustuskulud	23	-5 267	-3 866
Üldhalduskulud	23	-8 223	-5 981
Muud äritulud		124	49
Muud ärikulud		-197	-119
Ärikasum*		2 413	5 442
Kasum müügivalmis finantsvara müügist	11	0	24 839
Finantstulud		157	30
Finantskulud		-63	-96
Kasum enne maksustamist		2 507	30 215
Tulumaks	24	-993	-1 083
Aruandeaasta puhaskasum		1 514	29 132
Aruandeaasta puhaskasumi jaotus:			
Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist		1 546	29 129
Mittekontrolliva osaluse osa puhaskasumist		-32	3
Puhaskasum aktsia kohta			
Tavapuhaskasum aktsia kohta (EUR)	25	0,09	1,64
Lahustatud puhaskasum aktsia kohta (EUR)	25	0,09	1,64

*Ärikasum - Kasum enne finantstulu ja- kulu, müügivalmis finantsvara müügi ning tulumaksukulu mahaarvamist.

Aastaruande lisad lehekülgedel 61-110 on raamatupidamise aastaruande lahutamatud osad

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMIARUANNE

EUR'000	Lisa	1. jaanuar kuni 31. detsember	
		2018	2017
Aruandeaasta puhaskasum		1 514	29 132
Muu koondkasum (-kahjum)			
Kirjed, mis hiljem võib klassifitseerida kasumiaruandesse:			
Realiseerunud kasum müügivalmis finantsvara müügist (-)		0	-16 367
Finantsvara ümberhindluse netokahjum (-)	21	-295	0
Valutakursi vahed välisettevõtte ümberarvestusel	21	-134	0
Aruandeaasta muu koondkahjum kokku		-429	-16 367
Aruandeaasta koondkasum kokku		1 085	12 765
Aruandeaasta koondkasumi jaotus:			
Emaettevõtte omanike osa koondkasumist		1 117	12 762
Mittekontrolliva osaluse osa koondkasumist		-32	3

Aastaruande lisad lehekülgedel 61-110 on raamatupidamise aastaruande lahutamatud osad

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE

EUR'000	Lisa	1. jaanuar kuni 31. detsember	
		2018	2017
Rahavood äritegevusest			
Puhaskasum		1 514	29 132
<u>Korrigeerimised</u>			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	12,13,15,22,23	2 588	2 145
Kasum põhivara müügist	26	-20	-12
Aktsiapõhine hüvitis	27	97	0
Kasum finantsvara müügist		0	-24 839
Finantstulud		-157	-30
Finantskulud		63	96
Tulumaks	24	993	1 083
<u>Muutused</u>			
Äritegevusega seotud nõuete muutus		-6 293	-3 643
Varude muutus		-2 306	-2 972
Äritegevusega seotud kohustuste muutus		1 092	4 425
Makstud ettevõtte tulumaks	26	-939	-797
Makstud intressid		-58	-28
Kokku rahavood äritegevusest		-3 426	4 560
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest	26	-2 722	-4 350
Tasutud materiaalse põhivara eest	26	-4 691	-3 102
Tasutud immateriaalse põhivara eest	26	-475	-163
Tütarettevõtte soetamine, netorahavoog	28	-2 906	-2 008
Tasutud finantsinvesteeringu eest	11	-99	-9 999
Laekunud põhivara müügist	26	66	108
Laekunud finantsinvesteeringute müügist	11	0	25 779
Laekunud deposiitidest	11	5 000	0
Laekunud intressid		16	8
Saadud dividendid		147	11
Kokku rahavood investeerimistegevusest		-5 664	6 284
Rahavood finantseerimistegevusest			
Arvelduskrediidi jääkide muutus	16	4 967	-642
Saadud laenu	16	2 205	2 630
Laenude tagasimaksed	16	-677	-127
Kapitalirendi põhiosa maksed	16	-605	-297
Aktsiakapitali vähendamine		0	-1 241
Mittekontrolliva osaluse ost	28	-39	-5
Makstud dividendid	21	-4 258	-3 226
Makstud dividendide tulumaks		-244	-218
Kokku rahavood finantseerimistegevusest		1 349	-3 126
Kokku rahavood		-7 741	7 718
Raha jääk perioodi algul		10 992	3 278
Rahajääkide muutus		-7 741	7 718
Valuutakursside muutuste mõju		-109	-4
Raha jääk perioodi lõpus	7	3 142	10 992

Aastaruande lisad lehekülgedel 61-110 on raamatupidamise aastaruande lahutamatud osad

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

EUR'000	Emaettevõtte omanikele kuuluv omakapital					Mitte- kontrolliv osalus	Oma- kapital Kokku
	Aktsia- kapital	Üle- kurs	Reser- vid	Jaota- mata kasum	Kokku		
Saldo 01.01.2017	11 176	804	19 214	29 113	60 307	85	60 392
Koondkasum 2017							
Perioodi puhaskasum	0	0	0	29 129	29 129	3	29 132
Muu koondkasum	0	0	-16 370	3	-16 367	0	-16 367
Perioodi koondkasum	0	0	-16 370	29 132	12 762	3	12 765
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud omanikega							
Dividendid	0	0	0	-3 193	-3 193	-33	-3 226
Tehingud mittekrolliva osalusega	0	0	0	-4	-4	4	0
Tehingud omanikega kokku	0	0	0	-3 197	-3 197	-29	-3 226
Saldo 31.12.2017	11 176	804	2 844	55 048	69 872	59	69 931
Arvestuspõhimõtete muutus	-	-	153	-27	126	-	126
Korrigeeritud saldo 01.01.2018	11 176	804	2 997	55 021	69 998	59	70 057
Koondkasum 2018							
Perioodi puhaskasum	0	0	0	1 546	1 546	-32	1 514
Muu koondkasum	0	0	-429	0	-429	0	-429
Perioodi koondkasum	0	0	-429	1 546	1 117	-32	1 085
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud omanikega							
Aktsiapõhine hüvitis	0	0	97	0	97	0	97
Dividendid	0	0	0	-4 258	-4 258	0	-4 258
Tehingud mittekrolliva osalusega	0	0	0	7	7	-49	-42
Tehingud omanikega kokku	0	0	97	-4 251	-4 154	-49	-4 203
Saldo 31.12.2018	11 176	804	2 665	52 316	66 961	-22	66 939

Informatsioon aktsiakapitali ja reservide kohta on esitatud lisas 21.

Aastaruande lisad lehekülgedel 61-110 on raamatupidamise aastaruande lahutamatud osa

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTARUANDE LISAD**1 Üldine informatsioon**

AS Harju Elekter (aadress: Paldiski mnt 31, Keila, Eesti Vabariik) on Eestis registreeritud äriühing (äriregistri number: 10029524). Seisuga 31.12.2018 koostatud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab AS-i Harju Elekter (edaspidi Emaettevõtte) ning tema tütaretevõtteid (koos kasutatuna Kontsern).

ASi Harju Elekter tütaretevõtted	Tegevusala	Osalus ja hääleõigus	
		31.12.2018	31.12.2017
Eesti			
AS Harju Elekter Teletehnika	Tootmine	100%	100%
AS Harju Elekter Elektrotehnika	Tootmine	100%	100%
Energo Veritas OÜ	Kaupade vahendusmüük	80,52%	80,52%
Soome			
Harju Elekter Kiinteistöt Oy	Tootmiskinnisvara haldamine	100%	100%
Satmatic Oy	Tootmine	100%	100%
Telesilta Oy	Elektriinstallatsioonitööd	100%	100%
Satmatic Oy tütaretevõtte			
Finnkumu Oy	Tootmine	100%	100%
Leedu			
Rifas UAB	Tootmine	100%	100%
Rifas UAB tütaretevõtte			
Automatikos Iranga UAB	Projekteerimine	-	67%
Rootsi			
Harju Elekter AB	Kaupade vahendusmüük	100%	100%
SEBAB AB	Tootmine	100%	-
Grytek AB	Tootmine	100%	-

Täiendav info tütaretevõtete kohta on esitatud lisa 28.

AS Harju Elekter on noteeritud Tallinna Väärtpaberibörsil alates 30. septembrist 1997

Juhatus allkirjastas 31. detsembril 2018 lõppenud majandusaasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande 25. märtsil 2019. Vastavalt Eesti Vabariigi äriseadustikule kinnitatakse juhatuse poolt koostatud ja nõukogu poolt heakskiidetud majandusaasta aruanne, mis sisaldab ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, aktsionäride üldkoosolekul.

Kontserni põhitegevusalaks on elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine ja müük energia-, ehitus- ja tööstussektorisse. Täpsemalt kirjeldatakse Kontserni tegevust lisa 22 „Segmendiaruanne“.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>H. A.</u> Kuupäev/date <u>25.03.2019</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

2 Aruande koostamise alused

ASi Harju Elekter ja tema tütaretevõtete konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt (IFRS).

2.1. Hindamiselused

Konsolideeritud raamatupidamisaruannete koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud finantsinvesteeringud, mis kajastatakse õiglasel väärtuses.

2.2. Hinnangute ja otsuste kasutamine

IFRS-ga kooskõlas oleva raamatupidamise aastaaruande koostamine nõuab juhtkonnapoolset eelduste kujundamist, hinnangute langetamist ja otsuste tegemist, mis mõjutavad rakendatavaid arvestuspõhimõtteid ja kajastatud varasid ja kohustusi ning tulusid ja kulusid. Hinnangud ja nendega seotud eeldused tuginevad ajaloolisele kogemusele ning mitmete muudele faktidele, mis on eeldatavasti asjakohased ning lähtuvad asjaoludest, mis kujundavad põhimõtteid varade ja kohustuste väärtuste hindamiseks, mis ei tulene otseselt muudest allikatest. Tegelikud tulemused võivad olla hinnangutest erinevad.

Hinnangud ja nende aluseks olevad eeldused vaadatakse perioodiliselt üle. Raamatupidamislike hinnangute ülevaatamisest tulenev mõju kajastatakse hinnangute muutmise perioodil ja tulevastel perioodidel, mida muutus mõjutab. Valdkonnad, milles hinnangute osakaal või keerukuse tase on suurem, või valdkonnad, kus eeldused ja hinnangud on konsolideeritud raamatupidamisaruannete suhtes olulised, on esitatud lisa 5.

Käesolevate konsolideeritud raamatupidamisaruannete koostamisel kasutatud peamised arvestuspõhimõtted on esitatud allpool. Neid põhimõtteid on rakendatud lähtudes järjepidevuse ja võrreldavuse printsiibist, hindamiste muutuste sisu ja nende mõju on selgitatud vastavates lisades. Kui finantsaruannete kirjete esitust või klassifitseerimise meetodit on muudetud, siis on vastavalt ümber klassifitseeritud ka eelmise perioodi võrreldavad näitajad.

2.3. Emaettevõtte põhjaruanded

Vastavalt Eesti raamatupidamise seadusele esitatakse Emaettevõtte konsolideerimata põhjaruanded (finantsseisundi aruanne, koondkasumiaruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne) konsolideeritud aruande lisades. ASi Harju Elekter konsolideerimata põhjaruanded on esitatud lisa 29 „Emaettevõtte põhjaruanded“. Need aruanded on koostatud konsolideeritud aruandega samu arvestuspõhimõtteid ja hindamisaluseid kasutades, välja arvatud tütaretevõtetesse tehtud investeeringute puhul, mis on Emaettevõtte konsolideerimata aruannetes kajastatud soetusmaksumuses.

3 Muudatused arvestuspõhimõtetes

(a) Uute standardite, olemasolevate standardite muudatuste ja standardite uute tõlgenduste mõju finantsaruannetele

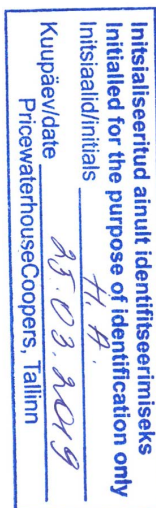
Kontsern on järjepidevalt rakendanud lisa 4 kirjeldatud arvestuspõhimõtteid kõigi aruandes esitatud perioodide suhtes, välja arvatud allpool kirjeldatud muudatused.

Kontsern on kohaldanud alljärgnevat uusi standardeid ja standardite muudatusi (sh neist tulenevat muudatusi teistes standardites), mida esmakordselt rakendati 1. jaanuarist 2018.

IFRS 9 „Finantsinstrumendid“ (2014)

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2018 või hiljem; rakendatakse tagasiulatuvalt mõnede eranditega.

Standard asendab standardi IAS 39 „Finantsinstrumendid: kajastamine ja mõõtmine“ v.a standardi IAS 39 erand, mis puudutab finantsvarade või -kohustuste portfelli intressimäärariskile avatud positsiooni

õiglase väärtuse riskimaandamist, jääb kehtima ning ettevõtteid võivad valida, millist arvestusmeetodit kasutada – kas rakendada standardi IFRS 9 riskimaandamisarvestuse nõudeid või jätkata praegu kehtivate standardi IAS 39 nõuete rakendamist kõigi instrumentide riskimaandamise arvestusel.

Kuigi finantsvarade mõõtmisel lubatud mõõtmisalusel – korrigeeritud soetusmaksumus, õiglane väärtus läbi muu koondkasumi ja õiglane väärtus läbi kasumi või kahjumi – sarnanevad standardi IAS 39 mõõtmisalusetele, on kriteeriumid, mille alusel finantsvarasid õigesse mõõtmiskategooriasse liigitatakse, oluliselt erinevad.

Finantsvara mõõdetakse korrigeeritud soetusmaksumuses, kui on täidetud järgmised kaks tingimust:

- vara hoitakse ärimudelil, mille eesmärk on hoida varasid, et saada neist tulenevaid lepingulisi rahavoogusid;
- kindlaksmääratud kuupäevadel tulenevad lepingulistest tingimustest rahavood, mis sisaldavad ainult põhiosamakseid ja intressimakseid tasumata põhiosalt.

Lisaks sellele võib ettevõtte teha selliste omakapitaliinstrumentide puhul, mida ei hoita kauplemiseesmärgil, tagasivõtmatu otsuse kajastada hilisemaid õiglase väärtuse muutusi (sh kursikasumeid ja -kahjumeid) muu koondkasumi hulgas. Neid muutusi ei liigitata hiljem ümber kasumiaruandesse.

Õiglasel väärtusel läbi muu koondkasumi mõõdetavate võlainstrumentide puhul kajastatakse intressitulu, oodatav krediitkahjum ning kursikasumid ja -kahjumid kasumiaruandesse sama moodi kui korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate varade puhul. Muud kasumid ja kahjumid kajastatakse muus koondkasumis või -kahjumis ning liigitatakse ümber kasumiaruandesse kajastamise lõpetamisel.

Enamus IAS 39 nõudeid finantskohustuste klassifitseerimiseks ja mõõtmiseks kanti muutmata kujul üle IFRS 9-sse. Peamiseks muudatuseks on see, et finantskohustuste puhul, mis on määratud kajastamiseks õiglasel väärtusel läbi kasumiaruande, peab ettevõtte enda krediidiriski muutusest tulenevad õiglase väärtuse muutused kajastama muus koondkasumiaruandes.

Standardi IFRS 9 väärtuse languse mudel asendab standardi IAS 39 „tekkinud kahjumi“ mudeli „eeldatava krediitkahjumi“ mudeliga, mis tähendab seda, et enam ei pea enne väärtuse langusest tuleneva allahindluse kajastamist olema toimunud kahjujuhtum.

Standardis IFRS 9 on sätestatud uus üldine riskimaandamisarvestuse mudel, mis seob riskimaandamisarvestuse tihedamalt riskijuhtimisega. Riskimaandamissuhete liigid – õiglane väärtus, rahavoog ja netoinvesteering välismaises äriüksuses – jäävad samaks, aga nõutakse täiendavaid otsuseid.

Standardis on sätestatud uued nõuded riskimaandamisarvestuse alustamiseks, jätkamiseks ja lõpetamiseks ning riskimaandamise objektiks olevate instrumentidena on lubatud määratleda täiendavaid riskile avatud positsioone.

Seoses ettevõtte riskijuhtimise ja riskimaandamisega tuleb avalikustada hulgaliselt täiendavat informatsiooni.

Kontserni hinnangul ei mõjutanud standard IFRS 9 esmakordne rakendamine oluliselt Kontserni finantsaruandeid. Tulenevalt ettevõtte äritegevuse olemusest ja talle kuuluvate finantsinstrumentide liikidest ettevõtte finantsinstrumentide liigitamine ja mõõtmine standardi IFRS 9 rakendamisel oluliselt ei muutunud. Ettevõtte hinnangul vara väärtuse langusest tulenevad kahjumid võivad suurenedada ja muuta eeldatava krediitkahjumi mudeli rakendusala jäävate varade puhul kõikumamaks kuid kuna Kontserni nõuete allahindlused on olnud ajalooliselt ebaolulised ning raha ja hoiuseid hoitakse kõrge reitinguga krediitiasutustes; ei tekita see finantsaruandluses olulist väärtuse langusest tulenevat kahjumit.

Alljärgnevas tabelis selgitatakse IAS 39 esialgseid mõõtmiskategooriaid ja IFRS 9-st tulenevaid uusi mõõtmiskategooriaid Kontserni iga finantsvara klassi lõikes seisuga 1. jaanuar 2018 (esmise rakendamise kuupäeval).

<p>Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>H. A.</u> Kuupäev/date <u>25.03.2019</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn</p>

IFRS 9 kasutuselevõttust tulenevad arvestuspõhimõtete muudatusi on rakendatud ilma võrdlusandmeid korrigeerimata, rakendamise mõjud on kajastatud algbilansis 1. jaanuar 2018 seisuga. 31. detsember 2017 seisuga andmed on kajastatud vastavalt IAS 39-le.

EUR'000	Lisa	Mõõtmiskategooria		Bilansiline jääkväärtus		Erinevus
		IAS 39	IFRS 9	IAS 39	IFRS 9	
Raha ja raha ekvivalendid	7	Korrigeeritud soetusmaksumus	Korrigeeritud soetusmaksumus	10 992	10 992	0
Deposiidid	11	Korrigeeritud soetusmaksumus	Korrigeeritud soetusmaksumus	5 000	5 000	0
Nõuded ostjatele ja muud nõuded	8	Korrigeeritud soetusmaksumus	Korrigeeritud soetusmaksumus	13 575	13 548	-27
Võlainstrumendid kokku				29 567	29 540	-27
Noteeritud väärt-paberid	11	Müügivalmis finantsvara õiglases väärtuses	Õiglase väärtus läbi muu koondkasumi	4 935	4 935	0
Muud aktsia-investeeringud	11	Müügivalmis finantsvara soetusmaksumuses	Õiglase väärtus läbi muu koondkasumi	22	175	153
Muud aktsia-investeeringud	11	Müügivalmis finantsvara õiglases väärtuses	Õiglase väärtus läbi muu koondkasumi	4 662	4 662	0
Omakapitali instrumendid kokku				4 684	4 837	153
KOKKU				39 186	39 312	126

Alljärgnevas tabelis selgitatakse IFRS 9 „Finantsinstrumendid“ mõju kontserni finantsseisundi aruandele. Uue arvestuspõhimõtte rakendamine Konsolideeritud kasumiaruandele mõju ei avaldanud.

EUR '000	Algselt esitatud 31.12.2017	IFRS 9 mõju	Korrigeeritud 01.01.2018
Käibevara			
Raha- ja pangakontod	10 992	-	10 992
Lühiajalised finantsinvesteeringud	9 935	-	9 935
Nõuded ostjatele ja muud nõuded	13 575	-27	13 548
Ettemaksud	1 174	-	1 174
Varud	13 037	-	13 037
Käibevara kokku	48 713	-27	48 686
Põhivara			
Edasilükkunud tulumaksu vara	56	-	56
Pikaajalised finantsinvesteeringud	4 684	153	4837
Kinnisvarainvesteeringud	17 881	-	17881
Materiaalne põhivara	11 983	-	11983
Immateriaalne põhivara	6 660	-	6660
Põhivara kokku	41 264	153	41 417
VARAD KOKKU	89 977	126	90 103

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

EUR '000	Algselt esitatud 31.12.2017	IFRS 9 mõju	Korri- geeritud 01.01.2018
Kohustused			
Võlakohustused	625	-	625
Ostjate ettemaksud	1 309	-	1 309
Võlad tarnijatele ja muud võlad	12 802	-	12 802
Maksuvõlad	2 376	-	2 376
Lühiajalised eraldised	24	-	24
Lühiajalised kohustused kokku	17 136	-	17 136
Võlakohustused	2 910	-	2 910
Pikaajalised kohustused kokku	2 910	-	2 910
Kohustused kokku	20 046	-	20 046
Omakapital			
Aktiakapital	11 176	-	11 176
Ülekurss	804	-	804
Reservid	2 844	-	2 844
Jaotamata kasum	55 048	126	55 174
Emattevõtte omanikele kuuluv omakapital kokku	69 872	126	69 998
Mittekontrolliv osalus	59	-	59
Omakapital kokku	69 931	126	70 057
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU	89 977	126	90 103

IFRS 15 „Tulu kliendilepingutest“

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2018 või hiljem.

Uues standardis antakse raamistik, mis asendab senised IFRS standardites antud juhised tulu kajastamiseks. Ettevõtted võtavad kasutusele viieastmelise mudeli, et kindlaks määrata, millal ja millises summas tulu kajastada.

Uue mudeli kohaselt tuleb tulu kajastada siis (või sel ajal), kui ettevõtte annab kliendile üle kontrolli kaupade või teenuste üle ning sellises summas, mida ettevõtte loodab nende kaupade või teenuste eest saada. Sõltuvalt sellest, kas on täidetud teatud kriteeriumid, kajastatakse tulu:

- aja jooksul või
- ajahetkel, kui kogu teostamiskohustus on täidetud ja kontroll kaupade või teenuste üle antakse üle kliendile.

Lepingud, mille tasu võib teatud asjaoludel muutuda, kajastatakse tehinguhinnas (müügituluna) ainult miinimumsumma, millega ei kaasne olulist tühistamise või tagasimaksamise riski.

Klientidega lepingute saamise tagamiseks tehtud kulutused tuleb kapitaliseerida ja amortiseerida selle perioodi jooksul, mil leping tekitab tulusid.

Standardis IFRS 15 kehtestatakse ka põhimõtted, mida ettevõtted peavad järgima kvalitatiivse ja kvantitatiivse informatsiooni avalikustamisel, mis annab raamatupidamise aruande kasutajatele kasulikku teavet klientidega sõlmitud lepingutest tuleneva tulu ja rahavoogude olemuse, suuruse, ajastuse ja ebakindluse kohta.

Kontserni juhatuse hinnangul ei avaldanud uue standardi IFRS 15 esmakordne rakendamine Kontserni finantsaruannetele olulist mõju. Tulenevalt ettevõtte äritegevuse olemusest ja tema poolt teenitava tulu liikidest ettevõtte tulu ajastamine ja mõõtmine standardi IFRS 15 rakendamisel ei muutunud.

Kontsern on rakendanud IFRS 15, kasutades muudetud tagasiulatuvat lähenemisviisi, millega nõutakse, et selle standardi esmakordse rakendamise kumulatiivset mõju kajastatakse jaotamata kasumis esmakordse rakendamise kuupäeva seisuga (s.t 1. jaanuaril 2018) ja 2017. aasta kohta esitatud andmeid kajastatakse standardite IAS 18, IAS 11 ja sellega seotud tõlgenduste kohaselt. Kuna IFRS 15 rakendamine ei omanud jaotamata kasumile seisuga 1. jaanuar 2018 olulist mõju, siis omakapitali ei korrigeeritud.

Standardi IAS 40 muudatused: „Kinnisvarainvesteeringute ümberliigitamine“

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2018 või hiljem; rakendatakse edasiulatavalt.

Muudatused selgitavad standardis IAS 40 „Kinnisvarainvesteeringud“ sätestatud kinnisvarainvesteeringute gruppi ja grupist välja liigitamise põhimõtet, mille kohaselt ümberliigitamist tohiks teha vaid siis, kui kinnisvara kasutamises on toimunud muutus. Muudatuste kohaselt toimub kinnisvara kasutamises muutus, kui vara vastab või ei vasta enam kinnisvarainvesteeringute definitsioonile ja kasutuses toimunud muutust saab tõendada. Ainuüksi muutus juhatuse kavatsustes ei ole ümberliigitamiseks piisav.

Juhtkonna hinnangul ei avalda muudatused finantsaruannetele olulist mõju, sest Kontsern liigitab vara kinnisvarainvesteeringute gruppi või sellest grupist välja ainult siis, kui kasutuses on toimunud tegelik muutus.

IFRIC 22 „Välisvaluutas toimunud tehingud ja ettemakstud tasud“

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2018 või hiljem.

Tõlgendus selgitab, kuidas määrata kindlaks tehingu kuupäev, et saada teada tehinguga seotud vara, kulu või tulu (või selle osa) esmakordsel kajastamisel kasutatav vahetuskurs välisvaluutas ettemakstud tasu maksmisest või saamisest tuleneva mitterahalise vara või mitterahalise kohustuse kajastamise lõpetamisel. Sellisel juhul on tehingu kuupäevaks kuupäev, mil ettevõtte kajastab ettemakstud tasu maksmisest või saamisest tuleneva mitterahalise vara või mitterahalise kohustuse.

Juhtkonna hinnangul ei avalda tõlgendus esmakordsel rakendamisel finantsaruannetele olulist mõju, sest Kontsern kasutab ettemakstud tasu maksmisest või saamisest tuleneva mitterahalise vara või mitterahalise kohustuse esmakordsel kajastamisel tehingupäeva vahetuskursi.

(b) Seni veel jõustumata standardid, tõlgendused ja olemasolevate standardite muudatused

Järgmised uued standardid ja tõlgendused ja muudatused ei kehti 31. detsembril 2018 lõppenud aastaaruande perioodi kohta ja seetõttu pole neid käesoleva aruande koostamisel rakendatud:

IFRS 16 „Rendilepingud“

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2019 või hiljem.

Uus standard sätestab rendilepingute arvelevõtmise, mõõtmise, esituse ja avalikustamise põhimõtted asendades standardi IAS 17 „Rendilepingud“ ja sellega seotud tõlgendused. Kõikide rendilepingute tulemusena saab rendilevõtja õiguse kasutada vara alates rendilepingu algusest ning – juhul kui rendimakseid tehakse üle perioodi – ka finantseeringu. Sellest tulenevalt elimineerib IFRS 16 rendilepingute klassifitseerimise kasutus- ja kapitalirentideks, nagu seda tegi IAS 17, ning selle asemel kehtestab ühe arvestusmudeli rendilevõtjate jaoks.

Rendilevõtjad peavad:

- arvele võtma varad ja kohustised kõikide üle 12-kuuliste rendilepingute osas, v.a juhul kui renditav vara on väheväärtuslik; ning

<p>Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>H. A.</u> Kuupäev/date <u>25.03.2019</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn</p>
--

- kajastama kasumiaruandes amortisatsioonikulu renditavadelt varadelt ja intressikulu rendikohustistelt.

IFRS 16 põhimõtted rendileandjate jaoks jäävad sisuliselt samaks IAS 17 põhimõtetega, ehk rendileandja jagab jätkuvalt oma rendilepingud kasutus- ja kapitalirentideks ning kajastab neid rendiliike erinevalt.

Kontsern on vaadanud üle kõik kehtivad Kontserni rendilepingud IFRS 16 uute arvestuspõhimõtete valguses ja otsustanud alates 2019. aasta algusest rakendada lihtsustatud üleminekureegleid rakendamisele eelneva aasta võrdlusandmeid muutmata. Juhtkonna hinnangul kasvab uue standardi rakendamisel (01.01.2019) Kontserni kohustiste ja varade maht hinnanguliselt 2 112 tuhande euro võrra. Rakendamiskuupäeval eksisteerivad, seni kasutusrendina kajastatud rendilepingute kohustused kajastatakse nende järelejäänud rendimaksete diskonteeritud väärtuses, kasutades alternatiivset laenuintressimäära, milleks on keskmiselt 1,6%. Alternatiivne intressimäär on intressimäär, mida Kontsern peaks maksma kui ta finantseeriks sarnase vara kasutusõiguse ostu laenuga. Kasutusõiguse varad võetakse üleminekul arvele rendikohustuse summas. Amortisatsiooniperiood ei ole pikem kui rendiperiood, seega juhtkonna hinnangul uute arvestuspõhimõtete rakendamisel 2019. aasta Kontserni puhaskasumile mõju ei ole. Rendilepingud, mille tähtaeg on lühem kui 12 kuud, on Kontsern otsustanud kajastada sarnaselt teistele renditavatele sama liiki varaobjektidele lähtudes IFRS 16 põhimõtetest.

Ülejäänud uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis veel ei kehti, ei ole eeldatavasti olulist mõju Kontsernile.

4 Olulisemad arvestuspõhimõtted

Kõik Kontserni ettevõtted kohaldasid alljärgnevaid arvestuspõhimõtteid kõigi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes esitatud perioodide kohta.

4.1. Konsolideerimise alused

(a) Tütarettevõtted

Tütarettevõtteks loetakse kõiki majandusüksusi, mille üle Kontsern omab kontrolli. Kontsern kontrollib majandusüksust, kui ta saab või tal on õigused majandusüksuses osalemisest tulenevale muutuvale kasumile ja ta saab mõjutada selle kasumi suurust, kasutades oma mõjuvõimu majandusüksuse üle. Tütarettevõtted konsolideeritakse täielikult alates kuupäevast, mil kontroll läheb üle Kontsernile ning nende konsolideerimine lõpetatakse alates kuupäevast, mil kontroll lõpeb.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab ASi Harju Elekter ja tema tütarettevõtete raamatupidamisaruandeid. Tütarettevõtete finantsaruanded on koostatud sama perioodi kohta, nagu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne. Kui tütarettevõtte kasutab samades tingimustes toimunud samalaadsete tehingute puhul konsolideeritud aruandega võrreldes teistsuguseid arvestuspõhimõtteid, tehakse konsolideeritud aruande koostamisel tütarettevõtte finantsaruannetes kohased korrigeerimised.

(b) Äriühendused

Äriühenduste arvestamisel rakendatakse ostumeetodit, mille korral võetakse kõik omandatud tütarettevõtja eristatavad varad, kohustused ja tingimuslikud kohustused ostukuupäeval arvele nende õiglastes väärtustes, sõltumata mittekontrolliva osaluse olemasolust.

Tütarettevõtte soetamisel üle kantud tasu sisaldab:

- üleantud varade õiglast väärtust;
- omandatud ettevõtte endistele omanikele tekkinud kohustusi;
- kontserni emiteeritud omakapitaliinstrumente;
- tingimusliku tasu korra alusel tekkinud vara või kohustise õiglast väärtust ; ning
- varem olemasoleva osaluse õiglast väärtust tütarettevõttes.

Intsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. H.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Iga äriühenduse puhul teeb Kontsern valiku, kas kajastada mittekontrolliv osalus omandatavas ettevõttes õiglasest väärtuses või mittekontrolliva osaluse proportsionaalses osas omandatavast eristatavast netovarast.

Kontsern kajastab äriühenduse omandamisega seotud kulud, välja arvatud võla- või omakapitaliväärt-paberite emiteerimise kulutused, nende tekkimisel kuludena.

Kui üleantud tasu, omandatavas ettevõttes oleva mittekontrolliva osaluse ja omandajale eelnevalt omandatavas ettevõttes kuulunud omakapitaliosaluse õiglasest väärtuse (omandamise kuupäeva seisuga) summa ületab Kontserni osalust omandatud eristatavates varades ja ülevõetud kohustustes, kajastatakse vahe firmaväärtusena. Kui eelnimetatud summa on soodusostude puhul väiksem kui omandatud tütarettevõtte netovarade õiglasest väärtusest, kajastatakse vahe koheselt kasumiaruandes.

Mittekontrolliv osalus on osa selliste tütarettevõtete kasumist või kahjumist ning netovarast, mis ei kuulu täielikult Kontsernile. Konsolideeritud kasumi- ja muu koondkasumiaruandes jaotatakse kasum või kahjum ja iga muu koondkasumi komponent Emaettevõtte omanikele ja mittekontrollivale osalusele kuuluvaks osaks. Mittekontrollivad osalused kajastatakse konsolideeritud finantsseisundi aruandes omakapitali koosseisus eraldi Emaettevõtte aktsionäridele kuuluvast omakapitalist.

(c) Konsolideerimisel elimineeritavad tehingud

Konsolideeritud aruandes on elimineeritud kõik kontsernisisised saldod, tehingud ning realiseerimata kasumid. Realiseerumata kahjumid on samuti elimineeritud, välja arvatud juhul, kui kahjumi põhjuseks on vara väärtuse langus.

4.2. Välisvaluutas toimunud tehingute ja saldode kajastamine

(a) Arvestusvaluuta ja esitusvaluuta

Kontserni ettevõtete arvestusvaluutaks on oma majanduskeskkonna valuuta. Kontserni Eesti, Leedu ja Soome ettevõtted kasutavad arvestuses eurot (EUR), Rootsi ettevõtted Rootsi krooni (SEK).

Konsolideeritud finantsaruanded on esitatud eurodes, mis on Emaettevõtte arvestus- ja esitusvaluuta. Kõik arvnäitajad on esitatud tuhandetes, ümardatuna lähima tuhandeni, kui pole osutatud teisiti. Tuhande euro tähisena on aruandes kasutatud lühendit EUR '000.

(b) Välisvaluuta tehingud ja saldod

Välisvaluutas kajastatud tehingud arvestatakse ümber arvestusvaluutasse, kasutades tehingute kuupäevadel ametlikult kehtinud Euroopa Keskpannga vahetuskursse. Selliste tehingute arveldamisest ja välisvaluutas fikseeritud finantsvarade ja -kohustuste bilansikuupäeva vahetuskursiga ümberarvestamisest tulenevad valuutakursi kasumid ja kahjumid kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes.

Realiseerunud ja realiseerumata kasumid ja kahjumid, mis tekivad välisvaluutapõhiste põhitegevuse nõuete ja kohustuste tasumisel ja ümberhindlusel, kajastatakse netomeetodil ridadel Muud äritulud (-kulud). Realiseerumata kasumid ja kahjumid, mis tulenevad rahast, raha ekvivalentide ja laenude ümberhindamisest, kajastatakse netomeetodil ridadel Finantstulud (-kulud).

Kontserni kõikide ettevõtete finantstulemused ja -seisund, mille arvestusvaluuta erineb esitusvaluutast, arvestatakse ümber esitusvaluutasse. Välismaiste ettevõtete varad ja kohustused hinnatakse ümber eurodesse bilansipäeval kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursi alusel, tulud ja kulud arvestatakse eurodesse perioodi kaalutud keskmise vahetuskursi alusel ning muud omakapitali muutused nende tekkimise päeva valuutakursi alusel. Ümberhindluste kursivahed kajastatakse muu koondkasumi hulgas, ning esitatakse omakapitali koosseisus „Valuutakursi muutuste reservina”.

Välismaise üksuse osalisel võõrandamisel või müümisel kajastatakse omakapitalis kajastatud valuutakursi vahed kasumis või kahjumis.

Välismaise üksuse omandamisel tekkivaid firmaväärtuse ja õiglasest väärtuse korrigeerimisi käsitletakse välismaise üksuse varade ja kohustustena ning need hinnatakse ümber eurodesse bilansipäeval kehtinud valuutakursi alusel.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Iniitsiaalid/initials <u>H. A.</u>
Kuupäev/date <u>25.03.2019</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

4.3. Finantsvarad

Arvestuspõhimõtted alates 1. jaanuarist 2018

Kontsern klassifitseerib finantsvarad järgmistesse mõõtmiskategooriatesse:

- need, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses.
- need, mida kajastatakse õiglasest väärtusest (kas muutusega läbi koondkasumiaruande või muutusega läbi kasumiaruande).

Klassifitseerimine sõltub Kontserni ärimudelil finantsvarade haldamisel ning rahavoogude lepingulistest tingimustest.

Tavapärasel turutingimustel toimuvaid finantsvarade oste ja müüke kajastatakse tehingupäeval ehk kuupäeval, millal Kontsern võtab endale vara ostmise või müümise kohustuse.

Finantsvarade kajastamine lõpetatakse kui õigused finantsvarast tulenevatele rahavoogudele lõppevad või antakse üle ja Kontsern annab üle sisuliselt kõik riskid ja hüved.

Finantsvarad kajastatakse esmasel arvele võtmisel õiglasest väärtusest, millele on lisatud tehingukulud, mis on otseselt seotud finantsvara omandamisega, välja arvatud finantsvarade puhul, mida kajastatakse õiglasest väärtusest muutustega läbi kasumiaruande. Õiglasest väärtusest muutustega läbi kasumiaruande kajastavate finantsvarade tehingutasud kajastatakse kuluna kasumiaruandes.

(a) Võlainstrumentid

Võlainstrumentide edasine kajastamine sõltub Kontserni ärimudelil finantsvarade haldamisel ning finantsvara lepingulistest rahavoogudest. Kontserni kõik võlainstrumentid on klassifitseeritud korrigeeritud soetusmaksumuse kategooriasse. Varad, mida hoitakse lepinguliste rahavoogude kogumiseks ning mille rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intress, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Nendest varadest saadav intressitulud kajastatakse finantstuludes sisemise intressimäära meetodil. Kajastamise lõpetamisel kajastatakse saadud kasum või kahjum kasumiaruandes muudes ärituludes/ärikuludes. Valuutakursi kasumid ja kahjumid ning krediidikahjumid kajastatakse kasumiaruandes eraldi ridadel.

(b) Omakapitaliinstrumentid

Kontsern kajastab omakapitaliinstrumentid õiglasest väärtusest. Kui Kontsern on võtnud vastu tagasivõtmatu otsuse kajastada mitte-kauplemise eesmärgil hoitavate omakapitaliinstrumentide õiglase väärtuse muutused läbi koondkasumiaruande, siis instrumendi kajastamise lõpetamisel ei klassifitseerita õiglase väärtuse muutuseid ümber kasumiaruandesse. Selliste investeeringutelt saadud dividendid kajastatakse jätkuvalt kasumiaruandes real muud äritulud.

Börsil noteeritud väärtpaperite puhul põhineb õiglane väärtus aruandeperioodi lõpus kehtinud väärtpaperi sulgemishindadele. Börsil noteerimata väärtpaperite puhul leitakse õiglane väärtus tuginedes avalikult kättesaadavale informatsioonile ning kasutades hindamistehnikana võrdlust teiste, olulises osas sarnaste instrumentide õiglase väärtusega aruandeperioodi lõpus ja/või diskonteeritud rahavoogude analüüsi.

Omakapitaliinstrumente ei tohi enam kajastada soetusmaksumuses, kuid teatud juhtudel võib soetusmaksumust lugeda ligilähedaseks õiglase väärtusega. Kontsern kajastab omakapitaliinstrumenti soetusmaksumuses vaid siis, kui pärast soetust ei ole saadaval infot investeerimisobjekti õiglase väärtuse mõõtmiseks või võimalike õiglaste väärtuste vahemik on väga lai ja soetusmaksumus on parim hinnang selle vahemiku sees.

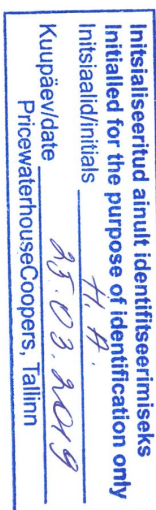
Finantsvarade väärtuse hindamist on kirjeldatud lisas 4.9.

Arvestuspõhimõtted kuni 31. detsember 2017

Kontsern liigitas finantsvarad järgmistesse kategooriatesse:

(a) Lühiajaline finantsvara väärtuse muutusega läbi kasumiaruande

Õiglasest väärtusest muutuse kajastamisega läbi kasumiaruande finantsvara on soetatud kauplemiseesmärkidel soetamise hetkel.

Õiglasest väärtuse muutuse kajastamisega läbi kasumiaruande kajastatav finantsvara hinnatakse ümber iga aruandeperioodi lõpus, kusjuures õiglasest väärtusest ei arvata maha võimalikke vara realiseerimisega kaasnevat tehingukulust. Väärtuse muutused kajastatakse kasumiaruandes. Õiglasest väärtuse muutuse kajastamisega läbi kasumiaruande kajastatava finantsvara realiseerimise kasum ja kahjum, samuti vara omamisel saadud intressid ja dividendid kajastatakse perioodi kasumiaruandes. Vara kajastatakse lühiajalisena, kui see on soetatud kauplemiseesmärkidel või selle realiseerimine toimub eeldatavasti 12 kuu jooksul.

(b) Laenud ja nõuded

Laenud ja nõuded on aktiivsel turul noteerimata finantsvarad, mille maksed on püsivad või kindlaksmääratavad, ning nende hulka ei kuulu tuletisinstrumendid. Laenud ja nõuded arvatakse käibevarahulka, v.a tähtaegade puhul, mis on pikemad kui 12 kuud pärast bilansipäeva. Need liigitatakse põhivaradeks.

Laenud ja nõuded võetakse algselt arvele nende soetusmaksumus, milleks on antud finantsvara eest makstud tasu õiglase väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvaraga otseselt seotud tehingukulutusi. Pärast esmast arvele võtmist kajastatakse laenusid ja nõudeid korrigeeritud soetusmaksumus (miinus võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused), arvestades järgnevatel perioodidel nõudelt intressitulu, kasutades sisemise intressimäära meetodit.

(c) Müügivalmis finantsvarad

Mittederatiivne finantsvara, mis ei ole raha ja raha ekvivalendid ning mis ei kuulu ka teistesse finantsvara klassidesse, loetakse müügivalmis finantsvaraks. Need arvatakse põhivarade hulka, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatses investeringu võõrandada 12 kuu jooksul bilansipäevast arvates.

Finantsvarade oste ja müüke kajastatakse tehingupäeval – kuupäeval, mil Kontsern võtab endale kohustuse finantsvara ostuks või müügiks. Investeringud võetakse algselt arvele soetusmaksumus, millele lisanduvad tehingukulud.

Kontserni finantsinvesteringuid osadesse ja aktsiatesse klassifitseeritakse müügivalmis finantsvaradeks ning neid hinnatakse õiglasest väärtuses. Finantsvarade õiglase väärtuse muutustest tekkinud kasumid ja kahjumid kajastatakse muu koondkasumina või -kahjumina, välja arvatud juhtudel, kui tegemist on varade väärtuse püsiva langusega. Müügivalmis finantsvarade õiglaseks väärtuseks loetakse nende pakkumisnoteeringuid bilansipäeva seisuga. Kui müügivalmis finantsvarade kajastamine lõpetatakse, kantakse vastav omakapitali akumulatsioon kasum või kahjum aruandeaasta kasumiaruandes. Kontserni finantsinvesteringud osadesse ja aktsiatesse, mis ei ole avalikult noteeritud, õiglase väärtuse hindamisel kasutatakse muud juhatusele kättesaadavat informatsiooni.

Muid finantsinvesteringuid, millel puudub aktiivne turg ja mille õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, kajastatakse soetusmaksumus.

4.4. Varud

Varusid kajastatakse kas soetusmaksumus või neto realiseerimisväärtuses, olenevalt sellest, kumb on madalam. Materjalide ja kaupade arvestamisel kasutatakse Kontsernis kaalutud keskmise soetusmaksumuse meetodit. Valmis- ja lõpetamata toodangu soetusmaksumus hõlmab projekteerimiskulusid, toormaterjali, otseseid tööjõukulusid, muid otseseid kulusid ja seonduvaid tootmise üldkulusid (tavalise töövõimsuse baasil), v.a. laenukulud; projektitoodete arvestamisel kasutatakse individuaalmaksumuse meetodit. Neto realiseerimisväärtus on hinnanguline müügihind tavalise äritegevuse käigus, millest on maha arvatud hinnangulised müügikulud.

4.5. Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteering on vara, mida Kontsern hoiab kas omanikuna või kapitalirendi tingimustel liisinguvtjana renditulu teenimise, turuväärtuse kasvu või mõlemal eesmärgil ning mida ei kasutata enda majandustegevuses. Kinnisvarainvesteeringud on näidatud soetusmaksumuse meetodil, see tähendab soetusmaksumus, millest on maha arvatud akumulatsioon kulum ja võimalikud allahindlused väärtuse langusest.

<p>Intsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>H. A.</u> Kuupäev/date <u>25.03.2019</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn</p>

Kinnisvarainvesteeringute amortiseerimiseks kasutatakse materiaalse põhivara analoogsete objektide amortiseerimisel kasutatavat kasulikku eluiga (lisa 4.6.c).

Kontsern avalikustab kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse raamatupidamise aruande lisa 12.

4.6. Materiaalne põhivara

Materiaalne põhivara on materiaalne vara, mida kasutatakse tootmisel, teenuste osutamisel või halduseesmärkidel pikema perioodi jooksul kui üks aasta.

(a) Kajastamine ja mõõtmine

Materiaalset põhivara kajastatakse soetusmaksumus, mida on vähendatud akumulunud kulumi ja varade väärtuse vähenemisest tuleneva kahjumi võrra. Soetusmaksumus koosneb vara ostuhinnast ja muudest otseselt soetamisega seotud kuludest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Oma tarbeks valmistatud põhivara soetusmaksumus koosneb materjalikulust, otsestest tööjõukuludest ning proportsionaalsest osast tootmise üldkuludest ja põhivara soetamise, ehitamise või tootmisega seotud laenukasutuse kulutustest.

Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest olulistest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt komponentide kasulikule elueale.

(b) Edaspidised väljaminekud

Mõne materiaalse põhivaraobjekti osad tuleb teatud ajavahemike järgi vahetada või renoveerida. Sellised väljaminekud kajastatakse materiaalse põhivara bilansilises maksumuses juhul, kui on tõenäoline, et Kontsern saab varaobjekti osaga seotud tulevast kasu ja varaobjekti osa soetusmaksumust saab usaldusväärselt hinnata. Asendatud osade kajastamine finantsseisundi aruandes lõpetatakse.

Vastavalt eelmises lõigus toodud arvele võtmise põhimõtetele ei kajastata materiaalse põhivara objekti bilansilises maksumuses igapäevase hooldusega seotud kulusid. Sellised väljaminekud on tekkepõhiselt perioodikulud.

(c) Kulumi arvestus

Kulum kajastatakse kuludes ning arvestatakse materiaalselt põhivaralt ning selle eristatavate komponentidelt lineaarsel meetodil kogu kasuliku eluea jooksul. Maad ja lõpetamata ehitisi ei amortiseerita. Kontserni ettevõtted kasutavad ühetaolisi amortisatsiooninorme.

Materiaalsele põhivarale määratud kasulikud eluead, jääkväärtused ja amortisatsioonimeetodid vaadatakse üle iga-aastaselt. Muudatustest tulenev mõju kajastub aruandeperioodis ja järgnevates perioodides.

Hinnangulised majanduslikult kasulikud eluead on järgmised:

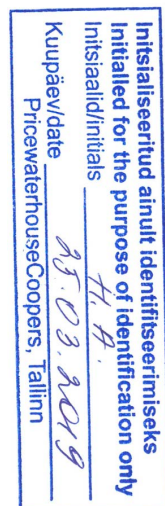
Materiaalse põhivara grupp	Kasulik eluiga
Ehitised ja rajatised	10 - 33 aastat
Masinad ja seadmed	5 - 10 aastat
Muu inventar	3 - 16 aastat

4.7. Immateriaalne põhivara

Immateriaalset põhivara (välja arvatud firmaväärtus) amortiseeritakse lineaarsel meetodil hinnangulise kasuliku eluea jooksul. Immateriaalse põhivara väärtuse langust hinnatakse juhul, kui eksisteerib sellele viitavaid asjaolusid, analoogiliselt materiaalse põhivara väärtuse languse hindamisele.

(a) Firmaväärtus

Firmaväärtuse tekkimist on kirjeldatud arvestuspõhimõttes „Konsolideerimise alused“ (lisa 4.1).

Äriühenduse tulemusena tekkinud firmaväärtus võetakse algselt arvele soetusmaksumuses. Firmaväärtuse kasulik eluiga on määramatu, mistõttu firmaväärtust ei amortiseerita kuid igal bilansipäeval hinnatakse firmaväärtuse võimalikku väärtuse langust (lisa 4.9.).

Arvele võtmise järgselt kajastatakse firmaväärtus soetusmaksumuses, mida on vähendatud väärtuse akumuleeritud languste võrra. Kapitaliosaluse meetodil kajastatud investeringute firmaväärtus sisaldub investeringu soetusmaksumuses.

(b) Uurimis- ja arendusväljaminekud

Uurimisväljaminekud on kulutused, mida tehakse uurimistulemuste rakendamisel uute toodete ja teenuste väljatöötamiseks. Uute teaduslike või tehniliste teadmiste genereerimise eesmärgil läbiviidud uuringute ja teadustööga seotud kulutused kajastatakse nende tekkimise momendil aruandeperioodi kuluna.

Arendusväljaminekud on kulutused, mida tehakse uurimistulemuste rakendamisel uute konkreetsete toodete, teenuste, protsesside või süsteemide väljatöötamiseks, kujundamiseks või testimiseks. Arendusväljaminekuid kapitaliseeritakse immateriaalse põhivarana juhul, kui arendusväljaminekute suurus on võimalik usaldusväärselt mõõta, on olemas tehnilised ja finantsilised võimalused ning positiivne kavatsus projekti elluviimiseks, Kontsern suudab kasutada või müüa loodavat vara ning immateriaalsest varast tulevikus tekkivat majanduslikku kasu on võimalik hinnata.

Kapitaliseeritud arendusväljaminekuid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud amortisatsioon ja vara väärtuse vähenemisest tingitud kahjumid. Arendusväljaminekud kajastatakse kuludes lineaarselt eeldatava kasuliku eluea jooksul, mille maksimumpikkus ei ületa üldjuhul 10 aastat. Amortiseerimist alustatakse, kui arendusprojekt on kasutusvalmis.

c) Muu immateriaalne vara

Muu immateriaalne vara hõlmab litsentse, arvutitarkvara ja omandatud kliendilepinguid. Omandatud litsentsid kajastatakse soetusmaksumuses. Omandatud arvutitarkvara litsentsid kapitaliseeritakse asjaomase tarkvara omandamiseks ja kasutusse võtmiseks kantud kulude põhjal. Muu ostetud immateriaalne vara kajastatakse soetusmaksumuses, vähendatuna akumuleerunud kulumi ja vara väärtuse vähenemisest tulenevate kahjumite võrra. Omandatud kliendilepingutest tekkinud immateriaalne vara kasulik eluiga on võrdne lepinguliste õiguste kehtivusperioodiga.

4.8. Müügiotel põhivara

Müügiotel põhivaraks loetakse materiaalselt või immateriaalselt põhivara, mis väga tõenäoliselt müüakse lähema 12 kuu jooksul ning mille puhul juhtkond on alustanud aktiivset müügitegevust ning varaobjekte pakutakse müügiks realistliku hinna eest võrreldes nende õiglase väärtusega.

Müügiotel põhivara kajastatakse bilansis käibevarana ning selle amortiseerimine lõpetatakse vara ümberklassifitseerimise hetkel. Lähtudes sellest, kumb on väiksem, kajastatakse müügiotel põhivara kas bilansilises jääkmaksumuses või õiglases väärtuses, millest on maha arvatud müügikulutused.

4.9. Varade väärtuse vähenemine

Igal bilansipäeval hindab Kontsern kriitiliselt, kas on märke, mis võiksid viidata varade väärtuse langusele. Kui ilmneb märke varade väärtuse võimalikust vähenemisest, viiakse läbi vara kaetava väärtuse test.

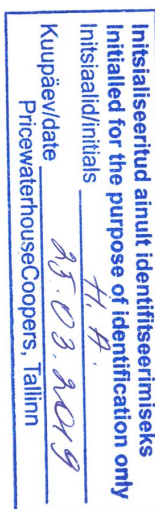
(a) Finantsvarad

Arvestuspõhimõtted alates 1. jaanuarist 2018

Kontsern hindab korrigeeritud soetusmaksumuses kajastavate võlainstrumentide oodatavat krediidikahjumit tuleviku informatsiooni baasil. Rakendatav väärtuse languse meetodika sõltub sellest, kas krediidirisk on oluliselt suurenenud.

Eeldatava krediidikahju mõõtmine võtab arvesse:

- erapooletut ja tõenäosusega kaalutud summat, mille määramisel hinnatakse mitmeid võimalikke erinevaid tulemusi,

- raha ajaväärtust ja
- aruande perioodi lõpus ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni minevikus toimunud sündmuste, praeguste tingimuste ja tulevaste majandustingimuste prognooside kohta.
- Raha ja raha ekvivalentidele, deposiidile, nõuetele ostjate vastu ja lepingulistele varadele, kus puudub oluline finantseerimise komponent, rakendab Kontsern IFRS 9 järgi lubatud lihtsustatud lähenemist ning arvestab nõuete allahindlust nõuete pikkuse oodatava krediidikahjumina nõuete esmasel kajastamisel. Kontsern kasutab allahindluste maatriksit, kus allahindlus arvutatakse nõuetele lähtudes erinevatest aegumiste perioodidest (lisa 6.3).

Arvestuspõhimõtted kuni 31. detsember 2017

- **Äritegevuse nõuded**
Äritegevuse nõuete väärtuse langus määratletakse siis, kui mõistlikul alusel on põhjust eeldada, et Kontsern ei saa tagasi kõiki nõuete esialgsete tingimuste kohaselt saadaolevaid summasid. Erinevus raamatupidamisliku väärtuse ja tulevaste sisemise intressimäära alusel diskonteeritud rahavoogude vahel kajastatakse allahindluse kahjumina kasumiaruandes. Kui äritegevusega seotud nõue osutub lootusetuks, kantakse see äritegevusega seotud nõuete reservkonto arvelt maha. Varem maha kantud summade laekumisel vähendatakse kasumiaruandes sama kulurida millelt allahindlus algselt tehti. Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud nõuete kaetav väärtus arvutatakse tulevaste rahavoogude nüüdisväärtusena kasutades varaga seotud algset sisemist intressimäära. Lühiajalisi nõudeid ei diskonteerita.

Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud nõuete kaetavat väärtust suurendatakse ainult juhul, kui kaetava väärtuse suurenemine on objektiivselt seostatav sündmusega, mis toimus pärast väärtuse vähenemisest tuleneva kahjumi kajastamist.

- **Müügivalmis finantsvara**
Kui müügivalmis finantsvara õiglase väärtuse langus on kajastatud otse omakapitalis ja esineb objektiivseid tõendeid varaobjekti väärtuse püsiva languse kohta, siis otse omakapitalis kajastatud kumulatiivne kahjum kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes, ehkki finantsvara enese kajastamist ei ole lõpetatud. Kumulatiivse kahjumi summa on soetusmaksumuse ja antud hetke õiglase väärtuse vaheline erinevus, millest on maha arvatud eelnevalt aruandeaasta kasumiaruandes kajastatud kõnealuse finantsvara kõik vara väärtuse langusest tulenevad kahjumid.

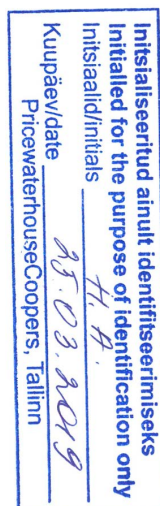
(b) Mittefinantsvarad

Piiramata kasutuseaga materiaalse põhivara ning amortiseeritavate varade puhul hinnatakse vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega. Vara kasutusväärtuse hindamisel diskonteeritakse hinnangulised tulevased rahavood nende nüüdisväärtusesse, kasutades tulumaksueelset diskontomäära, mis peegeldab nii raha väärtuse muutust ajas kui ka varaga seonduvaid riske. Kui vara ei genereeri iseseisvalt rahavoogu, leitakse kaetav väärtus raha teeniva üksuse kohta, mille koosseisu nimetatud vara kuulub.

Määramata kasuliku elueaga immateriaalsete põhivarade sh firmaväärtuse väärtuse vähenemisest tulenev kahjum kajastatakse, kui vara või raha teeniva üksuse raamatupidamisväärtus ületab vastava vara või raha teeniva üksuse kaetava väärtuse. Varade väärtuse vähenemisest tulenev kahjum kajastatakse aruandeaasta kahjumina.

Raha teeniva üksuse väärtuse langusest tekkinud kahjum jaotatakse selliselt, et esiteks vähendatakse üksusele (üksuste rühmale) jaotatud firmaväärtuse bilansilist maksumust ning seejärel hinnatakse proportsionaalselt alla kõik kõnealusesse üksusesse (üksuste rühma) kuuluvad varad.

Firmaväärtuse võimalikke languseid kontrollitakse vähemalt kord aastas majandusaasta lõpus. Kui esineb sündmusi või hinnangute muutusi, mis tingivad firmaväärtuse raamatupidamisväärtuse vähenemise, viiakse test läbi sagedamini. Väärtuse langus määratakse kindlaks firmaväärtusega seotud raha teeniva üksuse kaetava väärtuse hindamise teel.

Väärtuse languse testimiseks jagatakse firmaväärtused Kontserni nendele raha teenivatele üksustele või üksuste rühmadele, mis peaksid saama konkreetsest äriühendusest majanduslikku kasu. Firmaväärtuse väärtuse langusest tulenevad kahjumid kajastatakse perioodi kasumiaruandes.

(c) Allahindluse tühistamine

Kui väärtuse vähenemise põhjus kaob, tühistatakse varem kajastatud allahindlus. Allahindluse asjaolu- de muutumist analüüsitakse vähemalt kord aastas aruandeperioodi lõpus. Allahindlusi tühistatakse ja vara väärtust suurendatakse maksimaalselt raamatupidamisväärtuseni, mis varal oleks kujunenud, kui allahindlust ei oleks tehtud, arvestades sealhulgas vahepealset kulumit. Vara allahindluse tühistamine kajastatakse perioodi kasumiaruandes samal real, kus kajastus varasem allahindlus. Erandina ei tühis- tata firmaväärtuse allahindlust.

Müügivalmiks liigitatud omakapaliinstrumenti tehtud investeringu väärtuse langusest tulenevaid kahjumeid ei tühistata läbi kasumiaruande. Kui müügivalmiks liigitatud võlainstrumendi õiglane väärtus tõuseb ja seda tõusu saab objektiivselt seostada sündmusega, mis toimus pärast vara väärtuse langusest tuleneva kahjumi kajastamist kasumiaruandes, siis tühistatakse vara väärtuse langusest tule- nev kahjum ja tühistamise summa kajastatakse kasumiaruandes.

4.10. Rendilepingud

Kapitalirenditehinguks loetakse tehingut, mille kohaselt kõik olulised vara omandiõigusega seotud riskid ja hüved siirduvad rentnikule. Ülejäänud rendilepinguid käsitletakse kasutusrendina.

(a) Kontsern kui rendileandja

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse finantsseisundi aruandes tavakorras, ana- loogselt muule ettevõtte finantsseisundi aruandes kajastatavale varale. Kasutusrendi maksed kajasta- takse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna.

(b) Kontsern kui rentnik

Kapitalirendiga seotud vara ja kohustused kajastatakse algselt finantsseisundi aruandes vara ja kohus- tusena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdsväärtuses, juhul kui see on madalam. Makstavad rendimaksed jagatakse finantskuluks ja kohustuse vähendamiseks. Finantskulud jaotatakse rendiperioodile nii, et intressimäär oleks igal ajahetkel rendiperioodi jooksul kohustuse jääkmaksumuse suhtes sama. Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jook- sul lineaarselt kuluna.

4.11. Finantskohustused

Kõik kontserni finantskohustused kuuluvad kategooriasse „muud finantskohustused korrigeeritud soe- tusmaksumuses“. Finantskohustusi liigitatakse lühiajaliste kohustustena kui selle tasumise tähtaeg on 12 kuu jooksul alates bilansipäevast välja arvatud juhul, kui kontsernil on tingimusteta õigus lükata kohustuse täitmist edasi vähemalt 12 kuu võrra pärast aruandeperioodi lõppu. Kohustused, mille mak- setähtajad on finantsseisundi aruande kuupäevast arvestatuna üle ühe aasta, on finantsseisundi aruandes esitatud pikaajaliste kohustustena.

(a) Laenud ja võlakohustused

Laenud ja võlakohustused võetakse algselt arvele õiglasest väärtuses, millest on maha arvatud otsesed tehingukulud. Edaspidi kajastatakse laene korrigeeritud soetusmaksumuses kasutades sisemise intres- simäära meetodit.

(b) Võlad tarnijatele

Võlad tarnijatele võetakse algselt arvele õiglasest väärtuses, millest on maha arvatud tehingukulud ja edaspidi mõõdetakse neid korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivse intressimäära mee- todit.

4.12. Tulumaks ja edasilükkunud tulumaks

Tulumaksu makstakse erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt, vastuvõtukuludelt, dividendidelt ja ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Iniitsiaalid/initials <u>H. A.</u>
Kuupäev/date <u>25.03.2019</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Konsolideeritud kasumiaruandes kajastatakse Roots, Leedu ja Soomes asuvate tütarettevõtete kasumilt arvestatud ettevõtte tulumaks, edasilükkunud tulumaksukohustuse ja –vara muutuse mõju ning Eesti ettevõtete dividendide tulumaks.

(a) Ettevõtte tulumaks Eestis

Eestis 1. jaanuarist 2000 jõustunud tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata ettevõtte kasumit, vaid väljamakstud netodividende. Seega ei teki Kontserni Eestis asuvatel ettevõtetel erinevusi varade ja kohustuste maksuarvestuslike ja raamatupidamislike väärtuste vahel, millelt tekiks edasilükkunud tulumaksukohustus või –nõue. Alates 1.01.2015 on dividendidena jaotatud kasumi maksumääraks 20/80 väljamakstavalt netosummalt. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat tulumaksu kajastatakse kohustusena ja kuluna dividendide väljakuulutamise hetkel, sõltumata sellest, mis perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse. Alates 2019. aastast on võimalik dividendide väljamaksetele rakendada maksumäär 14/86. Seda soodsamat maksumäärat saab kasutada dividendimaksele, mis ulatub kuni kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendide väljamakseni, mis on maksustatud 20/80 maksumääraga. Kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendimakse arvestamisel on 2018.a. esimene arvesse võetav aasta.

Tulevase dividendi tulumaksu suhtes ei moodustata eraldist enne dividendide väljakuulutamist, kuid info selle kohta avalikustatakse lisades.

(b) Ettevõtte tulumaks teistes riikides

Kontserni Soome, Rootsi ja Leedu tütarettevõtete puhaskasum on tulumaksuga maksustatav, seega nende tulumaksuvarad ja –kohustused ning tulumaksukulud ja –tulud hõlmavad realiseerunud (tasumisele kuuluvat) ja edasilükkunud tulumaksu. Vastavad tulumaksumäärad nendes riikides on: Soomes 20% (2017:20%), Rootsis 22% (2017:22%) ja Leedu 15% (2017:15%). Maksustatav kasum arvutatakse ettevõtete kasumist enne tulumaksu, mida korrigeeritakse tulumaksu deklaratsioonides kohalike tulumaksuseaduste nõuetest lähtuvalt ajutiselt või püsivalt lubatud tulu- ja kulutäiendustega.

Edasilükkunud tulumaks on arvestatud kõikidelt olulistelt ajutistelt erinevustelt maksuarvestuse ja finantsraamatupidamise varade ja kohustuste väärtuste vahel. Edasilükkunud tulumaksuvara kajastatakse ettevõtte finantsseisundi aruandes juhul, kui on tõenäoline, et see tulevikus realiseerub. Alljärgnevaid ajutisi erinevusi ei arvestata:

- maksustamisel mittemahaarvatav firmaväärtus;
- varade või kohustuste arvele võtmine, mis ei mõjuta ei raamatupidamislikku kasumit ega ka maksustatavat tulu;
- tütarettevõtete investeeringutest tulenevad erinevused, kui ajutise erinevuse realiseerumine lähitulevikus on ebatõenäoline.

Edasilükkunud tulumaksusumma leidmisel kasutatakse maksumäärasid, mis on jõustunud või realselt seadusega sätestatud bilansipäeva seisuga ja mida eeldatavasti rakendatakse arvestuse aluseks oleva edasilükkunud tulumaksu vara realiseerimisel või tulumaksukohustuse tasumisel.

4.13. Töötajate hüvitised

(a) Kasumiosalus ja boonusskeemid

Kohustused töövõtjate ees sisaldavad muuhulgas tulemustasusüsteemidest tulenevat kohustust tulemustasu osas, mida arvestatakse vastavalt Kontserni ettevõtete finantstulemustele ning töötajatele seatud eesmärkide täitmisele.

(b) Töösuhte lõpetamise hüvitised

Töösuhte lõpetamise hüvitised kuuluvad maksmisele siis, kui Kontsern lõpetab töösuhte enne tavapäraselt pensionile jäämise kuupäeva või kui töötaja aktsepteerib vabatahtlikku töölt lahkumist vastutasuna nende hüvitiste eest. Kontsern kajastab töösuhte lõpetamise hüvitisi, kui ta on selgelt kohustunud: lõpetama töösuhte olemasolevate töötajatega vastavalt üksikasjalikule ametlikule kavale, millest ettevõttel ei ole realselt võimalik taganeda; maksma töötajatele tehtud töösuhte lõpetamist soodustava pakkumise alusel hüvitist. Kui töösuhte lõpetamise hüvitiste maksetähtaeg saabub enam kui 12 kuud pärast bilansipäeva, diskonteeritakse kohustust.

<p>Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only</p> <p>Initsiaalid/initials <u>H. A.</u></p> <p>Kuupäev/date <u>23.03.2019</u></p> <p>PricewaterhouseCoopers, Tallinn</p>
--

4.14. Eraldised

Eraldised kajastatakse siis, kui: Kontsernil on varasematest sündmustest tulenev juriidiline või faktiline kohustus; kui on tõenäoline, et selle kohustuse arveldamiseks on nõutav ressursside väljavool; summa on usaldusväärset hinnatav. Eraldisi ei kajastata tulevase tegevuskahjumi katteks.

Mitme sarnase kohustuse olemasolu korral määratakse kohustuste täitmiseks vajalik ressursside vähenemise tõenäosus kindlaks, vaadeldes kõiki kohustusi kui üht tervikut. Eraldis kajastatakse ka siis, kui ressursside väljavoolu tõenäosus seoses mistahes samasse kohustuste liiki kuuluva kohustusega võib olla väike.

Eraldisi mõõdetakse kohustuse täitmiseks eeldatavalt vajalike kulutuste nüüdisväärtuses, kasutades maksueelset diskontomäära, mis kajastab turu hinnanguid raha ajaväärtusele ja kohustusele iseloomulikele riskidele. Aja möödumisest tulenev eraldise suurenemine kajastatakse intressikuluna.

4.15. Tingimuslikud kohustused

Olulised lubadused ja muud kohustused, mis tulevikus võivad teatud tingimustel muutuda kohustuslikeks, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades tingimuslike kohustustena. Tingimuslike kohustuste üle peetakse arvestust finantsseisundi aruande väliselt.

4.16. Aktsiakapital

Lihtaktsiad liigitatakse omakapitaliks. Uute aktsiate või optioonide emiteerimisega otseselt kaasnevad kulud kajastatakse omakapitalis mahaarvamisenä laekumistest.

Kui Kontserni mistahes ettevõtte ostab tagasi ettevõtte omakapitaliinstrumentid (omaaktsiad), arvatakse makstav tasu, sh otseselt kaasnevad kulud (ilma tulumaksuta), maha Emaettevõtte omanike osast omakapitalis kuni aktsiate tühistamise või uuesti emiteerimiseni. Nende aktsiate uuesti emiteerimisel kantakse saadav tasu, millest on maha arvatud otseselt kaasnevad tehingukulud ja seotud tulumaksumõjud, Emaettevõtte omanike osasse omakapitalis.

4.17. Kohustuslik reservkapital

Vastavalt Eesti äriseadustikule moodustavad äriühingud seaduses ette nähtud kohustusliku reservkapitali. Igal majandusaastal tuleb reservkapitali kanda vähemalt 1/20 puhaskasumist kuni reservkapital moodustab 1/10 aktsiakapitali summast. Reservkapitali võib kasutada ettevõtte kahjumi katmiseks ning aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitalist on keelatud teha aktsionäridele väljamakseid.

4.18. Aktsiapõhised tehingud

Kontsernil on omakapitaliinstrumentidega arveldatavaid aktsiapõhiseid hüvitisplaanide (lisa 27). Aktsiate eest töötajate poolt ettevõttele osutatud teenuste (tööpanus) õiglane väärtus kajastatakse kuluna ning omakapitalis kirjel „Jaotamata kasum“ üleandmisperioodi jooksul (optiooni väljaandmisest kuni aktsiate emiteerimise perioodi alguseni). Saadud teenuste õiglane väärtus määratakse lähtudes töötajatele võimaldatud omakapitaliinstrumentide õiglasest väärtusest nende võimaldamise kuupäeval. Aktsiaemissiooni käigus aktsiate eest saadavad summad miinus otsesed tehingukulud kajastatakse omakapitalis aktsiakapitali ja ülekursi kirjetel.

4.19. Segmendiaruandlus

Tegevussegmendid ehk tegevusvaldkonnad on ettevõtte osad, mis osalevad äritegevuses ja millelt ettevõtte võib teenida tulu ja kanda kulusid; mille kohta on kättesaadavad eraldi finantsandmed ja millele koostatakse eraldi eelarveid. Segmendiaruandlus vaadatakse regulaarselt üle ettevõtte tegevjuhtkonna poolt, otsustamaks segmendile vahendite eraldamist ja hindamaks segmendi tulemuslikkust.

4.20. Müügitulu kliendilepingutelt

Arvestuspõhimõtted alates 1. jaanuarist 2018

Müügitulu on tulu, mis tekib Kontserni tavapärase äritegevuse käigus. Müügitulu kajastatakse tehinguhinnas. Tehinguhind on kogutasu, mida Kontsernil on õigus saada lubatud kaupade või teenuste klien-

Intialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initiaals
H. H.
Kuupäev/date
AS O3.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

dile üleandmise eest ja millest on maha arvatud kolmandate isikute nimel kogutavad summad. Kontsern kajastab müügitulu siis, kui kontroll kauba või teenuse üle antakse üle kliendile.

(a) Kaupade müük

Kontsern toodab ja müüb elektri jaotusseadmeid ja juhtaparatuuri ning mitmesuguseid metalltooteid. Müük kajastatakse kui kontroll toodete osas on üle antud, see tähendab, et tooted on tarnitud kliendile, klient saab otsustada toodete turustamise ja hinna üle ning pole täitmata kohustusi, mis võiksid mõjutada kliendi poolt toodete aktsepteerimist. Tooted on tarnitud, kui need on saadetud kokkulepitud kohta, toodete kahjustumise ja hävimisega seotud riskid on üle läinud kliendile ning klient on aktsepteerinud tooted vastavalt müügilepingule, aktsepteerimise nõue on aegunud või on Kontsernil objektiivset tõendusmaterjali selle kohta, et kõik aktsepteerimise nõuded on täidetud.

Kontsern kajastab nõude kui kaubad on tarnitud, kuna sellel ajahetkel tekib tingimusteta õigus saada tasu, mille maksmine sõltub ainult aja möödumisest.

Kui elektriseadmeid toodetakse vastavalt tellija spetsifikatsioonidele, mille osas puudub alternatiivne kasutus, näiteks vara on niivõrd spetsiifiline, mistõttu Kontsern ei saa toodet alternatiivselt kasutada või müüa ilma oluliste kuludeta; ning lisaks on õigus saada tasu vastavalt teostatud tööde valmidussastmest, siis kajastatakse müügitulu tootmisprotsessi jooksul. Müügitulu leitakse tegelike tehtud kulude ning kogu eeldatavate kulude suhtena. Kui kliendile on bilansipäevaks esitatud arveid väiksemas summas, kui tootmisperioodi jooksul arvestatud müügitulu, siis kajastatakse lepinguline vara finantsseisundi aruandes Nõuded ostjatele ja muud nõuded real (lisa 8). Juhul, kui esitatud arved ületavad tootmismahtu, siis kajastatakse lepinguline kohustus finantsseisundi aruandes Ostjate ettemaksete real.

Kui Kontsern osutab kliendile täiendavaid teenuseid pärast seda, kui kontroll kauba üle on kliendile üle läinud, siis on nimetatud teenuse osutamine eraldiseisev teostamiskohustus ja müügitulu kajastatakse perioodi jooksul kui teenust osutatakse.

(b) Elektri kaupade projekti- ja jaemüük

Kontsern opereerib jaekaupluste ketti, kus müüakse nii Kontsernis toodetud tooteid kui ka muid elektrinstallatsiooni töödeks vajalike kaupu. Müügitulu kaupade müügist kajastatakse kui Kontsern müüb toote kliendile.

Tehinguhind kuulub maksmisele koheselt või maksegraafikuna, kui klient ostab ja võtab toote kauplusest kaasa. Kliendil on õigus defektiga toode vahetada seadusest tuleneva aja jooksul. Kuna tagastatud toodete arv on püsinud aastaid samal tasemel, siis on väga tõenäoline, et olulist kumulatiivselt kajastatud müügitulu tühistamist ei toimu. Igal bilansipäeval vaadatakse üle selle eelduse kehtivus ja hinnanguline tagastuste arvu.

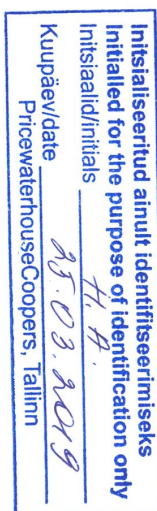
Kui Kontsern osutab kliendile täiendavaid teenuseid pärast seda, kui kontroll kauba üle on kliendile üle läinud, siis on nimetatud teenuse osutamine eraldiseisev teostamiskohustus ja müügitulu kajastatakse perioodi jooksul kui teenust osutatakse.

(c) Elektritööd ja muud teenused

Müügitulu teenuste osutamisest kajastatakse perioodil kui teenuseid osutatakse. Fikseeritud hinnaga lepingute puhul kajastatakse müügitulu vastavalt tegelikult osutatud teenustele aruandeperioodi lõpuks suhtena kogu lepingu mahtu, kuna klient saab teenusest kasu samal ajal kui seda osutatakse. Müügitulu leitakse tegelike tehtud kulude ning kogu eeldatavate kulude suhtena.

Juhul kui lepingus on mitu teostamiskohustust, siis jaotatakse tehingu kogutasu igale teostamiskohustusele eraldiseisva müügihinna alusel. Juhul kui seda ei eksisteeri, tuletatakse see eeldatava kulu pluss marginaali alusel. Juhul kui leping sisaldab toodete paigaldamist, siis kajastatakse müügitulu toodete müügist kindlal ajahetkel, kui kaubad on tarnitud, nende omandiõigus on üle läinud ja klient on kaubad aktsepteerinud.

Hinnangud müügitulu, kulude ja lepingu täitmise ulatuse osas vaadatakse üle kui tingimused muutu-
vad. Selle tulemusena tekkinud suurenemised või vähenemised hinnangulises müügitulus või kuludes kajastatakse selle perioodi kasumiaruandes, kui tingimused, mis põhjustasid ülevaatamise, said juhtkonnale teatavaks.

Fikseeritud tasuga lepingute puhul tasub klient fikseeritud summad vastavalt maksegraafikule. Juhul, kui Kontserni poolt osutatud teenuste maht ületab saadud makseid, siis kajastatakse lepinguline vara finantsseisundiaruandes Nõuded ostjatele ja muud nõuded real (lisa 8). Juhul, kui saadud makseid ületavad osutatud teenuste mahtu, siis kajastatakse lepinguline kohustus finantsseisundiaruandes Ostjate ettemaksete real.

Juhul kui lepingus on muutuv tasu, siis kajastatakse see müügituluna ainult juhul, kui on väga tõenäoline, et seda hiljem ei tühistata.

Arvestuspõhimõtted kuni 31. detsember 2017

Tulu koosneb Kontserni tavapärase äritegevuse käigus kaupade ja teenuste müügi eest saadud või saadaoleva tasu õiglasest väärtusest. Tulu kajastamisel arvatakse maha käibemaks, tagastused, hinnavähendused ja allahindlused ning elimineeritakse Kontsernisisene müük.

(a) Kaupade müük – jae- ja hulgimüük

Kontsern toodab ja müüb elektrijaotusseadmeid ja juhtaparatuuri ning mitmesuguseid metalltooteid. Kauba müüki kajastatakse siis, kui Kontserni ettevõtte on tarninud tooted ostjale, ostjal on täielik otsustusõigus toodete üle ning ei ole ühtegi täitmata kohustust, mis võiks mõjutada ostja poolt toodete vastuvõtmist. Tulu kajastamine ei toimu enne, kui olulised omandiga seonduvad riskid on läinud üle ostjale ja ostja on tooted kooskõlas müügilepinguga vastu võtnud või vastuvõtmisest keeldumiseks ettenähtud periood on möödunud või Kontsernil on objektiivseid tõendeid selle kohta, et kõik vastuvõtmise kriteeriumid on täidetud. Müüki kajastatakse müügilepingutes sätestatud hindade põhjal.

Kontsernil on elektritarvete müümiseks jaemüügikauplused. Kaupade müüki kajastatakse siis, kui Kontserni ettevõtte müüb toote kliendile. Jaemüügil arveldatakse tavaliselt sularahas või pangakaardiga.

(b) Teenuste osutamine

Tulu teenuste osutamisest kajastatakse teenuse osutamise momendil või lähtudes toote valmidusastmest bilansipäeval. Valmidusastme meetodit rakendatakse juhul, kui on tegemist projektitootega mille juures kliendil on õigus teha tootes olulisi muudatusi kogu tootmisprotsessi jooksul. Valmidusastme määramisel rakendatakse kulumeetodit.

Valmidusaste on kindlaks määratud lähtudes bilansipäevaks tehtud lepingu tegelike kulude ja lepingu eeldatud kulude suhtest. Lepingu tegelikud kulud koosnevad otse- ja üldkuludest. Kui tellijale on bilansipäevaks esitatud arveid suuremas või väiksemas summas, kui valmidusastme meetodil arvestatud tulu, siis kajastatakse vahet finantsseisundi aruandes kohustuse või nõudena. Kui on tõenäoline, et lepingu kogukulud ületavad lepingu kogutulused, kajastatakse oodatav kahjum täies ulatuses koheselt kasumiaruandes.

4.21. Renditulu

Kinnisvarainvesteeringutest saadud renditulu kajastatakse aruandeperioodi müügituluna rendiperioodi vältel lineaarselt, kui klient saab teenusest kasu samal ajal kui seda osutatakse Grupi poolt. Antud rendisoodustusi käsitletakse renditulu koostisosana (lisa 4.10).

4.22. Intressi- ja dividenditulu

(a) Intressitulu

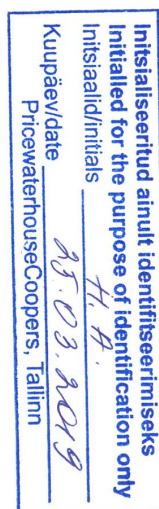
Intressitulu kajastatakse ajalise suhte alusel, kasutades efektiivse intressimäära meetodit. Kui nõude väärtus on langenud, vähendab Kontsern bilansilist maksumust kaetava väärtuseni, milleks on prognoositav tulevane rahavoog, mis on diskonteeritud instrumendi esialgse tegeliku intressimääraga. Intressitulu langenud väärtusega laenudelt kajastatakse, kasutades esialgset tegelikku intressimäära.

(b) Dividenditulu

Dividenditulu kajastatakse siis, kui tekib õigus makseid saada.

4.23. Puhaskasum aktsia kohta

Tavapuhaskasum aktsia kohta leitakse jagades aruandeaasta Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist perioodi kaalutud keskmise emiteeritud aktsiate arvuga. Lahustatud puhaskasum aktsia kohta

leitakse jagades aruandeaasta Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist perioodi kaalutud keskmise aktsiate arvuga, arvesse võttes ka potentsiaalselt lahustuva toimega emiteeritavate aktsiate arvu.

4.24. Dividendide jaotamine

Dividendide jaotamist ettevõtte aktsionäridele kajastatakse kohustusena Kontserni finantsaruannetes perioodil, mil ettevõtte aktsionärid dividendid kinnitavad.

4.25. Seotud osapooled

Konsolideeritud aastaaruande koostamisel on seotud osapoolteks loetud:

- ASi Harju KEK, kelle omanduses on 31,39% ASi Harju Elekter aktsiatest;
- Emaettevõtte juhatuse ja nõukogu liikmeid;
- eelpool loetletud isikute lähikondlasi - juhtorgani liikme abikaasat, alaealisi lapsi või liikmega ühist majapidamist omavaid isikuid;
- ettevõtteid, mida kontrollivad juhatuse ja nõukogu liikmed.

4.26. Aruandeperioodi järgsed sündmused

Aruandeaasta finantsaruanded kajastavad olulisi vara ja kohustuste hindamist mõjutavaid asjaolusid, mis ilmnesid bilansipäeva ja aruande koostamispäeva vahemikus ning on seotud aruandeperioodi või eelnevate perioodide tehingutega. Olulisi aruandeperioodijärgseid sündmusi, mis ei ole seotud aruandeperioodi või eelnevate perioodide tehingutega, ei kajastata finantsseisundi aruandes, nende sisu on avalikustatud aastaaruande lisades.

5 Raamatupidamishinnangud ja otsused

Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, nõuetele vastavate finantsaruannete koostamisel tuleb kasutada juhtkonnapoolseid raamatupidamislikke hinnanguid. Samuti tuleb juhtkonnal teha arvestuspõhimõtete valiku ja rakendamisega seotud otsuseid.

Juhtkonnapoolseid otsuseid ja hinnanguid on järjepidevalt üle vaadatud ning need põhinevad ajaloolisel kogemusel ning muudel asjaoludel, mille hulka kuuluvad ka sellised prognoosid tulevaste perioodide sündmuste suhtes, mida peetakse olemasolevate tingimuste juures mõistlikeks.

5.1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel läbi viidud kõige olulisemad juhtkonnapoolsed raamatupidamislikud hinnangud

(a) Kinnisvarainvesteeringute ja materiaalse põhivara kasulik eluiga (lisa 4.5, 4.6, 12, 13)

Juhtkond on hinnanud kinnisvarainvesteeringu, hoonete ja seadmete kasuliku eluea arvestades tootmise mahte ja tingimusi, ajaloolisi kogemusi antud valdkonnas ning tulevikuperspektiive. Amortisatsiooninorme tõstetakse juhul, kui kasulik eluiga osutub lühemaks esialgselt prognoositust, tehniliselt vananenud varad kantakse maha või hinnatakse alla.

(b) Finantsinvesteeringute õiglase väärtus (lisa 11)

Kontsern avalikustab raamatupidamise aastaaruandes Skeleton Technologies Group OÜ õiglase väärtuse, mille hindamisel võtab aluseks rahastamisvoorus kasutatud osade emiteerimishinda.

6 Finantsriskide juhtimine

6.1. Finantsriski tegurid

Oma igapäevases tegevuses puutub Kontsern kokku erinevate riskidega, mille juhtimine on oluline ning lahutamatu osa ettevõtte äritegevusest. Ettevõtte võime identifitseerida, mõõta ning kontrollida erinevaid riske on oluliseks sisendiks kogu Kontserni kasumlikkusele. Risk on Kontserni juhtkonna poolt defineeritud kui võimalik negatiivne kõrvalekalle oodatavast finantstulemusest. Peamisteks riskifaktoriteks on tururisk (sh valuutarisk, hinnarisk ja intressirisk), krediidirisk, likviidsusrisk ning kapitalirisk.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initiaali/initials H. H.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Kontserni riskijuhtimise aluseks on Nasdaq Tallinna Börsi, Finantsinspektsiooni ja teiste regulatiivsete organite poolt seatud nõuded, üldiselt aktsepteeritud raamatupidamisstandardite ja hea tava jälgimine ning ettevõtte sisemised regulatsioonid ning riskipoliitikad. Riskide juhtimine üldisel tasandil sisaldab riskide määramist, mõõtmist ning kontrollimist. Peamine roll riskide juhtimisel ja riskiprotseduuride kinnitamisel on Emaettevõtte juhatusel nii konsolideeritud kui ka individuaalselt iga tütar- ning Emaettevõtte tasandil. Emaettevõtte nõukogu teostab järelevalvet juhatuse riskide maandamiseks võetud meetmete üle.

6.2. Tururisk

(a) Valuutarisk

Valuutarisk on risk, et finantsinstrumentide õiglane väärtus või rahavood kõiguvad tulevikus vahetuskursi muutuste tõttu. Kontserni tegevus toimub Eestis (valuuta EUR), Soomes (valuuta EUR), Leedus (valuuta EUR) ja Rootsis (valuuta SEK). Valuutariskivabadeks finantsvaradeks ja –kohustusteks loetakse euros nomineeritud finantsvarasid ja –kohustusi. Tulenevalt tütaretevõtete soetamisega Rootsis on Kontsern alates 2018. aastast avatud Rootsi krooni kursi kõikumisele euro suhtes.

EUR '000	31.12.2018		31.12.2017	
	EUR	SEK	EUR	SEK
Varad	602	8 038	0	498
Kohustused	1 217	-3 806	-19	-330
Avatud valuutapositsioon	-615	4 231	-19	168
Tulud	126	14 038	0	415
Kulud	-769	-13 500	0	-459
Avatud valuutapositsioon	-643	538	0	-44

Valuutakursside kõikumise võimalik mõju Kontserni aruandeperioodi koondkasumile on leitud lähtuvalt aruandeperioodi valuutakursside maksimaalse kõikumise ulatusest. Kontserni avatud valuutapositsiooni tundlikkuse analüüsimisel on kõik muud muutujad konstantsed.

Võimalik mõju koondkasumile:

EUR '000	2018	2017
SEK valuutakursi mõju +9,5% (2017: +6,3%)	-300	-3
SEK valuutakursi mõju -9,5% (2017: -6,3%)	363	3

Valuutariskide maandamiseks sõlmitakse Kontsernis võimalikult palju välislepinguid ning tehakse enamus kontsernisisesed tehingud eurodes. Allolevas tabelis on välja toodud Kontserni nõuded ja kohustused välisvaluutas. Nende olemasolul kasutatakse võimalusel välisvaluutas fikseeritud nõuete laekumisest saadavaid vahendeid samas valuutas fikseeritud kohustuste tasumiseks. Kõik olemasolevad pikaajalised laenu- ja rendilepingud on sõlmitud eurode, mistõttu käsitletakse neid valuutariskivabade kohustustena.

Tulenevalt eeltoodust on juhtkond seisukohal, et Kontsern ei ole olulises osas valuutariskidele avatud ja seetõttu ei ole Kontsernis kasutatud eraldi instrumente valuutariskide maandamiseks 2018. ja 2017. aastal.

(b) Hinnarisk

Kontsern puutub kokku omakapitaliinstrumentide hinnariskiga, mis tuleneb Kontserni hoitavatest investeringutest. Muude pikaajaliste finantsinvesteeringutena kajastatud Skeleton Technologies Group OÜ 9,84%lise osaluse turuhinna kõikumine võib oluliselt mõjutada Kontserni varade väärtust. 2016. aasta investeerimisvooru järgselt kasvas finantsinvesteeringu väärtus 1,6 miljoni euro võrra. Ümberhindluse kasum kajastati muus koondkasumis. Informatsioon Skeleton Technologies Group OÜ osaluse kohta on esitatud lisan 11.

Intialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials H. H.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Muude pikaajaliste finantsinvesteeringutena on kajastatud ka börsil noteeritud väärtpapereid ja SIA Energokompleks 14,0% osalust. Nende finantsinvesteeringute õiglane väärtus vähenes aruandeaastal kokku 295 tuhat eurot (lisa 11).

(c) Intressirisk

Kuna Kontsernil ei ole olulisi intressi teenivaid varasid, on Kontserni tulud ja äritegevuse rahavood turu intressimäärade muutustest sisuliselt sõltumatud.

Kontserni intressimäärade risk tuleneb lühiajalistest ja pikaajalistest võlakohustustest, mis on võetud ujuva intressimääraga. Muutuva määraga finantskohustuste kaudu puutub Kontsern kokku rahavoo-gude intressimäärade riskiga. Kontserni intressimäärade risk on esmalt sõltuvuses Euribori (Euro Inter-bank Offered Rate) võimalikust muutusest. Kontserni pikaajalised võlakohustused seisuga 31. detsember 2018 kandsid 3-kuu ja 6-kuu Euribor-il põhinevat ja lühiajalised laenud 3-kuu Euribor-il põhinevaid ujuvaid intressimäärasid (lisa 16).

Bilansipäeval oli Kontserni intressikandvate finantsinstrumentide intressimäärade struktuur järgmine:

EUR '000	Lisa	31.12.2018	31.12.2017
Muutumatu määraga finantskohustused	16	302	238
Muutuva määraga finantskohustused	16	11 803	3 297
Kokku		12 105	3 535

Kui intress oleks aasta jooksul muutunud keskmiselt ühe protsendipunkti võrra, oleks kasum või kahjum ja omakapital kasvanud (või kahanenud) alljärgnevalt (eeldusel, et ülejäänud muutujad on konstantid). Samadel alustel tehti arvutus ka 2017. aastal.

EUR '000	31.12.2018	31.12.2017
Ühe protsendipunkti suurune tõus	-118	-33
Ühe protsendipunkti suurune langus	118	33

6.3. Krediidirisk

(a) Krediidiriski hindamine

Krediidirisk väljendab potentsiaalset kahju, mis võiks tekkida juhul, kui Kontserniga majandus-tehingus osalev vastaspool ei suuda täita oma lepingulisi kohustusi ja tagada finantsinstrumendist tulenevaid rahavoogusid. Krediidirisk kaasneb põhiliselt raha ja raha ekvivalentidega, deposiitide, nõuetega ostjate vastu, lepingulistest varadega ja Kontserni poolt antud laenudega.

Krediidiriski juhitakse grupipõhiselt, aktsepteerides pikaajaliste koostööpartneritena Balti riikides ja Skandinaavias ainult minimaalse „A“ krediitireitinguga pankasid ja finantseerimisasutusi. Likviidsusriski hajutamiseks hoiab Kontsern vabu rahalisi vahendeid erinevates pankades: Swedbank AB grupi pankades, AS SEB Pank, AS LHV Group, Luminor Group AB, ja OP Corporate Bank gruppi kuuluvate pankade arvelduskontodel. Nimetatud krediidasutuste või nende emafirmade krediitireitingud Moody's Investor Service'i kohaselt aruande koostamise seisuga olid vähemalt „A“.

Kontserni krediidiriski suurust mõjutavad enim iga kliendiga seotud spetsiifilised asjaolud. Samas läh-tub Kontserni juhtkond krediidiriski hindamisel ka üldisematest asjaoludest, nagu kliendi juriidiline staatus (era- või riiklik ettevõtte), klientide geograafiline paiknemine, tegevusharu, riigi majanduslik seisundit ning tulevase majandusprognoose. Kontserni kogemus näitab, et kõige suurem krediidirisk valitseb erasektori tellijate osas, kõige madalama krediidiriskiga on riiklikud asutused ja kohalikud omavalitsused.

Krediidiriskide vähendamiseks jälgitakse igapäevaselt klientide maksedistsipliini ja nende võimet endale võetud kohustusi täita. Kontsernisiseste ja -välise reitingute põhjal kehtestatakse klientidele indivi-

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initiaald/initials H. H.
 Kuupäev/date 31.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

duaalsed krediilimiidid. Krediilimiitide kasutamise üle teostatakse regulaarset seiret. Jaeklientidele müügil toimub arveldus sularahas või tuntud pankade maksekaartidega. Kaardimaksete nõue on tagatud Swedbank AS kaardimaksete lepinguga, millega on tagatud kaardimaksete laekumine kahe pangapäeva jooksul – seega ei kaasne jaeklientidega olulist krediidiriski. On kehtestatud tingimused, mille korral alustatakse võla sissenõudmist kohtu teel.

Maksimaalne krediidiriskile avatud summa on ostjatelt laekumata arvete bilansiline maksumus, millest on maha arvatud nõuete allahindlused, ning hoiused pangas ja finantsasutustes.

EUR '000	Lisa	31.12.2018	31.12.2017
Raha ja raha ekvivalendid	7	3 142	10 992
Deposiidid	11	0	5 000
Nõuded ostjatele ja muud nõuded	8	22 218	13 575
Kokku		25 360	29 567

Aruandeperioodi seisuga oli Kontserni krediidirisk 25,4 miljonit eurot ja 31.12.2017 seisuga 29,6 miljonit eurot. Juhtkond on seisukohal, et Kontsernil puudub oluline kahjumirisk, mis ületaks juba kajastatud allahindluse summat.

Seisuga 15. märts 2019 on ostjatelt laekumata arvete 31.12.2018 bilansilisest maksumusest tasumata 1,96 miljonit eurot (31.12.2017: 0,80 miljonit eurot).

(b) Finantsvarade krediidikõlblikkus

Alates 1.jaanuarist 2018 rakendab Kontsern oodatavate krediidikahjude mõõtmiseks IFRS 9 lihtsustatud lähenemisviisi, mis kasutab oodatava kahjumiga seotud elueaga seotud allahindlusi kõikidele ostjate nõuetele ja lepingulistele varadele. Mineviku kahjumäärasid on korrigeeritud, et kajastada jooksvat ning tulevikuinformatsiooni makromajanduslike faktorite kohta, mis mõjutavad ostjate võimet nõuete tasumiseks. Ülevalpool kirjeldatud põhimõtete alusel raha ja rahaekvivalentide allahindlus IFRS 9 rakendamise kuupäeva (01.jaanuari 2018) ja 31. detsembri 2018 seisuga oli ebaoluline.

Oodatava krediidikahjumi mõõtmiseks rühmitatakse nõuded ostjatele ja lepingulised varad lähtudes krediidiriski ühistest tunnustest ning aegumise perioodist. Oodatavad krediidikahjumi määrad põhinevad viimase 24 kuu kuni 31. detsember 2018 või vastavalt kuni 1. jaanuar 2018 maksedistsipliinil, vastavatel perioodidel esinenud ajaloolistel krediidikahjumitel ning arvestades majanduskasvu ja turuintressimäärade prognoose.

Ülevalpool kirjeldatud põhimõtete alusel oli nõuete allahindlus 31. detsembri 2018 ja 1. jaanuari 2018 (IFRS 9 rakendamise kuupäeval) seisuga alljärgnev:

EUR'000	Lisa	Makse- tähtaeg tulevikus	Maksed üle tähtaja kuni 30pv	Maksed üle tähtaja üle 30pv	Maksed üle tähtaja üle 60pv	Maksed üle tähtaja üle 90pv	Kokku
01. jaanuar 2018							
Oodatud kahjumimäär		0,27%	1,45%	3,7%	11,38%	55,43%	
Nõuded ostjate vastu	8	10 195	1 156	450	162	274	12 237
Lepingulised varad	8	1 496	0	0	0	0	1 496
Muud nõuded	8	15	0	0	0	0	15
Allahindlus kokku		32	17	17	18	152	236
31. detsember 2018							
Oodatud kahjumimäär		0,22%	0,74%	2,70%	4,87%	12,4%	
Nõuded ostjate vastu	8	15 230	1 235	480	218	158	17 321
Lepingulised varad	8	4 802	0	0	0	0	4 802
Muud nõuded	8	94	0	0	0	0	94
Allahindlus kokku		44	9	14	11	19	97

Intsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. H.
 Kuupäev/date 15.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Enne 31. detsembrist 2017 rakendatud arvestusmeetodid

Nõuded hinnati alla siis, kui mõistlikul alusel oli põhjust eeldada, et Kontsern ei saa tagasi kõiki nõuete esialgsete tingimuste kohaselt saadaolevaid summasid. Nõude väärtuse langusele viitavateks asjaoludeks loeti võlgniku olulisi finantsraskusi, võlgniku pankroti tõenäosust ja maksete maksmata jätmist või maksmisega viivitamist (makse hilineb üle 180 päeva).

6.4. Likviidsusrisk

Likviidsusrisk on risk, et Kontsernil tekib raskusi oma finantskohustustega seotud kohustuste täitmisel, mida arveldatakse raha või muu finantsvara üleandmisega. Juhatus jälgib pidevalt rahavooprognose, arvestades Kontserni rahaliste vahendite olemasolu ja piisavust võetud kohustuste täitmiseks ning Kontserni strateegiliste eesmärkide finantseerimiseks.

Likviidsusriski maandatakse erinevate finantsinstrumentidega, nagu laenud ja kapitalirent. Aruandeperioodil on sõlmitud arvelduskrediidi ja pikaajalised laenulepingud, mis samuti aitavad võimalikku likviidsusriski maandada (lisa 16). Majandusaasta lõpu seisuga oli Kontsernil vabu rahalisi vahendeid mahus 3,1 miljonit eurot, võlakohustusi mahus 12,1 miljonit eurot (lisa 16), võlad tarnijatele ja muud lühiajalised kohustused 14,9 miljonit eurot (lisa 18), kohustused kokku 31,2 miljonit eurot. Kontserni lühiajalise võlgnevuse kattekordaja ja likviidsuskordaja olid 2018. aastal vastavalt 2,2 ja 1,5 ning 2017. aastal 2,4 ja 1,6.

Kontserni finantskohustuste analüüs maksetähtaegade lõikes:

EUR '000	Lisa	< 3 kuud	3-12 kuud	1-5 aastat	üle 5 aasta	Kokku
31.12.2017						
Võlakohustused		160	481	2 938	0	3 579
Võlad tarnijale	18	9 079	0	0	0	9 079
Muud võlad	18	670	0	0	0	670
Kokku		9 909	481	2 938	0	13 328

EUR '000	Lisa	< 3 kuud	3-12 kuud	1-5 aastat	üle 5 aasta	Kokku
31.12.2018						
Võlakohustused		1 678	5 038	5 524	0	12 240
Võlad tarnijale	18	10 602	0	0	0	10 602
Muud võlad	18	1 180	0	35	0	1 215
Kokku		13 460	5 038	5 559	0	24 057

6.5. Kapitali juhtimine

Kontserni eesmärk kapitali juhtimisel on kaitsta Kontserni jätkusuutlikkust, et tagada tootlus aktsionäridele ja hüved teistele huvitatud osapooltele ning et säilitada optimaalne kapitalistruktuur kapitalikulu vähendamiseks.

Kapitalistruktuuri säilitamiseks või korrigeerimiseks võib Kontsern korrigeerida aktsionäridele makstavate dividendide summat, tagastada kapitali aktsionäridele, emiteerida uusi aktsiaid või müüa varasid võlgade vähendamiseks.

Vastavalt levinud praktikale kasutab Kontsern kapitali jälgimiseks võla ja kapitali suhet ning omakapitali osakaalu. Võla ja kapitali suhe arvutatakse netovõla suhtena kogukapitali. Netovõlg saadakse raha ja rahaekvivalentide lahutamisel kogu võlast (konsolideeritud finantsseisundi aruandes kajastatud lühi- ja pikaajalised intressikandvad võlakohustused). Kogukapital on konsolideeritud finantsseisundi aruandes kajastatud omakapitali ja netovõla summa. Omakapitali suhe saadakse omakapitali jagamisel varade kogumahuga.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>H. A.</u> Kuupäev/date <u>25.03.2019</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Kontserni omakapitali suhe:

EUR'000	Lisa	31.12.2018	31.12.2017
Intressikandvad võlakohustused	16	12 105	3 535
Raha ja raha ekvivalendid	7	-3 142	-10 992
Netovõlg		8 963	-7 457
Kokku omakapital		66 939	69 931
Kokku kapital		75 902	62 474
Võla ja kapitali suhe		11,8%	-11,9%
Varad kokku		98 153	89 977
Omakapitali osakaal		68,2%	77,7%

Kontserni Emaettevõtte asukohamaa seadustest tulenevalt on kehtestatud miinimumnõuded ettevõtete omakapitali piirmääradele. Seaduse kohaselt peab ettevõtte omakapitali suurus moodustama vähemalt poole aktsiakapitalist, aga mitte vähem kui 25 tuhat eurot. Aruandeperioodil on Kontsern täitnud kõiki seadustest tulenevaid nõudeid omakapitali suurusega seotud usaldusnormatiividele.

6.6. Õiglase väärtuse hindamine

Kontsern kategoriseerib varad ja kohustused sõltuvalt nende õiglase väärtuse hindamisest kolmele eri tasemele:

- Tase 1: Varad ja kohustused, mida hinnatakse börsi või muu aktiivse reguleeritud turu korrigeerimata hinnas.
- Tase 2: Varad ja kohustused, mida hinnatakse hindamismeetoditega, mis põhinevad otseselt või kaudselt jälgitavatel sisenditel. Selle kategooria alla liigituvad näiteks finantsinstrumentid, mis on hinnatud kasutades sarnaste instrumentide hindu aktiivsel reguleeritud turul või ka finantsinstrumentid, mille ümberhindluseks kasutatakse küll reguleeritud turu hinda, kuid mille likviidsus börsil on madal. Seisuga 31. detsember 2018 ja 2017 ei olnud kontsernil finantsinstrumente, mis kuuluksid tasemel 2.
- Tase 3: Varad ja kohustused, mille ümberhindluseks kasutatavad hindamismeetodid põhinevad mittejälgitavatel sisenditel.

Raha ja raha ekvivalendid (lisa 7), deposiidid, nõuded ostjatele ja muud nõuded (lisa 8), võlakohustused (lisa 16), võlad tarnijatele ja muud lühiajalised kohustused (lisa 18) on lühiajalised, seega on juhtkonna hinnangul nende bilansiline väärtus lähedane nende õiglasele väärtustele.

Suurem osa Kontserni lühi- ja pikaajalistest võlakohustustest baseeruvad ujuval intressimääral, mis muutub vastavalt turu intressimääradele. Juhtkonna hinnangul ei ole Kontserni riskimarginaalid oluliselt muutunud võrreldes laenude saamise ajaga ja Kontserni võlakohustuste intressimäärad vastavad turutingimustele. Õiglase väärtuse määramiseks on kasutatud diskonteeritud rahavoogude analüüsi, diskonteerides lepingulisi tuleviku rahavooge kehtivate turuintressimääradega, mis on Kontsernile kättesaadavad sarnaste finantsinstrumentide kasutamisel. Eelpool nimetatud finantsinstrumentide õiglase väärtus vastab tasemele 3.

Aktiivsetel turgudel kaubeldavate finantsinstrumentide (noteeritud väärtpaberid, lisa 11) õiglase väärtus põhineb bilansipäeval noteeritud turuhindadel ja on sõltuvalt õiglase väärtuse hindamise meetodist klassifitseeritud tasemel 1. Noteerimata finantsvara õiglase väärtus (lisa 11) on määratud juhtkonna poolt, hindamine vastab tasemele 3.

Lisaks avalikustab Kontsern raamatupidamise aruande lisa 12 kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse, mida hinnatakse iga aruandeperioodi lõpus sõltuvalt õiglase väärtuse hindamise meetodist klassifitseeritud tasemel 3.

<p>Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only</p> <p>Iniitsiaalid/initials <u>H. A.</u></p> <p>Kuupäev/date <u>25.03.2019</u></p> <p>PricewaterhouseCoopers, Tallinn</p>

7 Raha ja pangakontod

EUR'000	Lisa	31.12.2018	31.12.2017
Sularaha kassas		2	5
Arvelduskontod pankades		3 140	10 987
Raha ja raha ekvivalendid kokku	6.3	3 142	10 992

8 Nõuded ostjatele ja muud nõuded

EUR'000	Lisa	31.12.2018	31.12.2017
Nõuded ostjatele			
Ostjatelt laekumata arved		17 321	12 237
Ebatõenäoliselt laekuvad arved		-87	-209
Kokku nõuded ostjatele		17 234	12 028
Lepingulised varad			
Lepingulised varad		4 802	1 496
Allahindlus		-10	-
Kokku lepingulised varad		4 792	1 496
Muud nõuded			
Muud lühiajalised nõuded		94	15
Muud viitlaekumised		98	36
Kokku muud nõuded		192	51
Nõuded ostjatele ja muud nõuded kokku	6.3	22 218	13 575

Lepingulised varad on suurenenud, kuna Kontsern on pakkunud aruandeaastal rohkem fikseeritud hinnaga lepingulisi teenuseid, mille puhul müügitulu kajastatakse vastavalt tegeliku osutatud teenuste perioodi jooksul. Sealhulgas sisaldab antud muutus ka 2018.aastal soetatud äriühendustest tulenevaid samalaadseid teenuseid. Kontsern prognoosis seisuga 31.12.18 ka IFRS 9 tulenevat allahindluse vajadust (lisa 6.3).

Muutused nõuete allahindluses

Finantsvarade allahindluste bilansilised väärtused seisuga 31.12.2018, arvestades standardi muutusest tulenevaid algsaldode ümberhindlusi:

EUR'000	Nõuded ostjate vastu		Lepingulised varad	
	2018	2017	2018	2017
Algsaldo 31.detsember				
Allahindlused- arvatud IAS 39 järgi	-209	-206	-	-
Jaotamata kasumi arvelt korrigeeritud summad - arvatud vastavalt IFRS 9-le	-23	-	-4	-
Algsaldo 1.jaanuar vastavalt IFRS 9-le	-232	-206	-4	-
01.jaanuar-31.detsember toimunud muutused				
Kuludesse kantud ebatõenäolised arved	-52	-54	-6	-
Lootusetuks kantud ebatõenäolised arved	197	51	-	-
Lõppsaldo 31. detsember	-87	-209	-10	-

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

9 Ettemaksed

EUR'000	Lisa	31.12.2018	31.12.2017
Maksude ettemaksed	19	480	921
Ettemakstud kulud		693	253
Ettemaksed kokku		1 173	1 174

10 Varud

EUR'000		31.12.2018	31.12.2017
Tooraine ja materjal		11 747	7 868
Lõpetamata toodang		1 946	2 487
Valmistoodang		2 056	1 399
Ostetud kaubad müügiks		1 719	1 283
Kokku		17 468	13 037
Kulu varude allahindlusest perioodil 1.1. – 31.12.		7	3

11 Finantsinvesteeringud

EUR'000		2018	2017
31. detsembri seisuga			
Deposiidid (korrigeeritud soetusmaksumuses)		0	5 000
Noteeritud väärtpaberid (müügivalmis finantsvara õiglasest väärtuses)		0	4 935
Lühiajalised finantsinvesteeringud kokku		0	9 935
Noteeritud väärtpaberid (õiglasest väärtuses läbi muu koondkasumi)		4 712	0
Muud aktsiainvesteeringud (õiglasest väärtuses läbi muu koondkasumi)		4 864	0
Muud aktsiainvesteeringud (müügivalmis finantsvara õiglasest väärtuses)		0	4 662
Muud aktsiainvesteeringud (müügivalmis finantsvara soetusmaksumuses)		0	22
Muud finantsvarad väärtuse muutusega läbi kasumiaruande		11	0
Pikaajalised finantsinvesteeringud kokku		9 587	4 684
Kokku		9 587	14 619

1. jaanuar - 31. detsember toimunud liikumised

Lisa

1. Finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuses

Bilansiline maksumus aasta alguses		5 000	-
Soetatud		0	5 000
Tähtajalise hoiuse lõpetamine		-5 000	-
Bilansiline maksumus perioodi lõpus		0	5 000

2. Finantsvarad õiglasest väärtuses läbi muu koondkasumi*(2017: müügivalmis finantsvarad õiglasest väärtuses)*

Bilansiline maksumus eelmise perioodi lõpus		9 597	21 969
IFRS 9 rakendamise mõju	3	175	0
Bilansiline maksumus aasta alguses		9 772	21 969
Soetatud		99	4 999
Aktsiate müük		0	-17 307
Õiglase väärtuse muutus läbi koondkasumi		-295	0
Muud muutused		0	-64
Bilansiline maksumus perioodi lõpus		9 576	9 597

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

2017. aasta aprillis avas Kontsern LHV Pangas üheks aastaks tähtajalise deposiidi, maksumusega 5,0 miljonit eurot. Hoiustamise tähtaeg lõppes 13.04.2018. Lühiajalistelt investeringult tekkinud intressitulu kokku oli 15,2 tuhat eurot, millest aruandeaastal laekus 4,2 tuhat eurot.

2017. aasta kolmandas kvartalis paigutas Kontsern 5,0 miljonit eurot rahalisi vahendeid börsil noteeritud ettevõtete väärtipaberitesse. 2018. aastal otsustas juhtkond neid edaspidi kajastada pikaajalise finantsvarana. Finantsvarade õiglane väärtus vähenes 2018. aastal 322 tuhande euro võrra.

Muud aktsiainvesteeringud seisuga 31.12.2018 sisaldavad investeeringut Skeleton Technologies Group OÜ osadesse summas 4 662 tuhat eurot (31.12.2017: 4 662 tuhat eurot). 3. juunil 2015 omandas AS Harju Elekter 10%lise osaluse superkondensaatorite arendamise ja tootmisega tegelevas ettevõttes Skeleton Technologies Group OÜ. Osade õiglase väärtuse hindamine on aktiivse turu puudumisel keeruline protsess, mis hõlmab eelduste tegemist ja otsustusi, mis väärtust oluliselt mõjutavad. Skeleton Technologies Group OÜ on tootmist järk-järgult suurendamas ning tulevikus genereeritavate rahavoo-gude hindamine sisaldab olulist määramatust. AS Harju Elektri osalus on pärast 2016. aastal toimunud rahastamisvoorude vähenenud 9,84%-ni. Juhtkonnale kättesaadav informatsioon on piiratud (majandusaastaruanne) ning seetõttu ei ole juhtkonna hinnangul põhjendatud vara õiglase väärtuse muutmise võrreldes 31.12.2017 seisuga. Avaliku info alusel oli viimane rahastamisvoor 2016.aastal.

19. jaanuaril 2017 sõlmisid Motherson Sumi Systems Limited ja PKC Group Oyj juhatus ühinemislepingu. PKC Group Oyj aktsionäridele tehti ülevõtmispakkumine hinnaga 23,55 eurot aktsia kohta. ASile Harju Elekter laekus aktsiate eest 30. märtsiks 2018 25,78 miljonit eurot, saades ühekordset tulu 24,84 miljonit eurot.

12 Kinnisvarainvesteeringud

EUR'000	Maa	Ehitised	Lõpetamata ehitised	Kokku
31.12.2016 seisuga				
Soetusmaksumus	2 582	10 967	3 055	16 604
Kogunenud kulum	0	-3 331		-3 331
Jääkväärtus	2 582	7 636	3 055	13 273
1. 1. - 31.12.2017 toimunud liikumised				
Soetatud	543	0	3 522	4 065
Arvestatud kulum	0	-490	0	-490
Ümberklassifitseerimine	0	6 018	-6 018	0
Ümberklassifitseerimine kinnisvara- investeeringuks (Lisa 13)	0	1 033	0	1 033
Liikumised kokku	543	6 561	-2 496	4 608
31.12.2017 seisuga				
Soetusmaksumus	3 125	18 829	559	22 513
Kogunenud kulum	0	-4 632		-4 632
Jääkväärtus	3 125	14 197	559	17 881
1. 1. - 31.12.2018 toimunud liikumised				
Soetatud	0	0	2 637	2 637
Arvestatud kulum	0	-714	0	-714
Ümberklassifitseerimine	0	3 074	-3 074	0
Liikumised kokku	0	2 360	-437	1 923
31.12.2018 seisuga				
Soetusmaksumus	3 125	21 837	122	25 084
Kogunenud kulum	0	-5 280		-5 280
Jääkväärtus	3 125	16 557	122	19 804

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Kontserni kinnisvarainvesteeringuteks on tootmis- ja kontorihooned, mis paiknevad Eestis: Keila linnas, Saue vallas ja Haapsalus.

29. augustil 2017 aastal avas AS Stera Saue ASile Harju Elekter kuuluvas Allika tööstuspargis 3 400m² tootmispinnaga tehase. 2018. aasta jooksul jätkati ASile Stera Saue teise ja kolmanda etapi ehitamist ning võeti arvele vastavalt 4 000m² ja 3 000m² ulatuses uusi tootmispindasid. Kokku kasvasid ASile Stera Saue renditavad tootmispinnad 10 400m²ni.

2017. aastal toimusid kinnisvarainvesteeringutes ümberklassifitseerimised seoses Kontserni rentniku PKC Eesti AS poolt vabastatud ruumide kasutusele võtmisega Kontserni tootmispindadena.

Soetusmaksumuse meetodil arvestatud kinnisvarainvesteeringute õiglane väärtus seisuga 31.12.2018 on juhtkonna hinnangul 27,8 (31.12.2017: 22,1) miljonit eurot. Juhtkonna poolne hinnang on tehtud diskonteeritud rahavoogude meetodil, võttes arvesse kehtivaid rendilepinguid, nendes ettenähtud kasvumäärasid, turu keskmisi vakantsuse määra ja prognoositud tarbijahinnaindeksi muutust. Tulevasi rahavoogusid diskonteeriti määraga 11%. Kinnisvarainvesteeringute puhul hinnati rendile antud kinnisvara seisukorda, lepingute pikaajalisust ja väljarentimise võimalust. Kinnisvarainvesteeringud õiglas väärtuses on sõltuvalt õiglase väärtuse hindamise meetodist klassifitseeritud tasemel 3 (lisa 6.6).

Kinnisvarainvesteeringute otsesed ülalpidamis- ja remondikulud olid 2018. aastal 402 (2017: 280) tuhat eurot. Saadud renditulude kohta on informatsioon esitatud lisa 14.

Seisuga 31.12.2018 puudusid Kontsernil lepingulised kohustused kinnisvarainvesteeringute soetamiseks järgnevatel perioodidel.

13 Materiaalne põhivara

13.1. Materiaalse põhivara liikumine

EUR'000	Lisa	Maa	Ehitised ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu inventar	Lõpeta- mata ehitised ja ette- maksed	Kokku
31.12.2016 seisuga							
Soetusmaksumus		641	11 337	7 317	1 118	170	20 583
Kogunenud kulum		0	-3 124	-5 621	-866		-9 611
Jääkmaksumus		641	8 213	1 696	252	170	10 972
1.1. - 31.12.2017 toimunud liikumised							
Soetatud		0	66	616	359	2 048	3 089
Soetatud tütarettevõtte ostuga		0	0	9	25	0	34
Müüdüd põhivara jääkväärtuses		0	0	-78	-18	0	-96
Arvestatud kulum		0	-489	-370	-124	0	-983
Ümberklassifitseerimine		0	956	3	0	-959	0
Ümberklassifitseerimine kinnisvarainvesteeringuks	12	0	-1 033	-1	1	0	-1 033
Liikumised kokku		0	-500	179	243	1 089	1 011
31.12.2017 seisuga							
Soetusmaksumus		641	11 292	7 438	1 337	1 259	21 967
Kogunenud kulum		0	-3 579	-5 563	-842		-9 984
Jääkmaksumus		641	7 713	1 875	495	1 259	11 983

EUR'000	Lisa	Maa	Ehitised ja rajati- sed	Masinad ja seadmed	Muu inventar	Lõpeta- mata ehitised ja ette- maksed	Kokku
1.1. - 31.12.2018 toimunud liikumised							
Soetatud		1 363	47	2 275	190	2 623	6 498
Soetatud tütaretevõtte ostuga	28	0	0	75	25	26	126
Müüdnud põhivara jääkväärtuses		0	0	-43	-3	0	-46
Arvestatud kulum		0	-488	-507	-158	0	-1 153
Ümberklassifitseerimine		0	696	1 007	0	-1703	0
Ümberklassifitseerimine kinnisva- rainvesteeringuks	12	51	568	0	24	-643	0
Valuutakursimuutus		0	0	-2	-1	-2	-5
Liikumised kokku		1 414	823	2 805	77	301	5 420
31.12.2018 seisuga							
Soetusmaksumus		2 055	12 591	10 599	1 415	1 560	28 220
Kogunenud kulum		0	-4 055	-5 919	-843		-10 817
Jääkmaksumus		2 055	8 536	4 680	572	1 560	17 403

2018. aasta septembris avati tütaretevõttes AS Harju Elekter Teletehnik FMS automaatliin. Koos renoveerimistöödega, mille käigus suurenesid tütaretevõtte tootmispinnad ligi 9 000 m²ni, ulatus investeeringute maksumus kokku 3 miljoni euron.

AS Harju Elekter rajas Haapsallu päikeseelektrijaama, mis on ettevõtte jaoks esimene taoline. Haapsalu jaama paari hektari suurusele maa-alale paigaldati üle 2 700 paneeli, mis teeb jaama võimsuseks 700 kilovatti.

Aruandeaastal maha kantud ja müüdnud põhivarade soetusmaksumus oli kokku 366 (2017: 706) tuhat eurot, sealhulgas masinad ja seadmed 194 (2017: 504) tuhat eurot ja muu materiaalne põhivara 172 (2017:168) tuhat eurot. Maha kantud põhivarad olid täielikult amortiseerunud.

Seisuga 31.12.2018 oli täielikult amortiseerunud kasutuses oleva põhivara soetusmaksumus 1 608 tuhat eurot ja seisuga 31.12.2017 oli 2 732 tuhat eurot. Seisuga 31.12.2018 puudusid Kontsernil lepingulised kohustused materiaalse põhivara soetamiseks järgnevatel perioodidel.

13.2. Kapitalirendi tingimustel ostetud põhivara

EUR '000	Ehitised	Masinad ja seadmed	Kokku
31.12.2017 seisuga			
Soetusmaksumus	1 905	468	2 373
Jääkväärtus	1 420	352	1 772
31.12.2018 seisuga			
Soetusmaksumus	1 905	3 277	5 182
Jääkväärtus	1 359	3 084	4 443

2018. aastal sõlmiti uusi kapitalirendilepinguid kokku 2 809 tuhande euro väärtuses. 2017. aastal uusi kapitalirendilepinguid ei sõlmitud. Informatsioon kapitalirendi võlgnevuste ja tingimuste kohta on esitatud lisas 16.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials H. A.
Kuupäev/date 25.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

14 Kasutusrent

EUR '000	Lisa	1. jaanuar – 31. detsember	
		2018	2017
Renditulud			
- kinnisvarainvesteeringutelt		2 135	1 742
- muud		33	2
KOKKU	23	2 168	1 744
Rendikulud			
Maa		59	35
Büroo-, kaubandus- ja tootmisruumid		861	170
Transpordivahendid		191	166
Muud		20	15
KOKKU		1 131	386

Renditulu kajastub kasumiaruandes müügituludes, rendiobjektidega seotud kulud ja amortisatsioon on müüdüd toodete kuludes.

Kinnisvarainvesteeringute rendilepingud on sõlmitud 1 kuni 9 aastaks. Kui osapooltel on soov renditingimusi muuta, siis räägitakse renditingimused läbi enne rendiperioodi lõppemist; vastasel juhul pikeneb leping automaatselt ühe aasta võrra. Rendilepingute ülesütleamise tähtaeg on sõltuvalt lepingust 1 kuni 18 kuud.

Juhatuse hinnangul jagunevad kehtivate rendilepingute võimalike tuleviku rendimaksete summad järgnevate perioodide lõikes järgmiselt:

31. detsembri seisuga	EUR '000	2018	2017
Renditulud			
< 1 aasta		2 596	1 783
1-5 aastat		9 455	5 565
> 5 aasta		4 195	3 248
Kokku renditulud		16 246	10 596

Mittekatkestatavate kasutusrentide tuleviku rendimaksete summa lepingutähtaegade alusel

31. detsembri seisuga	EUR '000	2018	2017
Renditulud			
< 1 aasta		1 914	1 654
1-5 aastat		52	725
Kokku renditulud		1 966	2 379
Rendikulud			
< 1 aasta		723	328
1-5 aastat		2 682	446
Kokku rendikulud		3 405	774

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

15 Immateriaalne põhivara

15.1. Immateriaalse põhivara liikumine

EUR '000	Lisa	Firma- väärtus	Arendus- välja- minekud	Litsentsid	Kliendi- lepingud	Kokku
31.12.2016 seisuga						
Soetusmaksumus		4 860	305	1 443	0	6 608
Kogunenud kulum		0	-198	-979	0	-1 177
Jääkmaksumus		4 860	107	464	0	5 431
1.1. - 31.12.2017 toimunud liikumised						
Soetused		0	97	61	0	158
Soetatud tütarettevõtte ostuga		510	0	0	1 233	1 743
Arvestatud kulum		0	-36	-181	-455	-672
Liikumised kokku		510	61	-120	778	1 229
31.12.2017 seisuga						
Soetusmaksumus		5 370	402	1 504	1 233	8 509
Kogunenud kulum		0	-234	-1 160	-455	-1 849
Jääkmaksumus		5 370	168	344	778	6 660
1.1. - 31.12.2018 toimunud liikumised						
Soetused		0	260	215	0	475
Soetatud tütarettevõtte ostuga	28	864	0	0	0	864
Arvestatud kulum		0	-54	-217	-450	-721
Ümberklassifitseerimine		0	60	-57	-3	0
Valuutakursimuutused		-18	0	0	0	-18
Liikumised kokku		846	266	-59	-453	600
31.12.2018 seisuga						
Soetusmaksumus		6 216	658	1 620	1 230	9 724
Kogunenud kulum		0	-224	-1 335	-905	-2 464
Jääkmaksumus		6 216	434	285	325	7 260

Kontsernil on piiramatu kasutuseaga immateriaalse vara objektiks vaid firmaväärtus.

Arendusväljaminekud on uute konkreetsete toodete valmistamise ja katsetustega seotud otsesed kulud. Litsentsid on põhiliselt tootevalmistuslitsentsid ja arvutitarkvara.

Seoses tütarettevõtte Telesilta Oy soetamisega 2017. aastal võeti immateriaalse varana arvele kliendilepingud 541 tuhande euro väärtuses, mida amortiseeritakse kuludesse 3 aasta jooksul, ning avatud tellimused klientidelt 689 tuhande euro väärtuses, mis amortiseeriti täielikult 2018. aastal. Aruandeaastal kanti kulusse 450 (2017: 455) tuhat eurot.

15.2 Firmaväärtuse kaetava väärtuse testimine

Positiivne firmaväärtus on tekkinud läbi osaluse soetamise tütarettevõtetes.

2018. aasta alguses ostis AS Harju Elekter 100% suuruse osaluse müügi- ja tehnilisi lahendusi pakkuvas Rootsi ettevõttes SEBAB AB ning tehasevalmistuse tehnilisi hooneid tootvas sõsarettevõttes Grytek AB. Tütarettevõtete soetamisega suurenes firmaväärtus kokku 806 tuhande euro võrra.

Eelmiste perioodide firmaväärtus 5 370 tuhat eurot tekkis 2014. aastal kui soetati 100%line osalus tütarettevõttes Finnkumu Oy, ning 2017. aastal kui soetati 100% suurune osalus Soome laevaehituse

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initiaallid/initials H. P.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

elektritööde ettevõttes Telesilta Oy ja 80,52% suurune osalus elektrimaterjalide ja -seadmete müügi- ettevõttes Energo Veritas OÜ.

Firmaväärtus on seotud tütarettevõtte võimega teenida eraldiseisvaid rahavooge ning tütarettevõtte on seega madalaim positiivse firmaväärtuse arvestuse ja jälgimise tase (raha teeniv üksus, RTÜ). Tütar- ettevõtte kasutusväärtus on leitud diskonteeritud rahavoogude meetodil ning selle suurust võrreldi RTÜ bilansilise (sh firmaväärtus) väärtusega.

Üldised firmaväärtuse kasutusväärtuse hindamise põhimõtted

Alljärgnevalt on kirjeldatud juhatuse poolt tehtud eeldusi ja hinnanguid, millele tuginedes viidi läbi RTÜ kaetava väärtuse testid. RTÜ koosseisu kuulub ka üksusele jagatud firmaväärtus. Juhtkonna hinnangud tuginevad ajaloolistele andmetele, kuid võtavad järgmiste perioodide prognooside osas arvesse aruan- de koostamise hetkeks väljakujunenud turusituatsiooni ja teisi põhjendatud eeldusi. Nii Finnkumu OY kui teiste tütarettevõtete soetusel tekkinud firmaväärtuse hindamisel kasutati järgnevaid sisendeid:

- Prognoosi periood on 2019-2023, millele lisandub terminalaasta.
- Diskonteeritud rahavoogude leidmisel on kasutatud diskontomäära 9,8%.
- Kaetava väärtuse testis on kasutatud aastast kasvumäära 2%.
- Müügitulude kasvu on prognoositud keskmiselt 10% aastas.

Hinnangute muutuste võimalik mõju

Raha teeniva üksuse kasutusväärtust võrreldakse tehtud investeeringu ja firmaväärtuse suurusega. Arvestades, et kasutusväärtuse leidmisel on tegemist hinnanguga, võib valitud sisendite muutmisel olla hindamistulemusele suurendav või vähendav mõju. Kontserni juhtkond on viinud läbi sensitiivsusa- nalüüsi oluliste kasutatud sisendite ja eelduste suhtes ning ei tuvastanud selliseid sisendeid ega eeldu- si, mille muutumine mõistlikus ulatuses põhjustaks firmaväärtuse allahindamise vajaduse.

16 Võlakohustused

16.1. Võlakohustused 31. detsembri seisuga

EUR '000	2018	2017
Võlakohustused		
Lühiajalised pangalaenu	4 967	0
Pikaajaliste pangalaenu tagasimaksed järgmisel perioodil	989	511
Pikaajaliste liisingkohustuste tagasimaksed järgmisel perioodil	670	114
Lühiajalised laenu seotud osapooltega	30	0
Kokku lühiajalised võlakohustused	6 656	625
Pikaajalised pangalaenu	3 429	2 409
Pikaajalised liisingkohustused	2 020	501
Kokku pikaajalised võlakohustused	5 449	2 910
Võlakohustused kokku	12 105	3 535
Võlakohustused perioodi alguses	3 535	1 971
Perioodi 1.01. – 31.12. jooksul toimunud liikumised		
Arvelduskrediidi jääkide muutus	4 967	-642
Saadud pikaajalised pangalaenu	2 175	2 630
Saadud lühiajalist laenu seotud osapooltelt	30	0
Pikaajaliste laenu tasumine	-677	-127
Uued liisingkohustused	2 680	0
Pikaajaliste liisingkohustuste tasumine	-605	-297
Võlakohustused perioodi lõpus	12 105	3 535

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initiaald/initials H. H.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

16.2. Lühiajaliste pangalaenude tingimused

31.detsembri seisuga (EUR '000)

Alus- valuuta	Laenujääk		Laenulimiit		Intressimäär	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
SEK	115	-	244	-	3,40%	-
EUR	186	-	500	-	3 kuu euribor+1,20%	-
EUR	180	-	600	600	3 kuu euribor+0,75%	1 kuu euribor+1,00%
EUR	3 411	-	3 500	2 000	3 kuu euribor+0,65%	3 kuu euribor+0,65%
EUR	1 075	-	2 500	1 000	3 kuu euribor+1,30%	3 kuu euribor+1,30%
EUR	-	-	2 000	-	3 kuu euribor+0,90%	-

Pangalaenude garanteerimiseks panditud varade kohta on informatsioon esitatud lisas 17.

16.3. Pikaajaliste pangalaenude tingimused

31.detsembri seisuga (EUR '000)

Alus- valuuta	Laenujääk		Laenulimiit		Intressimäär 2018	Tagastamise tähtaeg
	2018	2017	2018	2017		
EUR	187	238	0	0	2,00%	30.09.2022
EUR	535	-	2 800	-	6 kuu euribor+1,35%	31.07.2023
EUR	3 696	2 682	4 635	2 994	3 kuu euribor+0,95%	24.10.2021

Pangalaenude garanteerimiseks panditud varade kohta on informatsioon esitatud lisas 17.

16.4. Kapitalirendikohustus

Rendimaksete nüüdisväärtus:

EUR '000	Nüüdisväärtus
Jääk seisuga 31.12.2016	912
Tasutud rendimaksed	-297
Jääk seisuga 31.12.2017	615
Uued rendikohustused	2 680
Tasutud rendimaksed	-605
Jääk seisuga 31.12.2018	2 690

Rendilepingute alusvaluutaks on euro. Kapitalirendilepingute intressimäärad olid 31.12.2018 seisuga vahemikus 1,1% – 2,07% (31.12.2017 seisuga 1,5% – 2,07%). Kapitalirendikohustuse kaalutud keskmine efektiivne intressimäär oli 2018. aastal 0,81% ja võrreldaval perioodil 1,66%.

16.5. Kapitalirendikohustus tagasimaksetähtaja järgi

EUR '000	<1 aasta	1-5 aastat	Kokku
Seisuga 31.12.2017			
Rendimaksete miinimumsumma	311	314	625
Realiseerimata finantskulu	-7	-3	-10
Rendimaksete nüüdisväärtus	304	311	615

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initiaald/initials H. P.
 Kuupäev/date 31.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

EUR '000	<1 aasta	1-5 aastat	Kokku
Seisuga 31.12.2018			
Rendimaksete miinimumsumma	706	2 087	2 793
Realiseerimata finantskulu	-36	-67	-103
Rendimaksete nüüdisväärtus	670	2 020	2 690

Rendimakseid tasutakse igakuiselt.

17 Laenude tagatised ja panditud vara

Panditud varad jääkväärtuses:

31. detsembri seisuga EUR '000	2018	2017
*Kommertspant vallasvarale	500	500
*Kinnisvarainvesteeringud	9 042	3 040
**Maa ja ehitised	330	370

*Kontsern on sõlminud Swedbank AS-iga lühiajalise laenu ja investeerimislauende lepingud. Laenude tagatiseks on Swedbank AS-i kasuks panditud kommertspandiga Emaettevõtte vallasvara ning seatud hüpoteegid kinnisvarainvesteeringutele. Seatud hüpoteekide maksumuseks on kokku 7,3 miljonit eurot. Panditud varade tagatisel on Kontsernil võimalik kasutada lühiajalist laenu kuni 2,5 miljonit eurot ja pikaajalisi laenusid kuni 4,6 miljonit eurot. Aruandekuupäeva seisuga oli kasutusel pikaajalist laenu 3,7 miljonit eurot.

*Kontsern on sõlminud ABga SEB bankas pikaajalise investeerimislauende lepingu. Laenu tagatiseks on panditud AB SEB bankas kasuks Leedus asuvad kinnisvarad, väärtusega 1,2 miljonit eurot. Panditud varad tagavad osaliselt pikaajalist laenu kuni 2,8 miljonit eurot. Aruandekuupäeva seisuga oli kasutusel pikaajalist laenu 0,5 miljonit eurot.

**Kontsern on pantinud hüpoteegiga maa ja ehitised Kurikan Osuuspankki kasuks investeerimislauende katteks. Panditud vara tagatisel võeti pikaajalist laenu 300 tuhat eurot, mille jääk aruandekuupäeva seisuga on 187 tuhat eurot.

18 Võlad tarnijatele ja muud võlad

31. detsembri seisuga EUR '000	2018	2017
Võlad tarnijatele		
Võlg kaupade ja teenuste eest	10 393	8 790
Võlg materiaalse põhivara eest	5	0
Tasumata kinnisvarainvesteeringud	204	289
Võlad tarnijatele kokku	10 602	9 079
Muud lühiajalised kohustused		
Võlad töövõtjatele	3 129	3 053
Muud viitvõlad	1 013	664
Muud kohustused	167	6
Muud lühiajalised kohustused kokku	4 309	3 723
Võlad tarnijatele ja muud võlad kokku	14 911	12 802

Intialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 31.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

19 Maksud

31. detsembri seisuga EUR '000	Lisa	2018	2017
Ettemaks			
Käibemaks		360	861
Ettevõtte tulumaks		90	56
Sotsiaalmaks		30	4
Kokku	9	480	921
Maksuvõlg			
Käibemaks		1 268	1 389
Ettevõtte tulumaks		44	270
Üksikisiku tulumaks		422	267
Sotsiaalmaks		603	386
Muud maksud		72	64
Kokku		2 409	2 376

20 Tingimuslikud kohustused**20.1. Tulumaks**

31. detsembri seisuga EUR '000	2018	2017
Jaotamata kasum	52 412	55 048
Omanikele maksimaalselt võimalik väljamakstav dividendisumma	44 832	46 959
Dividendide väljamaksmisega kaasnev tulumaksukulu	7 580	8 089

Maksimaalse võimaliku tulumaksukohustuse arvestamisel on lähtutud eeldusest, et jaotatavate neto dividendide ja tasumisele kuuluva tulumaksu summa ei või ületada jaotuskõlblikku kasumit seisuga 31. detsember 2018.

Tingimusliku tulumaksukohustuse arvutamisel on aluseks võetud maksimaalne maksumäär 20/80, mis kehtib alates 1. jaanuarist 2015. Alates 2019. aastast on võimalik dividendide väljamaksetele rakendada osaliselt soodsamat maksumäära (14/86) nendele dividendimaksetele, mis ulatuvad kuni kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendide väljamakseni, mis on maksustatud 20/80 maksumääraga.

Kontsernil on 2019. aasta dividendide väljamaksmisel võimalik kasutada soodustatud 14% maksumäära 319 tuhandelt eurolt.

20.2 Potentsiaalsed maksuriskid

Maksuhaldur ei ole algatanud ega läbi viinud Kontserni ettevõtete maksurevisjoni ega üksikjuhtumi kontrolli üheski ettevõttes. Maksuhalduril on õigus kontrollida Kontserni ettevõtete maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahv. Juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata Kontsernile täiendava maksusumma.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

21 Aktsiakapital ja reservid

21.1. Aktsiakapital ja ülekurs

31. detsembri seisuga	Ühik	2018	2017
Aktsiakapital	EUR '000	11 176	11 176
Aktsiate arv (tasutud täies ulatuses)	Tk '000	17 740	17 740
Ülekurs	EUR '000	804	804

Seisuga 31.12.2018 oli AS Harju Elekter nimiväärtuseta lihtaktsiate arv 17 739 880. Põhikirjajärgne maksimaalne lubatud aktsiakapital on 14,0 miljonit eurot ja minimaalne 3,5 miljonit eurot.

21.2. Dividend aktsia kohta

Kasumi jaotamise otsuse kohaselt maksti 2018. aastal 2017. aasta eest dividende 0,24 eurot aktsia kohta, kokku 4,3 miljonit eurot. Dividendid maksti välja 22. mail 2018. Võrreldaval perioodil maksti 2016. aasta eest dividende 0,18 eurot aktsialt, kokku 3,2 miljonit eurot.

21.3. AS Harju Elekter nõukogu ja juhatuse liikmete osalus

		Aktsiate kogus	Otsene osalus	Kaudne osalus
Palla, Endel	Nõukogu esimees	1 249 000	7,04%	0,36%
Kirsme, Aare	Nõukogu liige	228 250	1,29%	0,20%
Toome, Andres	Nõukogu liige	30 000	0,17%	0,34%
Tombak, Triinu	Nõukogu liige	15 000	0,08%	0,00%
Allikmäe, Andres	Juhatusesimees	225 000	1,27%	0,00%
Kuhi-Thalfeldt, Aron	Juhatusesimees	11 000	0,06%	0,00%
Kokku		1 758 250	9,91%	0,90%

Aktsionäride omanduses olevate aktsiate arv ja osaluse protsent on fikseeritud 31.12.2018 kell 23:59 seisuga. Vastavalt Nasdaq Tallinna Börsi reglemendi nõuetele on emitent kohustatud majandusaasta aruandes esitama teabe oma juhatuse ja nõukogu liikmetele (otsene osalus) ning nende lähikondsetele (kaudne osalus) kuuluvate emitendi aktsiate arvu kohta majandusaasta lõpu seisuga. Kaudse osalusena käsitletakse ka Kontserni nõukogu või juhatuse liikme poolt kontrollitavale äriühingule kuuluvate aktsiatega esindatud hääli.

21.4. Üle 5% aktsiatega määratud hääli omavad aktsionärid

31. detsembri seisuga	2018	2017
AS Harju KEK	31,39%	31,39%
ING Luxembourg S.A	10,71%	10,71%
Endel Palla	7,04%	6,90%
Aktsionärid kelle osalus on väiksem kui 5%	50,86%	51,00%

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

21.5. Reservid

EUR '000	Lisa	Kohustuslik reserv-kapital	Aktsia-optsoon	Ümberhindluse-reserv	Valuuta-kursi muutuste reserv	Kokku reservid
Saldo 01.01.2017		1 242	0	17 969	3	19 214
Realiseerunud kasum müügival-mis finantsvara müügist (-)		0	0	-16 367	0	-16 367
Valuutakursimuutus		0	0	0	-3	-3
Saldo 31.12.2017		1 242	0	1 602	0	2 844
Arvestuspõhimõtete muutus	3	-	0	153	-	153
Korrigeeritud saldo 01.01.2018		1 242	0	1 755	0	2 997
Finantsvara ümberhindluse neto-kahjum (-)	11	0	0	-295	0	-295
Aktsiapõhine hüvitis	27	0	97	0	0	97
Valuutakursimuutus		0	0	0	-134	-134
Saldo 31.12.2018		1 242	97	1 460	-134	2 665

Ümberhindluse reserv

Ümberhindluse reserv koosneb finantsvarade ümberhindlusest õiglasesse väärtusesse tekkinud realiseerimata kasumitest ja kahjumitest. Kontsernil on ümberhindluse reservi all kajastatud Skeleton Technologies Group OÜ, börsil noteeritud ettevõtete väärtpaperite ning SIA Energokomplekss finantsinvesteeringu ümberhindluse väärtus.

Seoses 1. jaanuarist 2018 muutunud IFRS 9 muudatusega ei ole omakapitaliinstrumendi puhul finantsvara kajastamine soetusmaksumuses lubatud. Uute arvestuspõhimõtete rakendamisel hindas Kontsern SIA Energokomplekss õiglaseks väärtuseks 175 tuhat eurot, suurendades ümberhindluse reservi 153 tuhande euro võrra (lisa 3), mis suurenes aruandeaasta lõpus veel 27 tuhande euro võrra, kokku 180 tuhat eurot.

PKC Group Oyj aktsiate müügiga vähenes 2017. aastal ümberhindluse reserv 16 367 tuhat eurot, mis kajastati pärast vara realiseerimist tuluna.

Valuutakursi muutuste reserv

Valuutakursi muutuste reserv koosneb valuutakursside erinevustest, mis tekivad seoses välismaal asuvate tütarettevõtte finantsaruannete ümberarvutamise ja Kontserni esitusvaluutasse. 2018. aasta alguses ostis AS Harju Elekter 100% suuruse osaluse Rootsi ettevõtetes SEBAB AB ja Grytek AB. Uute tütarettevõtete majandustulemuste kajastamisest tekkinud saldode ümberarvestamisest tekkinud valuutakursi kahjum oli 134 tuhande eurot.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

22 Segmendiaruanne

Emaettevõtte ASi Harju Elekter juhatus jälgib Kontserni sisemisi aruandeid hindamaks tulemuslikkust ja langetamaks otsuseid ressursside osas. Juhatus on määranud ärisegmentid antud aruannete alusel.

Konsolideeritud finantsaruannetes eristatakse kolme segmenti – tootmine, kinnisvara ja muud tegevused.

Tootmine - elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine ja müük, samuti nendega seotud tegevused. Sellesse harusse kuuluvad Kontserni ettevõtetest AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Satmatic Oy, Finnkumu Oy, Harju Elekter Kiinteistöt Oy, Rifas UAB, Automatikos Iranga UAB (kuni 30.06.2018), SEBAB AB ja Grytek AB.

Kinnisvara - kinnisvara arendamine, hooldus ja rentimine, kinnisvara ja tootmisvõimsuste ülalpidamisega seotud teenused ja teenuste vahendamine. Sellesse harusse kuulub Emaettevõtte.

Muud tegevused - Kontserni ja temaga seotud ettevõtete toodete ning muude elektriinstallatsioonitöödeks vajalike kaupade müük peamiselt jaeklientidele ja väiksema ning keskmise suurusega elektripaigaldusfirmadele; juhtimisalased teenused, installatsioonitööde projektijuhtimine ja laevaehituse elektritööd. Muud tegevusalad on Kontserni seisukohalt väheolulised ja ükski neist ei moodusta eraldi-seisvat segmenti aruandluse tarbeks. Sellesse harusse kuuluvad Emaettevõtte ja Kontserni tütarettevõtted Energo Veritas OÜ, Harju Elekter AB ja Telesilta Oy.

Kontsern hindab tegevussegmentide tulemust segmenti müügitulu ja ärikasumi alusel. Emaettevõtte juhtkonna hinnangul toimuvad segmentide vahelised tehingud tavapärasel turutingimustel ning ei erine oluliselt tingimustest, millega on tehing tehtud kolmandate osapooltega.

Jagamatud varad on Emaettevõtte raha, mitmesugused nõuded ja ettemaksed ning muud finantsinvesteeringud. Jagamatud kohustused on Emaettevõtte võlakohustused, maksu- ja viitvõlad.

2017	EUR '000	Lisa	Tootmine	Kinnisvara	Muud tegevused	Eli-mineerimine	Konsolideeritud
Müügitulu kontsernivälistelt klientidelt		23	85 154	1 991	15 257	0	102 402
Tulu teistelt segmentidelt			835	1 233	551	-2 619	
Segmendi äritulud			85 989	3 224	15 808	-2 619	102 402
Ärikasum			5 709	280	-567	20	5 442
Segmendi varad			48 528	18 975	11 906	-8 823	70 586
Jagamatud varad							19 391
<i>sh Raha ja pangakontod</i>							4 677
<i>sh Aktsiad ja muud väärtpaberid</i>							14 619
<i>sh Muud nõuded ja ettemaksed</i>							95
Varad kokku							89 977
Segmendi kohustused			21 996	399	3 427	-8 823	16 999
Jagamatud kohustused							3 047
<i>sh Võlakohustused</i>							2 682
<i>sh Viitvõlad</i>							291
<i>sh Muud</i>							74
Kohustused kokku							20 046
Investeeringud põhivarasse		12,13,15	2 985	4 065	2 039	0	9 089
Põhivara amortisatsioon		12,13,15	963	490	721	-29	2 145

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

2018	EUR '000	Lisa	Tootmine	Kinnisvara	Muud tegevused	Eli-mineerimine	Konsolideeritud
Müügitulu kontsernivälistelt klientidelt		23	99 795	2 605	18 404	0	120 804
Tulu teistelt segmentidelt			3 092	1 395	679	-5 166	
Segmendi äritulud			102 887	4 000	19 083	-5 166	120 804
Ärikasum			4 553	1 290	-3 235	-195	2 413
Segmendi varad			58 426	20 674	21 948	-12 905	88 143
Jagamatud varad							10 010
<i>sh Raha ja pangakontod</i>							248
<i>sh Aktsiad ja muud väärtpaberid</i>							9 576
<i>sh Muud nõuded ja ettemaksud</i>							186
Varad kokku							98 153
Segmendi kohustused			31 873	329	4 232	-12 905	23 529
Jagamatud kohustused							7 685
<i>sh Võlakohustused</i>							7 254
<i>sh Viitvõlad</i>							129
<i>sh Muud</i>							302
Kohustused kokku							31 214
Investeeringud põhivarasse		12,13,15	5 829	2 637	2 134	0	10 600
Põhivara amortisatsioon		12,13,15	1 136	714	758	-20	2 588

Müügitulud geograafiliste (kliendi asukoht) piirkondade lõikes

Seisuga 31. detsember	EUR '000	Lisa	2018	2017
Eesti			15 444	16 402
Soome			75 458	74 704
Rootsi			13 522	2 706
Norra			8 688	5 852
Leedu			401	1 371
Muud			7 291	1 367
Müügitulu kokku		23	120 804	102 402

Kontserni pikaajaliste mittefinantsvarade paiknemine

Seisuga 31. detsember	EUR '000	2018	2017
Eesti		32 419	26 322
Soome		7 882	8 486
Rootsi		1 039	0
Leedu		3 127	1 716
Varade väärtus kokku		44 467	36 524

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

23 Kasumiaruande kirjete selgitused**Müigitulu tegevusalade viisi**

EUR '000	Lisa	Kindlal	Perioodi	2018	2017
		ajahetkel	jooksul		
		2018	2018		
Elektriseadmed		90 987	5 799	96 786	82 710
Elektrikaupade projekti- ja jaemüük		10 106	0	10 106	7 473
Muud tooted		1 463	0	1 463	709
Elektritööd		0	8 933	8 933	7 904
Muud teenused		0	1 348	1 348	988
Renditulu	14	-	-	2 168	1 744
Kokku	22	102 556	16 080	120 804	102 402

Kulud

EUR '000		Lisa	2018	2017
Müüdnud toodete kulud				
Kaubad ja materjalid			-77 965	-70 178
Teenused			-7 834	-3 320
Tööjõukulu (vt alljärgnev)			-16 305	-12 222
Põhivara kulum			-2 132	-1 747
Muud kulud			-2 084	-1 258
Lõpetamata ja valmistoodangu varude kasv			1 492	1 682
Kokku			-104 828	-87 043
Turustuskulud				
Ostuteenused			-935	-493
Tööjõukulu (vt alljärgnev)			-2 931	-2 426
Põhivara kulum			-36	-26
Muud kulud			-1 365	-921
Kokku			-5 267	-3 866
Üldhalduskulud				
Ostuteenused			-1 426	-599
Tööjõukulu (vt alljärgnev)			-5 197	-4 052
Põhivara kulum			-420	-372
Muud kulud			-1 180	-958
Kokku			-8 223	-5 981
- sealhulgas arenduskulud			-1 243	-1 169
<i>Tööjõukulud müüdnud toodete, turustus- ja üldhalduskuludes:</i>				
Töötasud			-18 610	-14 120
Sotsiaal- ja muud maksud palgakulult			-6 135	-3 929
Aksiapõhine hüvitis		27	-97	0
Kapitaliseeritud tööjõukulud			373	62
Tööjõukulude reservide muutus			36	-713
Kokku			-24 433	-18 700

24 Tulumaks ja edasilükkunud tulumaks

Tulumaksu kulu

EUR '000	2018	2017
Jooksev tulumaksukulu	1 035	1 102
Edasilükkunud tulumaksu tulu/kulu	-42	-19
Tulumaksu kulu kasumiaruandes	993	1 083

Kontserni kasumilt arvestatud tulumaks erineb tegelikust tulumaksukulust põhjustel, mis on esitatud alljärgnevas tabelis.

Tulumaks maksumäärade lõikes

EUR '000	2018	2017
Arvestuslik tulumaks kokku	673	1184
<i>Soome 20%</i>	564	1 153
<i>Leedu 15%</i>	95	31
<i>Rootsi 22%</i>	15	0
Arvestusliku tulumaksu korrigeerimised	-235	-319
Dividendide tulumaks	244	218
Kokku	682	1 083
Bilansiväliselt kajastatud edasilükkunud tulumaksuvara muutus	311	0
Tulumaksukulu kokku	993	1 083

Edasilükkunud tulumaksu vara 31. detsembri seisuga

EUR '000	2018	2017
Edasilükkunud tulumaksu vara	98	56

Edasikantavatelt maksukahjumitelt arvestatud edasilükkunud tulumaksu vara realiseerumine sõltub tütarettevõtete tulevaste perioodide maksustatavatest kasumitest, mis ületavad bilansipäevaks akumuleerunud edasikantavaid kahjumeid. Aastaruande koostamisel viidi läbi tütarettevõtete tulevaste perioodide kasumi analüüs. Kasumi tekkimise eelduseks on iga tütarettevõtte strateegiliste eesmärki-de saavutamine. Edasilükkunud tulumaksu vara kajastati summas, mille realiseerumine läbi tulevaste perioodide kasumi on tõenäoline.

25 Tava- ja lahustatud puhaskasum aktsia kohta

Tavapuhaskasum aktsia kohta on leitud jagades aruandeperioodi puhaskasumi perioodi kaalutud keskmise emiteeritud aktsiate arvuga.

Lahustatud puhaskasumi leidmiseks võetakse arvesse potentsiaalselt emiteeritavad aktsiad. 31.12.2018 seisuga oli Kontsernil 348 175 potentsiaalselt emiteeritavat lihtaktsiat. Kooskõlas 3. mail 2018 toimunud aktsionäride üldkoosoleku otsusega fikseeriti aktsia hind tasemel 3,49 eurot. Aktsiapõhiste hüvitiste suhtes, mille kohta kehtivad IFRS 2 nõuded, hõlmab aktsiate märkimishind ka tulevikus töötajate poolt aktsiapõhiste hüvitiste eest osutatavate teenuste maksumust. Sõltumatu eksperdi poolt hinnati teenuse väärtuseks ühe emiteeritava aktsia kohta 1,55 eurot. Seega on IFRS 2 mõistes aktsia märkimishind 5,04 (3,49+1,55) eurot ja potentsiaalsed aktsiad muutuvad lahustuvaks alles pä-

Intsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. P.
 Kuupäev/date 31.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

rast seda, kui nende perioodi keskmine turuhind ületab 5,04 eurot. Perioodil 1.07.-31.12.2018 oli aktsiate keskmine turuhind 4,69 eurot.

	Ühik	2018	2017
Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist	EUR'000	1 546	29 129
Perioodi keskmine aktsiate arv	Tk'000	17 740	17 740
Tavapuhaskasum Emaettevõtte omanike aktsia kohta	EUR	0,09	1,64
Perioodi korrigeeritud keskmine aktsiate arv	Tk'000	17 740	17 740
Lahustatud puhaskasum aktsia kohta	EUR	0,09	1,64

26 Rahavoogude aruande kirjete selgitused

1. jaanuar kuni 31. detsember	EUR '000	Lisa	2018	2017
Ettevõtte tulumaks				
Tulumaksukulu kasumiaruandes		24	-993	-1 083
Tulumaksu ettemaksu vähenemine (+)/ kasv (-) ja võla vähenemine (-)/ kasv (+)		19	-260	105
Äriühenduste soetamisest tekkinud tulumaksu ettemaks/kohustus		28	112	-18
Dividendi tulumaksu kulu		24	244	218
Edasilükkunud tulumaksu vara muutus		24	-42	-19
Makstud ettevõtte tulumaks			-939	-797
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest				
Kinnisvarainvesteeringu soetus		12	-2 637	-4 065
Soetusega seotud võla vähenemine (-)/ kasv (+)		18	-85	-285
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest			-2 722	-4 350
Tasutud materiaalse põhivara eest				
Materiaalse põhivara soetus		13	-6 498	-3 089
Kapitalirendi korras soetatud			1 802	0
Põhivara ostuga seotud võla vähenemine (-)/ kasv (+)		18	5	-13
Tasutud materiaalse põhivara eest			-4 691	-3 102
Tasutud immateriaalse põhivara eest				
Immateriaalse põhivara soetus		15	-475	-158
Soetusega seotud võla vähenemine (-)/ kasv (+)			0	-5
Tasutud immateriaalse põhivara eest			-475	-163
Laekunud materiaalse põhivara müügist				
Müüdud põhivara jääkväärtus		13	46	96
Kasum põhivara müügist			20	12
Laekunud põhivara müügist			66	108

27 Seotud osapooled

Seotud osapoolteks on Kontserni juhtkonna liikmed, nende lähikondsed ning AS Harju KEK, kelle omanduses on 31,39% ASi Harju Elekter aktsiatest ning omab ASi Harju Elekter üle olulist mõju. Kontserni juhtkond on Emaettevõtte nõukogu ja juhatuse liikmed. Juhatuse on 3-liikmeline ja nõukogu on 5-liikmeline.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Tehingud seotud osapooltega

1. jaanuar kuni 31. detsember	EUR '000	2018	2017
Kaupade ja teenuste ost seotud osapooltelt:			
- Harju KEK'lt põhivara rentimine		121	106
- Renditeenus tütarettvõtte juhatuse liikmega seotud ettevõttelt		464	-
Kaupade ja teenuste müük seotud osapooltele:			
- Harju KEK'le muud teenused		3	4
Saadud laenud seotud osapooltelt:			
- Laen tütarettvõtte juhatuse liikmelt		30	0
Saldod seotud osapooltega:			
- Laen tütarettvõtte juhatuse liikmelt		30	-
- Kohustused kaupade ja teenuste eest		325	-
Nõukogu ja juhatuse liikmetele makstud tasud			
- palk, preemia, muud sarnased tasud		400	395
- sotsiaalmaks		132	131
Kokku		532	526

Juhatuse liikmed saavad tasu vastavalt ametilepingule, lisaks on õigus saada lahkumishüvitist: juhatuse esimehel kuni 10 kuu ja teistel juhatuse liikmetel kuni 8 kuu juhatuse liikme tasu ulatuses. Nõukogu esimehel on õigus saada lahkumishüvitist arendusdirektori 6 kuu ametipalga ulatuses. Pensioniga seotud õigusi juhatuse liikmetel ei ole. Kontserni juhtorganite liikmete ja/või nende lähikondsetega aruandeaasta jooksul mingeid muid tehinguid ei toimunud.

Aktsiapõhine hüvitis

3. mail 2018 toimunud aktsionäride üldkoosolekul otsustati aktsiaoptsiooniprogramm Kontserni kuuluvate võtmeisikute, sh juhtorganite liikmetele, juhtivspetsialistidele ja inseneridele nende kaasamiseks ettevõtte aktsionärideks, et motiveerida neid tegutsema Kontserni parema majandustulemuse saamise nimel. Optsiooniprogrammi raames väljastab AS Harju Elekter igal aastal aktsiaoptioone kuni kahe protsendi (2%) ulatuses ASi Harju Elekter aktsiate koguarvust. Optsiooniprogrammi tähtaeg on kolm aastat, millele lisandub aktsiaoptsoonide realiseerimise tähtaeg. Märkimisõiguse planeeritavast aktsiaemissioonist osavõtuks annab nendega sõlmitud eelleping, optsioonilepingu sõlmimise päevaks lepingutasu kümme (0.10) eurosentit iga aktsiaoptiooni kohta ning aktsiate märkimise perioodil kehtiv töö- või ametisuhe kuni aktsiate märkimise kuupäevani kaasa arvatud. 04. juunist 15. juunini 2018 toimunud eellepingute sõlmimise käigus registreeriti märkimisõigusi 124 töötajale kokku 351 925 aktsiat.

Aktsiaoptsoonide alusel omandatavate aktsiate väljalaskehind määrati ajavahemiku 2015-2017 kaalendriaasta sulgemishindade keskmisest hinnast NASDAQ Tallinna Väärtpaberibörsil 31.12. seisuga. Aktsia väljalaske hinnaks kujunes 3,49 eurot.

Aktsiate märkimisõiguste kajastamisel on rakendatud IFRS 2 põhimõtteid. Kontsern kasutas töötajatelt aktsiate eest saadaolevate teenuste (tööpanuse) hindamisel märkimisõiguse õiglast väärtust eellepingute sõlmimise hetkel. Sõltumatu eksperdi poolt hinnati teenuse väärtuseks ühe emiteeritava aktsia kohta 1,55 eurot. 2018. aastal on tööjökuluna kajastatud aktsiapõhiste maksete summa 97 tuhat eurot.

Õiglase väärtuse hindamisel kasutati Black-Scholes hindamismudelit. Hinna määramisel on arvesse võetud kaalutud keskmist aktsia turuhinda (3,49 EUR), aktsia eeldatavat volatiilsust (30%), riskivaba intressimäära (1,75%), prognoositavaid dividende ning perioodi pikkust eellepingute sõlmimise ja planeeritava aktsiate märkimishetke vahel (3 aastat).

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

28 Tütarettevõtted

28.1. Mittekrolliva osalusega tütarettevõtted

Aruandekuupäeva seisuga on Kontsernil üks mittekrolliva osalusega tütarettevõtte:

31. detsembri seisuga	Riik	Osalus 2018	Osalus 2017	Tegevusala
Automatikos Iranga UAB	Leedu	-	67,00%	Projekteerimine
Energo Veritas OÜ	Eesti	80,52%	80,52%	Kaupade vahendumüük

Juulis 2018 soetas Leedu tütarettevõtte Rifas UAB täiendavalt 33% oma tütarettevõtte Automatikos Iranga UAB aktsiastest, suurendades seeläbi oma osalust 100%-ni ning seoses tegevuse lõppemisega alustati tütarettevõtte likvideerimisega. Kolmanda kvartali lõpuks likvideeritud tütarettevõttel oli väheoluline mõju konsolideeritud finantsaruannetele.

2017. aasta I kvartalis ostis AS Harju Elekter 80,52% suuruse osaluse elektrimaterjalide ja -seadmete müügi-ettevõttes Energo Veritas OÜ.

28.2. 2018. aastal toimunud äriühendus

SEBAB AB ja Grytek AB soetamine

AS Harju Elekter allkirjastas 12. detsembril 2017. aastal lepingu automaatika ja elektrotehnilisi lahendusi pakkuva Rootsi ettevõtte SEBAB AB ning tehasevalmistuses tehnilisi hooneid tootva sõsarettevõtte Grytek AB kõigi aktsiate omandamiseks firmalt Tnåa AB. Tehingu lõplikuks ostuhinnaks kujunes kahe ettevõtte eest kokku 3,8 miljonit eurot (37,5 miljonit SEK), millest 3,1 miljonit eurot (30,1 miljonit SEK) tasuti tehingu jõustumise päeval 8. jaanuaril 2018 ning ülejäänud osa 0,7 miljonit (2,2 miljonit SEK) tasuti vastavalt lepingule teises kvartalis. Konsolideeritud raamatupidamise aruannetes kajastatakse SEBAB AB ja Grytek AB majandustulemusi alates 8. jaanuarist 2018.

Kontsern on Rootsi turul aktiivselt tegutsenud 2010. aastast, tarnides Rootsi klientidele alajaamu ja tööstusautomaatika lahendusi. Tehingu tulemusena sisenetakse uutesse perspektiivsetesse turusegmentidesse Rootsis ning laiendatakse Kontserni tooteportfelli. Ühtlasi suureneb Kontserni võimekus pakkuda oma Rootsi klientidele keerulisemaid inseneritehnilisi täislahendusi, võtmed kätte projekte ja tugiteenuseid.

Kontsern kajastab uute äriühenduste omandamist vastavalt IFRS 3 nõuetele viies läbi ostuanalüüsi, mille käigus hinnatakse uute tütarettevõtete konsolideerimisgrupi varade väärtust. Varad ja kohustused kajastati õiglases väärtuses omandamise kuupäeval. Ostuanalüüsi läbiviimise aluseks on 31.12.2017 seisu finantsinformatsioon, mis oli omandamisele lähimaks usaldusväärsete andmetega finantsinformatsiooniks.

Äriühenduste soetamisega tekkis firmaväärus 0,8 miljonit eurot, mis kujunes lepingulise tasu ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahest.

Ostu mõju Kontserni varadele, kohustustele ja rahavoole

EUR '000	Lisa	Soetatud netovara
Varad ja kohustused		
Raha ja pangakontod		1 055
Nõuded ostjate vastu		2 198
Ettevõtte tulumaks	27	112
Muud lühiajalised nõuded ja ettemaksed		410
Varud		2 124
Finantsinvesteeringud		14
Materiaalne põhivara	13	126
Immateriaalne põhivara	15	58
Arvelduskrediit		-172
Võlad tarnijatele ja muud võlad		-2 942
Netovara		2 983
Soetusmaksumus		3 789
Firmaväärtus	15	806
Rahavood		
Tasutud osaluse eest rahas		-3 789
Raha ja rahaekvivalendid soetatud ettevõttes		1 055
Arvelduskrediit		-172
Kokku rahaline mõju Kontsernile		-2 906

28.3. 2017. aastal tütaretevõtte aktsiate eest tasumine**Energo Veritas OÜ soetamine**

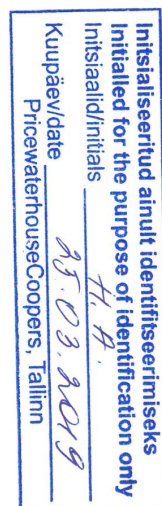
AS Harju Elekter ostis 29. märtsil 2017. aastal 80,52% suuruse osaluse elektrimaterjalide ja -seadmete müügiettevõttes Energo Veritas OÜ. AS Harju Elekter kaubandusgrupi ja Energo Veritas OÜ äritegevused liideti. Alates 1. juunist jätkati ühise müügiorganisatsioonina ja Kontserni tütaretevõtte Energo Veritas OÜ nime all. Energo Veritas OÜ ostuga ning Kontserni tüharetevõtte tegutseva kaubandusüksuse moodustamisega suurendab Kontsern oma turuosa Eestis, laiendab oluliselt tootesortimenti ning loob eeldused Kontserni toodete müügi võimendamiseks Eestis ja Baltimaades. Ettevõtte fookus suundub projektijuhtimisel põhinevale müügi- ja kaubandustegevusele.

Vastavalt lepingule ja lähtudes asjaolust, et tehing ei ole Börsi reglemendi tähenduses oluline, osapooled tehingu väärtust ei avalikusta. Tütaretevõtte soetamisega tekkinud firmaväärus 0,4 miljonit eurot kujunes ülekantud tasu ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahest.

Telesilta OY soetamine

AS Harju Elekter ostis 100% suuruse osaluse Soome laevaehituse elektritööde ettevõttes Telesilta Oy. Tehing jõustus 2. juunil 2017. aastal. Telesilta Oy ostuga laiendas Kontsern teadmisi ja oskusi laevade elektri- ja automaatikaseadmete valmistamisel ja paigaldamisel ning sisenes perspektiivsesse Soome laevaehituse sektorisse.

Kontsern kajastas Telesilta Oy omandamist vastavalt IFRS 3 nõuetele viies läbi ostuanalüüsi, mille käigus hinnati uue tüharetevõtte konsolideerimisgrupi varade väärtust. Varad ja kohustused kajastati õiglaselt väärtuses omandamise kuupäeval. Ostuanalüüsi läbiviimise aluseks oli 31.05.2017 seisu finantsinformatsioon, mis oli omandamisele lähimaks usaldusväärsete andmetega finantsinformatsiooniks. Immateriaalse varana võeti arvele kliendilepingud 541 tuhande euro väärtuses, mida amortiseeritakse kuludesse 3 aasta jooksul, ning avatud tellimused klientidelt 689 tuhande euro väärtuses, mis amortiseeritakse täielikult 2018. aastal. Telesilta OY kliendilepingute ja avatud tellimuste õiglase väärtuse määramiseks kasutati MEEM meetodit (Multi-Period Excess Earnings Method). Tüharetevõtte

soetamisega tekkis firmaväärus 0,1 miljonit eurot, mis kujunes ülekantud tasu ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahest.

Telesilta Oy 2017. aasta müügitulu oli 10,0 miljonit eurot ja puhaskasum 0,56 miljonit eurot. Kontsern konsolideeris alates soetuskuupäevast 2. juunist 2017 aastal Telesilta Oy müügitulu 7,9 miljonit ja puhaskasumit 0,65 miljonit eurot.

Ostu mõju Kontserni varadele, kohustustele ja rahavoole

EUR '000	Lisa	Soetatud netovara
Varad ja kohustused		
Raha ja pangakontod		835
Nõuded ostjate vastu		644
Tellijatelt saada olevad summad		347
Muud lühiajalised nõuded		16
Ettemaksed		213
Varud		47
Materiaalne põhivara		21
Immateriaalne põhivara		1 230
Võlad tarnijatele ja muud võlad		-947
Ettevõtte tulumaksuvõlg	26	-18
Netovara		2 388
Soetusmaksumus		2 489
Firmaväärtus		101
Rahavood		
Tasutud osaluse eest rahas		-2 489
Raha ja rahaekvivalendid soetatud ettevõttes		835
Kokku rahaline mõju Kontsernile		-1 654

Täiendava osaluse soetamine tütarettevõttes Harju Elekter AB

AS Harju Elekter soetas 2017. aasta veebruaris Harju Elekter AB 10% vähemusosaluse ja omab tehingu järgselt tütarettevõttes 100% osalust. Aktsiate eest tasuti 5 tuhat eurot. Mittekontrolliva osa bilansiline maksumus oli 1 tuhat eurot. Soetusmaksumuse ja raamatupidamisliku väärtuse vahe 4 tuhande euro võrra vähendati jaotamata kasumit omakapitalis.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

29 Emaettevõtte põhjaruanded

Vastavalt Eesti Raamatupidamise Seadusele esitatakse Emaettevõtte konsolideerimata põhjaruanded (koondkasumiaruanne, finantsseisundi aruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne) konsolideeritud aruande lisades (lisa 2).

FINANTSSEISUNDI ARUANNE

31. detsembri seisuga	EUR '000	2018	2017
Raha ja raha ekvivalendid		248	4 677
Lühiajalised finantsinvesteeringud		0	9 936
Nõuded ostjate vastu		593	381
Nõuded seotud osapoolte vastu		10 979	4 691
Muud lühiajalised nõuded ja ettemaksud		255	94
Varud		0	13
Käibevara kokku		12 075	19 792
Investeeringud tütarettevõtetesse		13 724	9 215
Pikaajalised nõuded tütarettevõtetele		4 111	5 297
Muud pikaajalised finantsinvesteeringud		9 577	4 785
Kinnisvarainvesteeringud		24 570	22 460
Materiaalne põhivara		2 533	639
Immateriaalne põhivara		144	195
Põhivara kokku		54 659	42 591
VARAD KOKKU		66 734	62 383
Võlakohustused		4 288	460
Võlad tarnijatele		352	469
Maksuvõlad		129	73
Muud võlad ja saadud ettemaksud		424	297
Lühiajalised kohustused kokku		5 193	1 299
Võlakohustused		2 931	2 222
Muud Pikaajalised kohustused		35	0
Pikaajalised kohustused kokku		2 966	2 222
Kohustused kokku		8 159	3 521
Aktsiakapital		11 176	11 176
Ülekurss		804	804
Reservid		2 703	2 844
Jaotamata kasum		43 892	44 038
Omakapital kokku		58 575	58 862
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU		66 734	62 383

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

KOONDKASUMIARUANNE

1. jaanuar – 31. detsember EUR '000	2018	2017
Müügitulu	4 505	5 853
Müüdnud toodete kulud	-2 291	-3 912
Brutokasum	2 214	1 941
Muud äritulud	1	27
Turustuskulud	0	-244
Üldhalduskulud	-2 064	-1 854
Muud ärikuulud	-44	-46
Ärikuulud	107	-176
Tulu tütarettevõtetest	3 800	1 800
Dividenditulu müügi valmis finantsvaradelt	147	11
Tulu investeringute müügist	0	24 839
Intressitulu	207	144
Kahjum finantsvara ümberhindlusest	0	-64
Intressikulud	-26	-4
Kahjum valuutakursi muutusest	-4	-2
Kasum majandustegevusest	4 231	26 548
Tulumaks	-119	-218
Aruandeaasta puhaskasum	4 112	26 330
Muu koondkasum/-kahjum		
Finantsvara ümberhindluse netokasum/-kahjum	-295	-16 367
Perioodi muu koondkasum/-kahjum kokku	-295	-16 367
Aruandeaasta koondkasum/-kahjum	3 817	9 963

RAHAVOOGUDE ARUANNE

EUR '000	1. jaanuar kuni 31. detsember	
	2018	2017
Rahavood äritegevusest		
Puhaskasum	4 112	26 330
<u>Korrigeerimised</u>		
Põhivara kulum ja väärtuse langus	1 249	1 005
Kasum põhivara müügist	-1	-7
Kasum finantsvara müügist	0	-24 839
Finantstulud	-4 154	-1 955
Finantskulud	30	70
Tulumaks	119	218
<u>Muutused</u>		
Äritegevusega seotud nõuete muutus	244	-497
Varude muutus	12	521
Äritegevusega seotud kohustuste muutus	44	-166
Makstud intressid	-24	-4
Kokku rahavood äritegevusest	1 631	676
Rahavood investeerimistegevusest		
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest	-2 723	-4 350
Tasutud materiaalse põhivara eest	-2 478	-1 221
Tasutud immateriaalse põhivara eest	-83	-59
Tütarettevõtte soetamine	-4 509	-2 924
Tasutud finantsinvesteeringu eest	-99	-10 103
Laekunud põhivara müügist	14	69
Laekunud finantsinvesteeringute müügist	0	25 779
Laekunud deposiitidest	5 000	0
Antud laenude tagasimaksed	7 344	3 475
Antud laenud	-12 973	-5 979
Laekunud intressid	205	173
Saadud dividendid	3 947	1 811
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-6 355	6 671
Rahavood finantseerimistegevusest		
Laekunud lihtaktsiate emissioonist	35	0
Arvelduskrediidi jääkide muutus	3 523	-642
Saadud laenud	1 740	2 630
Laenude tagasimaksed	-626	-77
Aktsiakapitali vähendamine	0	-1 241
Makstud dividendid	-4 258	-3 193
Makstud dividendide tulumaks	-119	-218
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	295	-2 741
Kokku rahavood	-4 429	4 606
Raha jääk perioodi algul	4 677	71
Rahajääkide muutus	-4 429	4 606
Raha jääk perioodi lõpus	248	4 677

OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

EUR '000	Aksia- kapital	Üle- kurs	Reserv- kapital	Ümber- hindluse reserv	Jaota- mata kasum	KOKKU
Saldo 31.12.2016	11 176	804	1 242	17 969	20 901	52 092
2017. aasta puhaskasum	0	0	0	0	26 330	26 330
2017. aasta muu koondkasum/kahjum	0	0	0	-16 367	0	-16 367
Koondkasum/-kahjum kokku	0	0	0	- 16 367	26 330	9 963
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud						
Emaettevõtte omanikega						
Reservkapitali suurendamine	0	0	0	0	0	0
Aksiakapitali vähendus	0	0	0	0	0	0
Makstud dividendid	0	0	0	0	-3 193	-3 193
Tehingud Emaettevõtte omanikega kokku	0	0	0	0	-3 193	-3 193
Saldo 31.12.2017	11 176	804	1 242	1 602	44 038	58 862
Arvestuspõhimõtete muutus	-	-	-	153	-	153
Korrigeeritud saldo	11 176	804	1 242	1 755	44 038	59 015
2018. aasta puhaskasum	0	0	0	0	4 112	4 112
2018. aasta muu koondkasum/kahjum	0	0	0	-294	0	-294
Koondkasum/-kahjum kokku	0	0	0	-294	4 112	3 818
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud						
Emaettevõtte omanikega						
Reservkapitali suurendamine	0	0	0	0	0	0
Aksiakapitali vähendus	0	0	0	0	0	0
Makstud dividendid	0	0	0	0	-4 258	-4 258
Tehingud Emaettevõtte omanikega kokku	0	0	0	0	-4 258	-4 258
Saldo 31.12.2018	11 176	804	1 242	1 461	43 892	58 575

EUR '000	2018	2017
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31. detsembri seisuga	58 575	58 862
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste:		
-bilansiline väärtus	-13 724	-9 215
-bilansiline väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil	22 109	20 225
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31. detsembri seisuga	66 960	69 872

Vastavalt Eesti Raamatupidamise Seadusele on summa, millest aktsiaselts võib teha aktsionäridele väljamakseid, leitav järgmiselt: korrigeeritud konsolideerimata omakapital, millest on maha arvatud aksiakapital, ülekurss ja reservid.

Vastavalt Äriseadustikule võtab Emaettevõtja, kes koostab konsolideerimisgrupi majandusaasta aruande, kasumi jaotamise otsuse vastu konsolideerimisgrupi konsolideeritud aruannete alusel. Konsolideeritud aruannetel põhinevat kasumit ei ole lubatud jaotada niivõrd, kui võrd see vähendaks emaettevõtja netovara tasemeni alla aksiakapitali ja reservide kogusumma, mille väljamaksmine aktsionäridele ei ole lubatud seadusest või põhikirjast tulenevalt.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 25.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

JUHATUSE KINNITUS KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANDELE

Juhatus kinnitab, et lehekülgedel 5 kuni 54 toodud juhatuse tegevusaruanne annab õige ja õiglase ülevaate aruandeperioodi jooksul toimunud olulistest sündmustest ning nende mõjust raamatupidamisaruandele, sisaldab peamiste riskide ja ebaselguste kirjeldust ning kajastab olulise tähtsusega tehinguid seotud osapooltega.

Juhatus kinnitab, et lehekülgedel 55 kuni 110 toodud ASi Harju Elekter 2018. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise õigsust ja täielikkust ning, et:

- raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on vastavuses rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt;
- raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt emaettevõtja ja kontserni finants seisundit, majandustulemust ja rahavoogusid;
- AS Harju Elekter ja tema tütarettevõtted on jätkuvalt tegutsevad.

Andres Allikmäe
Juhatuse esimees
25. märts 2019

NÕUKOGU ALLKIRJAD 2018.A MAJANDUSAASTA ARUANDELE

Juhatus on koostanud ASi Harju Elekter 2018. aasta konsolideeritud tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande.

Andres Allikmäe
Juhatuse esimees
25. märts 2019

Nõukogu on juhatuse poolt koostatud majandusaasta aruande (lk. 5-110), mis koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest, läbi vaadanud ja aktsionäride üldkoosolekule esitamiseks heaks kiitnud.

Endel Palla	nõukogu esimees		02. aprill 2019
Arvi Hamburg	nõukogu liige		02. aprill 2019
Aare Kirsme	nõukogu liige		02. aprill 2019
Triinu Tombak	nõukogu liige		02. aprill 2019
Andres Toome	nõukogu liige		02. aprill 2019

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

AS-i Harju Elekter aktsionäridele

Aruanne konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kohta

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt AS-i Harju Elekter ja selle tütarettevõtete (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2018 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Meie auditi arvamus on kooskõlas auditikomiteele esitatud täiendava aruandega.

Mida me auditeerisime

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2018;
- konsolideeritud kasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud koondkasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

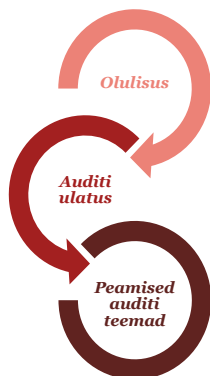
Sõltumatus

Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (IESBA koodeks) ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduses sätestatud eetikanõuetega. Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse eetikanõuetele.

Oma prima teadmise ja veendumuse kohaselt kinnitame, et meie poolt Kontsernile osutatud auditivälised teenused on olnud kooskõlas Eesti Vabariigis kehtivate seaduste ja regulatsioonidega ning et me ei ole osutanud auditiväliseid teenuseid, mis on keelatud Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse §-i 59¹ poolt. 2018. aasta jooksul oleme me osutanud Kontsernile maksunõustamisteenust.

Ülevaade meie auditist

Kokkuvõte

Olulisus

Kontserni auditi olulisus on 1 200 tuhat eurot, mis on määratud kui 1% kontserni konsolideeritud müügitulust.

Auditi ulatus

Täismahus audit viidi läbi meie poolt või meie juhendamisel teiste PwC võrgustiku firmade poolt kõigis olulistes Kontserni ettevõtetes, mis katsid 92% Kontserni varadest ja 90% Kontserni müügitulust. Teise audiitori poolt auditeeritud tütaretevõtte osas hindasime, millises mahus on vajalik meie osalemine nende ettevõtete auditites andmaks audiitori aruannet Kontserni raamatupidamise aastaaruandele tervikuna. Lisaks viisime muude saldode osas läbi täiendavaid auditi protseduure.

Peamine auditi teema

- Müügitulu kajastamine

Oma auditi kujundamisel määrasime me olulisuse ja hindasime olulise väärkajastamise riske konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes. Erilist tähelepanu pöörasime valdkondadele, kus juhatuse on kasutanud subjektiivseid hinnanguid, näiteks oluliste raamatupidamislike hinnangute puhul, mis tuginesid eeldustele ja tulevikusündmustele, mis on oma olemuselt ebakindlad. Nagu kõikides oma auditites, tegelesime riskiga, et juhtkond eirab sisekontrollisüsteemi, hinnates muu hulgas seda, kas on asjaolusid, mis viitavad pettusest tuleneda võivale olulise väärkajastamise riskile.

Olulisus

Meie auditi ulatust mõjutas meie poolt määratud olulisus. Auditi eesmärgiks on omandada põhjendatud kindlustunne selle kohta, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast. Neid loetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Tuginedes oma professionaalsele hinnangule määrasime olulisusele, sealhulgas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku olulisusele, teatud numbrilised piirmäärad, mis on toodud alljärgnevas tabelis. Need numbrilised piirmäärad koos kvalitatiivsete kaalutlustega aitasid meil määrata meie auditi ulatust ja meie auditiprotseduuride olemust, ajastust ja mahtu ning hinnata väärkajastamiste mõju raamatupidamise aastaaruandele kui tervikule nii eraldiseisvalt kui summeerituna.

Kontserni auditi olulisus 1 200 tuhat eurot

Kuidas me selle määrasime 1% konsolideeritud müügitulust

Rakendatud olulisuse kriteeriumi põhjendus Arvutasime olulisuse lähtudes konsolideeritud müügitulust, kuna see on üheks põhinäitajaks, mis peegeldab Kontserni väärust ja mida jälgivad nii juhtkond, investorid, analüütikud kui kreditorid.

Peamised auditi teemad

Peamised auditi teemad on valdkonnad, mis olid meie professionaalse hinnangu kohaselt käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditis kõige olulisemad. Neid valdkondi käsitleti konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku auditeerimise ja sellele arvamuse avaldamise kontekstis ning me ei avalda nende valdkondade kohta eraldi arvamust.

Peamine auditi teema

Müügitulu kajastamine (täiendav info aastaaruande lisades 3 'Muudatused arvestuspõhimõtetes', 4 'Olulisemad arvestuspõhimõtted', 22 'Segmendiaruande' ja 23 'Kasumiaruande kirjete selgitused').

2018. aastal kajastas Kontsern müügitulu 120 miljonit eurot. Müügitulu koosneb peamiselt elektriseadmete ja -kaupade müügist summas 108 miljonit eurot ning elektritööde ja muude teenuste osutamisest summas 12 miljonit eurot.

Kuigi enamus Kontserni müügitehingutest pole keerukad, on mõningates valdkondades vaja rakendada juhtkonnapoolseid hinnanguid ja eeldusi, seda eelkõige taoliste projektide valmidusastme määramisel, mille puhul müügitulu kajastatakse teatud perioodi jooksul (sealhulgas spetsiifiliste elektrotehniliste seadmete valmistamise ja elektritööde osutamisega kaasneva müügitulu kajastamine).

Valmidusastme määramiseks hindab juhtkond igal bilansipäeval nii lepingu täitmiseks vajalikke täiendavaid kulusi kui võimalikke lepingutasu muudatusi.

Tehingute suure mahu tõttu võtab müügitulu auditeerimine märkimisväärse osa auditi ajast ja ressurssidest, mistõttu on see üheks auditi peamiseks teemaks.

Kuidas me tegelesime peamise auditi teemaga oma auditis

Müügitulu auditeerimisel viisime muuhulgas läbi järgmised testid:

- Omandasime arusaamise müügiprotsessist ning hindasime kontrollikeskkonna protseduuride toimimist.
- Hindasime, kas Kontsern on õigesti rakendanud uut müügitulu kajastamise standardit IFRS 15, sealhulgas perioodi jooksul kajastatava müügitulu osas.
- Küsisime suurimatelt klientidelt kinnituskirjad nii aasta jooksul tehtud müügitehingute kui ka aasta lõpus laekumata arvete kogusummade kohta.
- Hindasime müügitulu kannete korrektsust, viies raamatupidamissüsteemides kajastatud valitud tehingud kokku alusdokumentidega, nagu müügiarved, lepingud ja raha laekumised.
- Perioodi jooksul kajastatava müügitulu osas vaatasime üle juhtkonna poolt kasutatud protseduurid ja hinnangud veendumaks, et kajastatud müügitulu vastab müügilepingutele ning valmidusastmele. Samuti veendusime, kas kõik tingimused müügitulu kajastamiseks olid müügitulu kajastamise momendil täidetud.
- Vaatasime üle müügitulusid puudutavate manuaalsete pearaamatukannete nimekirja ning kontrollisime kannete aluseks olevat tõendusmaterjali.
- Kontrollisime aastaaruandes müügitulu arvestuse kohta avaldatud informatsiooni korrektsust ja piisavust.

Kuidas me kujundasime oma auditi ulatuse

Kujundasime oma auditi ulatuse eesmärgiga teha piisavalt tööd, võimaldamaks meil avaldada arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta, võttes arvesse Kontserni struktuuri, raamatupidamisprotsesse ja kontrollprotseduure, ning tööstusharu, milles Kontsern tegutseb.

Kontserni kuuluvad mitmed tüdarettevõtted, mis on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisas 1. Täismahus audit viidi läbi meie poolt või meie juhendamisel teiste PwC võrgustiku firmade poolt Kontserni ettevõtetes, mis katsid 92% Kontserni varadest ja 90% müügitulust, ja meie juhendamisel muu sõltumatu audiitorfirma poolt ettevõttes, mis kattis 4% Kontserni varadest ja 6% Kontserni müügitulust. Ülejäänud Kontserni kuuluvad ettevõtted olid ebaolulised ja seega viisime me nende osas läbi valitud auditi protseduure, mis olid seotud teatud saldodega või avalikustatud informatsiooniga.

Kui töö teostati mõne teise PwC võrgustiku ettevõtte poolt või välise sõltumatu audiitori poolt, hindasime, kas ja millises mahus on vajalik meie osalemine nende ettevõtete auditites, tagamaks, et auditi käigus kogutakse piisavalt asjakohast tõendusmaterjali, et anda audiitori aruanne Kontserni raamatupidamise aastaaruandele tervikuna. Tehtud töö sisu, ajastus ja ulatus, mis mõjutavad meie arvamust Kontserni kui terviku kohta, määratakse ja seda jälgitakse Kontserni audiitori poolt Eestis. Kontserni tasemel auditeerisime ka konsolideerimise protsessi ja viisime läbi protseduure veendumaks, et grupi ettevõtete ning valitud saldode auditite tulemusel oleks kõik Kontserni raamatupidamise aastaaruande olulised elemendid auditi tööga kaetud.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest, mis sisaldub konsolideeritud majandusaasta aruandes lisaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele ja meie audiitori aruandele.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatus ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatses Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduurid vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

Samuti kinnitame neile, kelle ülesandeks on valitsemine, et oleme järginud sõltumatust puudutavaid eetikanõudeid ning edastame neile info kõikide suhete ja muude asjaolude kohta, mis võivad tekitada põhjendatud kahtlust meie sõltumatuse riivamise kohta, ja vajadusel vastavate kaitsemehhanismide kohta.

Neile, kelle ülesandeks on valitsemine, edastatud auditiga seotud teemade seast valime välja need teemad, mis olid käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kontekstis kõige olulisemad ja on seega peamised auditi teemad. Me kirjeldame neid teemasid audiitori aruandes, välja arvatud juhul, kui seaduse või regulatsiooni kohaselt on keelatud antud teema kohta infot avalikustada või kui me äärmiselt erandlikel juhtudel otsustame, et antud teema kohta ei peaks meie aruandes infot esitama, kuna võib põhjendatult eeldada, et antud info esitamisega kaasnevad kahjulikud tagajärjed ületavad avaliku huvi rahuldamisest saadava kasu.

Aruanne muude seadustest ja regulatsioonidest tulenevate nõuete kohta

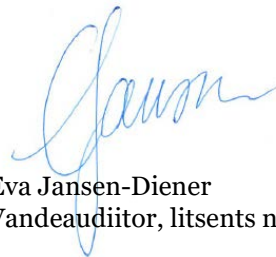
Audiitoriks määramine ja audiitorteenuse osutamise periood

Meid määrati esmakordselt AS-i Harju Elekter audiitoriks 31. detsembril 2018 lõppenud majandusaasta suhtes. Vastavalt Eesti Vabariigi audiitortegevuse seadusele ja Euroopa Liidu määrusele 537/2014 on võimalik meie volitusi AS-i Harju Elekter audiitorina pikendada kuni 31. detsembril 2027 lõppeva majandusaastani ning uue konkursi läbiviimise korral kuni 31. detsembrini 2037.

AS PricewaterhouseCoopers

Ago Vilu
Vastutav vandeaudiitor, litsents nr 325

Eva Jansen-Diener
Vandeaudiitor, litsents nr 501

25. märts 2019

KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK

ASi Harju Elekter omanikele kuuluv jaotamata kasum on:

EUR

Eelmiste perioodide jaotamata kasum	50 769 939
2018. aasta puhaskasum	1 545 940
Kokku jaotuskõlbulik kasum seisuga 31.12.2018	52 315 879

Juhatus teeb ettepaneku kasumi jaotamiseks alljärgnevalt:

Dividendideks (0,18 eurot aktsialt) 3 193 178

Jaotamata kasumi jääk peale kasumi jaotamist 49 122 701

Andres Allikmäe
Juhatuse esimees

25. märts 2019